

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

TÜRKÇE

6

DERS KİTABI

YAZARLAR

Nihal ERTÜRK

Seray KELEŞ

Damla KÜLÜNK

DEVLET KİTAPLARI

....., 2021

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editör

Nihal ERTÜRK

Görsel Tasarım

Aslı DAĞDALAN

Gökhan DAĞDALAN

Program Geliştirme Uzmanı

Özer AKSU

Ölçme Değerlendirme Uzmanı

Erhan DÜZGÜN

Rehberlik Uzmanı

Senem AŞKIN

Selma KARAARSLAN

ISBN 978-975-11-5276-3

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

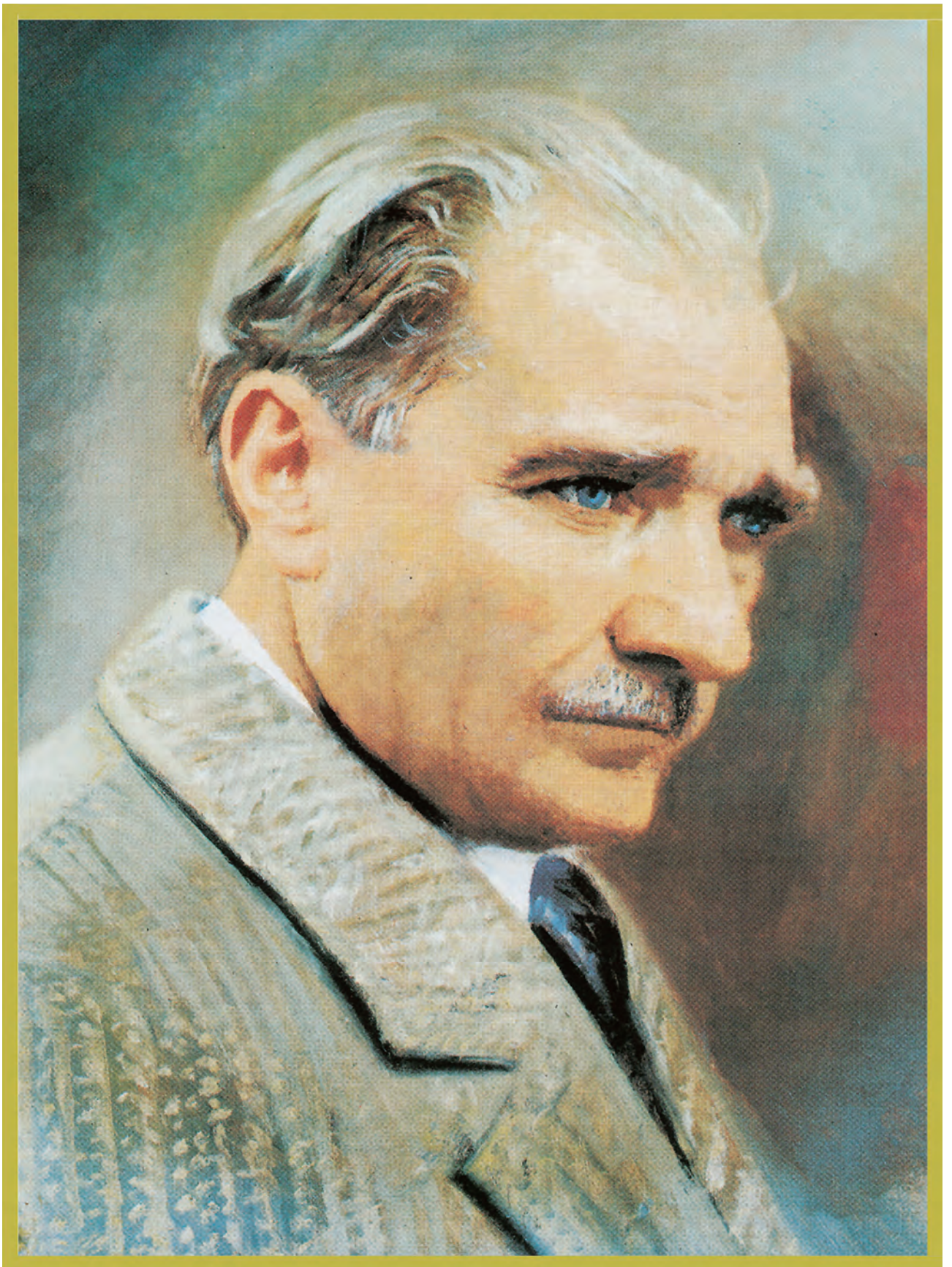
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1

DUYGULAR

Renk Çemberi	12
Memleket İsterim	20
Fahrünnisa	24
Mutlu Prens (Dinleme / İzleme Metni)	30
Ömer'in Çocukluğu (Serbest Okuma Metni)	34
Tema Değerlendirme Soruları	36

2

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

Bu Vatan Kimin?	40
Mustafa Kemal Zafer Yolunda	44
Kastamonulu Şerife Bacı	50
120 (Dinleme / İzleme Metni)	60
Anzak Subayının Bir Anısı (Serbest Okuma Metni)	64
Tema Değerlendirme Soruları	66

3

ÇOCUK DÜNYASI

Çocukluk	70
İdare Lambası	76
Ev Yaşamı	82
Çocuktum Ufacıktım, Top Oynadım Acıktım (Dinleme / İzleme Metni)	88
Çocuk Kalbi (Serbest Okuma Metni)	92
Tema Değerlendirme Soruları	94

4

ERDEMLER

Malazgirt	98
Kâmil	106
Sefiller	114
Arılar ve Keklikler (Dinleme / İzleme Metni)	122
Aksakallı Bilge ve Kağan (Serbest Okuma Metni)	126
Tema Değerlendirme Soruları	128

5

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

İki Çay, Biri Demli Olsun...	132
Adam Olmuş Çocuklar - Barış Manço	140
Torunuma Mektuplar	150
Topkapı Sarayı'nın Kardeşleri (Dinleme / İzleme Metni)	156
Yüksek Yüksek Tepelere Ev Kurmasınlar (Serbest Okuma Metni)	160
Tema Değerlendirme Soruları	162

6

OKUMA KÜLTÜRÜ

Terumi: Parmaklarla Okunan Çocuk Dergisi	166
Canım Kitaplığım	172
Okumak	178
Oğuz Kitaplarla Tanışıyor (Dinleme / İzleme Metni)	182
Ya Kebikeç (Serbest Okuma Metni)	186
Tema Değerlendirme Soruları	188

7

BİLİM VE TEKNOLOJİ

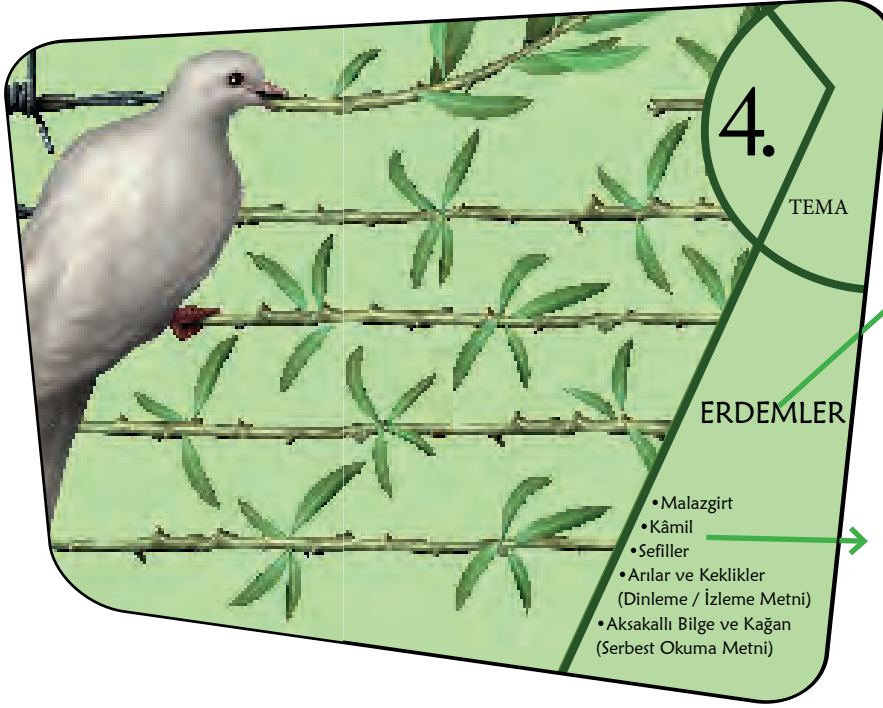
Üç Boyutlu Yazıcılarla Çizimler Gerçeğe Dönüşüyor	192
Piri Reis'in Eserleri	198
İklim Değişikliği ve Toplum	206
Dünya Daha Ne Kadar Dönecek? (Dinleme / İzleme Metni)	212
Ev Yapımı Dondurma (Serbest Okuma Metni)	216
Tema Değerlendirme Soruları	218

8

İLETİŞİM

Bir Boyacı İle Konuştum	222
Otobüs	230
Oya	236
Televizyoncu Ali (Dinleme / İzleme Metni)	242
Ana (Serbest Okuma Metni)	246
Tema Değerlendirme Soruları	248

ORGANİZASYON ŞEMASI

Tema Adı

İşlenecek Metinler
ve Serbest Okuma
Metni

planetarium, galaksi, kozmos, asteroit, almanak

GELECEK DERSİ HAZIRLIK

1. Halkla soruşturma hâlinde olan bir muhtar sahlinin başkanı olmasın için hangi özelliklere sahip olmasi gerekir? Araştırınız.

2. Seyahatçıların gözetimlerini, kullandıkları dilde fişin bulduğunuz ifadeleri not alınız.

Gelecek Ders
Hazırlık Çalışmaları

Tema
Değerlendirme
Soruları

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

Brezilya'da yaşayan 71 yaşındaki emekli inşaat ustası Joao Pereira de Souza (Hos Pereira de Souza), Dindim adını verdiği Güney Amerika Macao-lan penguenini 2011 yılında üzeri zift kaplanmış olarak bulmuş. Sahile vuran ve ölmek üzere olan bu güzel canlıyı çevreli çabalarıyla hayata döndüren altın kalpli De Souza, Dindim ile çok iyi arkadaş olmuş.

Birlikte tam 11 ay geçiren ikili, bir gün Dindim'in ortadan kaybolmasıyla ayrılmış. Ancak De Souza, Dindim'in kendisini sonsuza dek terk ettiğine hiç inanmamış ve herkesin aksini söylemesine rağmen çocuğu gibi sevdiğini söylediği pengueni beklemeye başlamış. Tam bir yıl sonra, hayatını kurtaran güzel yürekli De Souza'ya geri dönen Dindim, bu ziyaretlerini her yıl tekrarlamış.

De Souza, Dindim ile olan sıra dışı hikâyesini şu sözlerle açıklıyor: "Benimle 11 ay kaldı, sonra birden kayboldu. Herkes onun geri dönemeyeceğini söylüyordu fakat o beni ziyarete geldi. Hem de dört defa. Dindim'i kendi çocuğum gibi seviyorum, onun da beni sevdiğine inanıyorum. Kendisine kimsenin dokunmasına izin vermiyorum. Benim ise kucaklama yatıyor, onu yıkama ve sardalya ile besleme izin veriyor. Her yıl 8 bin kilometre yüzerek beni görmeye geliyor."

(Basından)

(1, 2, 3, 4. ve 5. soruları metne göre yanıtlayınız.)

1. Metindeki olay nerede ve kimler arasında geçmektedir?

2. Herin kahramanları birlikte ne kadar vakit geçirmişlerdir?

Dinleme/Izleme

Konuşma

Okuma

Yazma

1.

TEMA

DUYGULAR

- Renk Çemberi
- Memleket İsterim
- Fahrünnisa
- Mutlu Prens
(Dinleme / İzleme Metni)
- Ömer'in Çocukluğu
(Serbest Okuma Metni)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. En sevdiğiniz renk hangisidir? Niçin?
2. Sizce renkler duyguları etkiler mi? Düşüncelerinizi paylaşınız.

► Aşağıdaki metni okuma tiyatrosu yöntemiyle okuyunuz.

RENK ÇEMBERİ

– Ben canlılığı, ataklığı, tutkuyu, kararlılığı, cesareti simgelerim, dedi Kırmızı. Bulunduğum yerde egemenlik kurarım. Çekici bir rengim. Neyin üzerinde olursam insanların ilgisini ona çekerim.

(...)

Mor:

– Bulunduğun yerde egemenlik kurduğun için uzun süre bakıldığında insanların sinirlerini gersin. Seninle boyanmış odaların insanları rahatsız ettiğini biliyorsun. Şiddeti de sen temsil ediyorsun, unuttun mu?

– Bu özelliğimle gündeme gelmeyi hiç ama hiç istemem.

– İstemesen de gerçek bu.

– Aynı zamanda güllerin, çiçeklerin rengiyim ben. Ondan neden söz etmiyorsunuz?

– Söz edelim ancak tansiyonu yükselttiğin de biliniyor. Buna ne demeli? Uzmanlar, hastane bahçelerinde toplu olarak kırmızı çiçeklerin yetiştirilmesini önermiyor.

(...)

– Sıra sende dedi Başkan, Turuncu'ya.

– Sıcaklık, kıvanç, verimlilik ve sağlıklı ilişkilendirilirim hep. Çekim konusunda Kırmızı'dan pek geri kalmam.

– Boynuz kulağı geçermiş, diye fısıldadı Lacivert, Mor'un kulağına.

– Saygısızlık ediyorsun, diye karşı çıktı Kırmızı. Ben olmasaydım, sen de olmazdın. Unutma, sen ara bir renksin. Benimle Sarı'nın karışımından oluşun.

– Neşeyi de temsil ederim. Bu özellik ikinizde de yok. Sizin karışımınız olabilirim ancak yeni bir rengim ben. Sen de bunu unutma.

– Tamam, dedi Başkan. Sıra Sarı'da.

– Ben, dedi Sarı. Öncelikle, gün ışığının ve altının rengiyim. Başka bir şey söylememe gerek var mı bilmem? Ben de dikkat çekiciyim.

- İnsanlara iyimserlik, umut aşılarım ben.
- Biraz soluklaştığında da tam tersini yaparsın ama. Hani hastalık filan...
- Sanırım sıra bende Sayın Başkan, dedi Yeşil.
- Evet, sıra sende. Sen de tanıt kendini kısaca.
- Biliyorsunuz, ben doğanın ve canlılığın rengiyim. Güven duygusu aşılarım. Bankalar bunun için beni çok kullanırlar.

Başkan:

- Söz, sende Sevgili Mavi, dedi.
- Teşekkür ederim. Ben uçsuz bucaksız gökyüzünün, Dünya'nın üçte ikisini kaplayan denizlerin, kısaca Dünya'nın rengiyim. Sınırsızlığı, derinliği, uzak görüşlülüğü simgelerim.
- Biz burada olmasak seni dinleyenler, dünyada senden başka rengin olmadığını düşünecek.
- Benden başka renkler de var ama uzaydan bakanlar beni görüyor.
- İştah kapatıcı bir renk olduğunu bilmeyen yok.
- Benim yeme içmeyle bir ilgim yok. Güvenin, bağlılığın, doğruluğun, düzenin rengi olduğumu sizler de kabul edersiniz sanırım.
- Biz onu kabul ederiz, sen de soğuk bir renk olduğunu kabul et.
- Soğuk bir rengim ama ana renklerden biriyim ben. Ben, Kırmızı ve Sarı'dan başka ana renk var mı?

(...)

Sevgili Mor, sen de kendinden söz edeceksin sanırım.

- Ben kısa konuşacağım. Soyluluğun, görkemin rengi olduğumu herkes bilir.
- Senin yapay bir renk olduğun söyleniyor.
- Doğada fazla bulunmadığım için öyle söyleniyor. Kimse anımsatmadan ben söylemek isterim, ben de bir ara rengim. Maviyle kırmızının karışımıyım. Övünmek gibi olmasın, büyümlü bir renk olduğumu söylerler.
- Biz konuşmayacak mıyız Sayın Başkan, dedi Pembe.
- Buyurun Sevgili Pembe.
- Uyumun, sevincin, sevginin, çocukların rengiyim. Yatıştırıcı bir rengim aynı zamanda.

(...)

Siyah:

- Sıra bana geldi sanırım, dedi.
- Gücün, ciddiyetin yanında Batı toplumlarında üzüntüyü, yası temsil ederim.
- Sevgili Siyah, Batı toplumlarında üzüntüyü, yası temsil ettiğini söyledin. Doğu’da durum farklı mı? Beni bilgilendirirsen sevinirim, diye söze karıştı Turuncu.
- Doğu toplumlarında yasin rengi beyazdır.
- Beni bilgilendirdin, sağ ol. Karanlık güçleri, suçu, kötülüğü de çağrıştırıyorsun ama... Buna ne diyeceksin?
- O da doğru ama pek çok kişinin giysi rengiyim. Güzel durmuyor muyum giyenin üzerinde? Önemli olan benim becerim, yeteneklerim.
- (...)

Beyaz:

- Süremiz daralıyor Sayın Başkan, benim gibi bir rengin sona bırakılmasına şiddetle karşı çıkıyorum, diyerek söz aldı.

Kırmızı:

- Benim gibi bir renk demekle kendini üstün gördüğün anlaşıyor. Ama şunu unutma, sen renk bile sayılmazsın. Gün ışığında saklı renkleri tümüyle yansıtan cisimlerin beyaz görüldüğünü bilmeyen yoktur. Gün ışığındaki renkleri yutan, yansıtmayan cisimler de siyah görünür. Özetle söylemek gerekirse siz renk sayılmazsınız. Sayın Başkan, etkinliğimizin değerlendirme bölümüne geçmeyi öneriyorum.
- Beyaz konuşmasın mı, dedi Başkan.
- Bence konuşmasına gerek yok.
- Bu doğru olmaz. Adaleti sağlamak açısından ona da kendini tanıtmaya olanağı vermemiz gerekir. Söz sende, diyerek Beyaz’a baktı Başkan.
- Sağ olun. Öncelikle ben, tüm renklerin bütünü olduğumu anımsatmak isterim, özellikle beni renk olarak saymayanlara... Ben temizliğin, saflığın, dürüstlüğün simgesiyim. Bazılarının benden rahatsız olmalarının nedenini anlamak güç değil, dedi Kırmızı’ya bakarak. Kanı simgeleyenler beni sevmez, beni susturmak, yok etmek isterler.
- Sataşma var, Sayın Başkan, diye bağırdı Kırmızı. Başkan:
- Sevgili Beyaz, lütfen kendini tanı.
- Beni bağışlayın Sayın Başkan, hata ettiğimi kabul ediyorum ama o da benim kişiliğime saldırdı.
- Ben bilimsel gerçeği söyledim. Gerçeğe karşı çıkmakla durumu değiştiremezsin, diye yanıtladı Kırmızı.
- Siyah’ın yerinden kalkıp Kırmızı’ya doğru yürüdüğünü gören Başkan seslendi:
- Sevgili Siyah, neden kalktın? Lütfen yerine otur.

- Birine gerçeği gösterecektim, dedi Siyah gözdağı verircesine.
- Öyle karanlık bakışınla beni korkutamazsın, diyerek yerinden fırladı Kırmızı.

Yeşil, araya girdi:

- Durun, yapmayın! diye bağırdı. Çok merak ediyorum. Neden ve neyin kavgasını yapıyoruz sevgili arkadaşlar! Biz bugün neden toplandık?

Mavi karşılık verdi:

- Yılın rengini seçmek için. Bunu her yıl yaparız, değil mi? Her yıl sonunda toplanıp dünyada yaşanan olaylara, durumlara hangi rengin uyduğunu belirleriz.

Bazı yıllar, özlemler ya da dilekler belirler yılın rengini. Her renk kendinden söz eder, insanlardan oluşan seçici kurul da dinler. Dinler ve sonunda, simgesel olarak birimizi "yılın rengi" seçer. Biz rengiz ama kendi kendimize yılın rengi olamayız. Yılın rengi insanların davranışlarına göre değişir. Dolayısıyla belirleyici olan insanlar.

(...)

- Kendimizi tanıtacaktık oysa tartışma yaptık, diyerek konuşmasını sürdürmek istedi Yeşil.

- Tartışmak demokratik bir davranıştır, diye laf atanlar oldu.

- Kurallara uyulursa elbette demokratik bir davranıştır. Ana renkler, ara renkler, soğuk renkler, sıcak renkler, komşu renkler, karşıt renkler... Bu yıla değin bunlardan söz edilmezdi. Renk olmamız yeterliydi. Aramızda yalnızca bir yarış vardı. Herkes daha iyi olup kendini seçtirmek için çabalardı.

- Doğru söylüyorsun, dedi Mavi. (...)

- Soğuk renkler, sıcak renkler diye ayrıldık. Hangimizin daha üstün olduğunu söyleyebilecek olanınız var mı? Birbirimize inanmalı ve güvenmeliyiz, dedi Mavi. Bakın, bu yuvarlak masanın çevresinde ne denli güzel bir görüntü oluşturduk.

Bir renk çemberinin ayrılmaz parçasıyız hepimiz. Her birimiz kendinden bir şey katıyor bu güzelliğe. Birimiz eksilirsek ötekilerin güzelliği de kalmaz. Bunu iyi bilelim. Lütfen birbirimizi yok etmeye değil, sayımızı çoğaltmaya çalışalım.

Sarı:

- Sana katılıyorum, sayımızı çoğaltarak insanlara örnek olalım. Renklerin azaldığı bir dünyanın güzelliği kalmayacağı konusunda onları uyaralım. Onlar da bir renk çemberi oluşturduklarının farkına varsın. Karşıt da olsa bütün renklerin bir çember oluşturduğu gerçeğini anlasın.

Zekeriya KAYA

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde altı çizili deyimlerin anlamlarını yazınız.

Mor renge uzun süre bakmak sinirleri gerer.

Boynuz kulağı geçermiş, diye fısıldadı Lacivert, Mor'un kulağına.

Birine gerçeği gösterecektim, dedi Siyah gözdağı verircesine.

b) Yukarıdaki deyimleri birer cümlede kullanınız.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Renkler niçin bir araya gelmiştir? Açıklayınız.
2. Hangi renk kendini diğerlerinden üstün görmektedir? Niçin?
3. Hangi renkler, insanlara neşe verdiğini söylemektedir? Bu renklerin söylemine katılıyor musunuz?
4. Yeşil renk güveni temsil ettiğini hangi örnekle ifade eder?
5. Siz metindeki hangi rengin yerinde olmak isterdiniz? Niçin?
6. Sizce bu yılın rengi hangisi olmalıdır? Niçin?

3. ETKİNLİK

Mavi, renkler arasında çıkan anlaşmazlığa hangi bakış açısıyla çözüm getirir?

4. ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu

Ana Fikir

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili geçiş ve bağlantı ifadelerini inceleyerek bu ifadelerin cümlelerin anlamına olan katkısını belirtiniz.

Bu özelliğimle gündeme gelmeyi hiç ama hiç istemem.

Sizin karışımınız olabilirim ancak yeni bir rengim ben.

Kendimizi tanıtacaktık oysa tartışma yaptık, diyerek konuşmasını sürdürmek istedi Yeşil.

b) Siz de "ama, fakat, ancak, lakin, buna rağmen, bununla birlikte" sözcüklerinden üçünü seçiniz. Seçtiğiniz sözcükleri birer cümlede kullanınız.

1.

2.

3.

6. ETKİNLİK

Metinde verilmeyen renklerden birini seçiniz. Seçtiğiniz rengin sizde hangi duyguları çağrıştırdığını anlatan bir konuşma yapınız.

7. ETKİNLİK

- Aşağıdaki haber metnini okuyunuz. Görselleri yorumlayınız.
- Haberin görselleri seçilirken nelere dikkat edilmiştir? Açıklayınız.

Renklerin Festivaline Geri Sayım: Holi / Hindistan

Bahar gelir de kutlanmaz mı? Hintliler bu soruya "Tabii ki kutlanır." cevabını vermiş olacaklar ki baharın gelişini "Holi Festivali", diğer adıyla "Renklerin Festivali"yle kutluyorlar. Festival, adına yaraşır bir şekilde gerçekleşiyor. Hint halkı rengârenk toprak boyaları, önce yüzlerine sürüyor daha sonra ise birbirlerinin vücutlarına atıyorlar. İnsanların

üzerine dökülen, etrafa saçılan boyalar, baharın gelişiyile başlayan çok renkliliği ve yeniden doğuşu simgeliyor. Festival bu yıl 13 Mart tarihinde başlayacak.

Festivalin ikinci yani son günü, renklerin günüdür. Günler önceden marketler ve sokaklar, farklı renk boyalarla dolmaya başlar. Bugünlerde kırmızı, sarı, mor, yeşil, mavi gibi birçok rengi sokaklarda görmeniz mümkündür. Bu, hem insanlara enerji verir hem de onları günler öncesinden fes-

tivale hazırlar. Festival dönemi, toprak boyaları marketlerde bulmanız mümkündür ancak bazıları renkleri tesu ve palash (tesu ve palaş) adı verilen bitkilerden kendileri yaparlar.

(Basından)

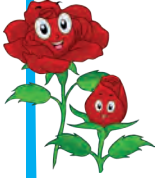
8. ETKİNLİK Okuduğunuz metinde renkler konuşturulmuştur. Siz de aşağıda verilen varlık kadrosundan en az ikisini seçiniz. Aşağıdaki duygulardan birini anlatan fablınızı yazınız.

Varlık Kadrosu

Tilki, Karga, Kuzu,
Kedi, Çınar Ağacı,
Gül, Kurt

Duygular

Kıskançlık, Korku,
Sevgi, Beğenme,
Yalnızlık

GELECEK DERSE HAZIRLIK

"Memleket" konulu bir şiir ezberleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. "Memleket" kelimesi sizde hangi duyguları uyandırıyor?
2. Ezberlediğiniz "memleket" konulu şiiri arkadaşlarınıza okuyunuz.

► Öğretmeniniz şiiri okurken dikkatle dinleyiniz. Siz de noktalama işaretlerine dikkat ederek şiiri sesli okuyunuz.

MEMLEKET İSTERİM

Memleket isterim.

Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim.

Ne başta dert ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim.

Ne zengin fakir ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim.

Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun.

Cahit Sıtkı TARANCI

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki renklendirilmiş sözcük ve sözcük gruplarının anlamını cümleden hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizi kelimelerin sözlük anlamlarıyla karşılaştırınız.

Kuşların çiçeklerin **diyarı** olsun
 Kardeş kavgasına bir **nihayet** olsun
 Kış günü herkesin **evi barkı** olsun
 Olursa bir **şikâyet** ölümden olsun

Sözcükler	Tahminim
diyar	_____
nihayet	_____
ev bark	_____
şikâyet	_____

b) Yeni öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarından bir sözlük oluşturunuz.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiirden hareketle yanıtlayınız.

1. Şiirin ilk bölümünde şairin hayal ettiği memleketin özellikleri nelerdir?
2. Şair, şiirin hangi bölümünde "adalet" ve "eşitlik" kavramlarını vurgulamıştır?
3. Şiirin teması ve ana duygusu nedir?
4. Şairin hayalini kurduğu memlekette insanlar hangi duygulara sahiptir?
5. "Memleket İsterim" adlı şiirde şairin kullandığı dili akıcı ve anlaşılır buluyor musunuz? Nedenleri ile açıklayınız.

3. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki şiiri okuyunuz.

Yine Memleketim Üstüne Söylenmiştir

Memleketim, memleketim, memleketim,
 Ne kasketim kaldı senin ora işi
 Ne yollarını taşımış ayakkabım,
 Son mintanın da sırtımda paralandı çoktan,
 Şile bezindendi.
 (...)

Nazım Hikmet RAN

b) "Memleket İsterim" adlı şiir ile "Yine Memleketim Üstüne Söylenmiştir" şiirini tema açısından karşılaştırınız. Benzer ya da farklı yanlarını aşağıdaki boşluğa yazınız.

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki mısralarda geçen zıt anlamlı kelimenin altını çiziniz.

Otuz Beş Yaş

(...)
Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz?
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar.
(...)

Cahit Sıtkı TARANCI

b) Şairin kullandığı zıt anlamlı kelime şiire nasıl bir anlam katmıştır? Açıklayınız.

c) Aşağıdaki cümlelerde tezat (karşıtlık) sanatını oluşturan kelimelerin altını çiziniz.

- Güleriz ağlanacak hâlimize.
- Aydınlığa koştum karanlık çıktı.
- Sana çirkin dediler, düşmanı oldum güzelin.

5. ETKİNLİK Aşağıdaki görselleri "Memleket İsterim" şiirinin hangi bölümleri ile ilişkilendirebilirsiniz? Şiire atıf yaparak açıklayınız.

6. ETKİNLİK Memleketinizden ayrılıp başka ülkede yaşamak zorunda kalsaydınız neler hissederdiniz? Duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

7. ETKİNLİK Aşağıdaki anahtar kelimelerden hareketle hayalinizdeki memleketi anlatan bir şiir yazınız.

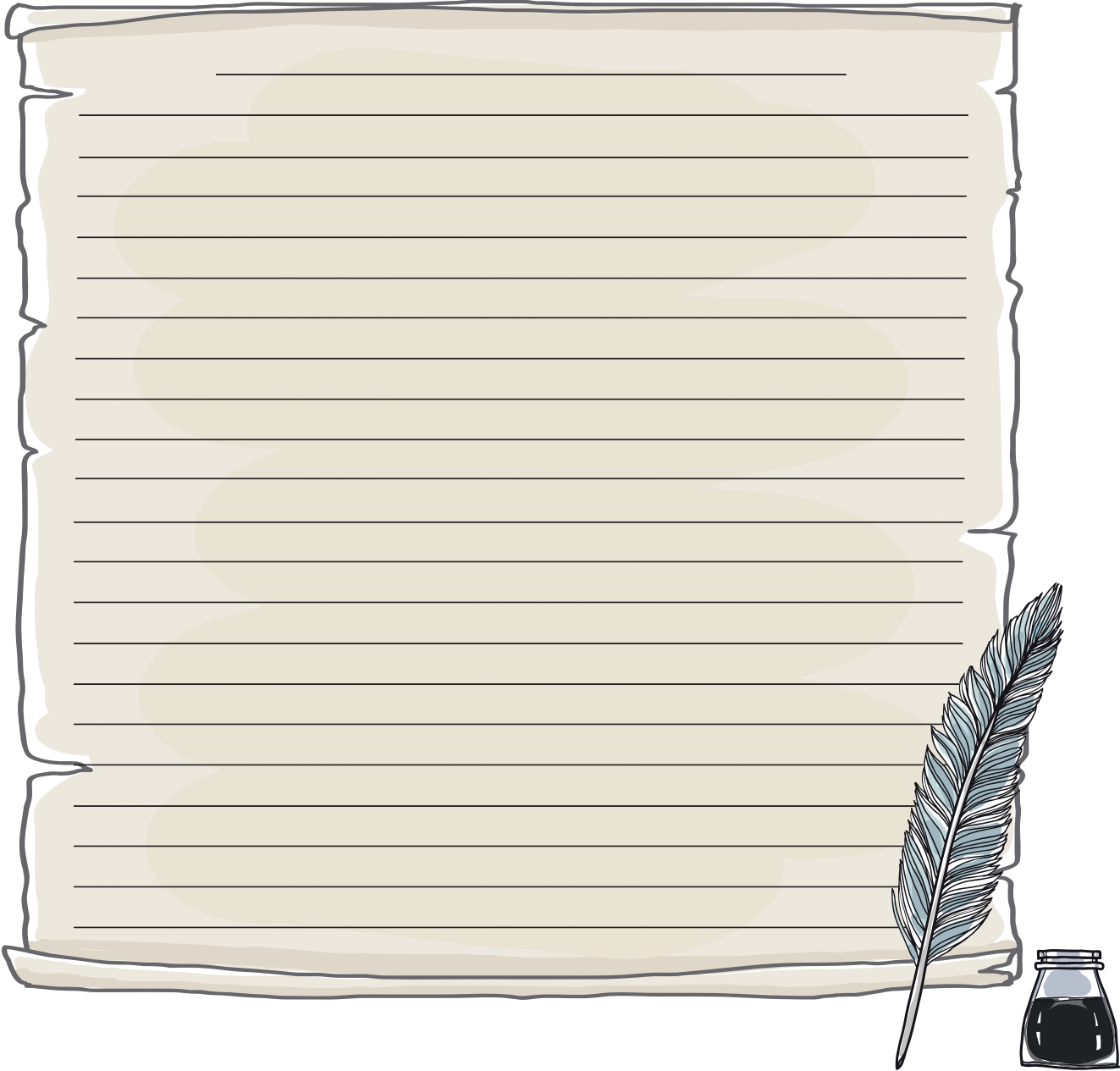
kardeşlik

özlem

mutluluk

adalet

gurbet

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Fobi kelimesinin anlamını ve fobi çeşitlerini araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Fobi kelimesinin anlamını ve fobi çeşitlerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

FAHRÜNNİSA

Sınıfta ön sıralarda otururdu fakat öyle iddiasız, öyle içine gömülü bir hâli vardı ki ilk bakışta, dersleriyle pek dost olmadığını ve derse kaldırılmaktan hiç de hoşlanmayacağını sanabilirdiniz. En basit, en kolay konularda, bütün arka sıraların el kaldırdığı zamanlarda bile o; önüne bakar, susardı.

Birkaç defa özellikle onun yüzüne bakmış:

– Kim bu konuyu anlatmak ister, diye sormuştum. O, aynı suskun, ilgisiz tavrı muhafaza etmişti.

Bir seferinde:

– Siz anlatınız, dedim.

Gafil avlanmış gibi birden hafifçe kızardı. Ürkek bir yüzle kalktı ve anlattı.

O anlattıkça şaşkınlığım ve sevincim artıyordu.

Ömrümde bu kadar duyarak, kavrayarak, benimseyerek ders anlatan öğrenci görmemiştim.

Haftalardan beri karşımda sessiz sessiz hatta cansız cansız oturan, sınıfta varlığıyla yokluğu eşit görülen, en heyecanlı derslerde bile yüzünün çizgileri kımıldamayan bu çocuk, beni tam manasıyla şaşırtmıştı:

"Gafil avlanan" o değildi, bendim!

(...)

Yüzüne ilk defa dikkatle baktım.

Soluk, esmer bir yüz, hiçbir özelliği olmayan bir burun, kalınca, renksiz dudaklar... Fakat iri iri açılan kapkara gözlerinde güzellikten de fazla bir şey, sonsuz bir derinlik, insanı çekip götüren bir şey vardı.

Ona üç yıl hocalık ettim ve dostluğumuz günden güne arttı. Buna rağmen bir tek derste bile, onun, derse kalkmak için ufacak bir arzu gösterdiğini görmek bana nasip olmadı.

Kaldırdığım derslerin hiçbirinde de en küçük bir ihmali, yanlışını, bir tereddüdünü görmedim. Daima, o ilk günkü gafil avlanmış tavrı, pembeleşen ürkek yüzü ile kalkar ve muhakkak "çok iyi" bir ders anlatırdı.

Onun ürkek, iddiasız hâlinin engin bir gururun maskesi olduğunu sonradan anladım. "En iyi" olamamak korkusu onu çekingen ve suskun yapıyordu.

Kendisine:

– Neden derse kalkmak için hiçbir zaman istek göstermiyorsun, diye sorduğum zaman verdiği cevap, onun bu müthiş gururunu birden açığa vurmuştu.

– Buna nasıl cesaret edebilirim, hocam? Ya bir yanlışım çıkıverirse?

– Ne olur? Öğrenci değil misin? Okula öğrenmek için, yanlışlarını düzeltmek için gelmiyor musun?

– Fakat kendim kalkmak istersem kendime tam manasıyla güveniyorum, karşımdakilere meydan okuyorum, demektir. Bu durumda biri eğer bir yanlış yaparsa gülünç olur, değil mi efendim?

(...)

En hassas noktasını böylece anlamış olduktan sonra dostluğumuz daha derinleşti. O kadar ki o, bana şiirlerini göstermeye başladı!

(...)

Fahrünnisa, lise gibi, edebiyat fakültesini de büyük bir başarı ile bitirdi.

Lisede benim, benden sonra da hocam Süleyman Şevket'in en değerli öğrencisi oldu.

Fakültede de memleketin en yetkili profesörünün en iyi öğrencisi oydu.

Birkaç yıl sonra, onun güzel şiir kitabı beni Anadolu'nun bir köşesinde buldu; gözlerimi sevinç ve övünç yaşlarıyla doldurdu.

Daha sonra önce de tahmin etmiş olduğum gibi kendisini daha büyük, daha ciddi işlere verdi ve mesleğin bilim yönünde derinleşme yolunu tuttu: Planlı, devamlı, fakat son derece alçak gönüllü ve sessiz bir çalışma!

Şimdi ben ondan, adını dünya edebiyat tarihlerinde sonsuzlaştıracak olan orijinal eserler bekliyorum.

Halide Nusret ZORLUTUNA

(Kısaltılmıştır.)

- 1. ETKİNLİK** Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyerek tahminlerinizi yazınız. Tahminlerinizi kelimelerin sözlük anlamlarıyla karşılaştırınız.

Anlamını Bilmediğim Kelime	Tahminim

- 2. ETKİNLİK** Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili deyimlerin cümleye kattığı anlamı yazınız.

Gafil avlanmış gibi birden hafifçe kızardı.

Fakat kendim kalkmak istersem kendime tam manasıyla güveniyorum, karşımdakilere meydan okuyorum, demektir.

Cevap onun bu müthiş gururunu birden açığa vurmuştu.

- 3. ETKİNLİK** Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Öğretmenin Fahrünnisa ile ilgili düşünceleri nelerdir? Açıklayınız.
2. Öğretmenin Fahrünnisa ile ilgili düşünceleri hangi olaydan sonra değişir? Açıklayınız.
3. Fahrünnisa'nın sınıfta söz almama nedenini mantıklı buluyor musunuz? Neden?
4. Fahrünnisa'nın fikirlerini hangi duygu beslemektedir?
5. Öğretmenin yerinde siz olsaydınız Fahrünnisa'nın fikrini değiştirmek için ona ne söylerdiniz?

4. ETKİNLİK Metnin özetini aşağıdaki bölüme yazınız.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

5. ETKİNLİK Fahrünnisa'nın fiziksel ve kişilik özellikleri nelerdir? Yazınız.

Fiziksel Özellikleri

Kişilik Özellikleri

6. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelere örnekteki gibi amaç-sonuç bildiriyorsa (A), neden-sonuç bildiriyorsa (N), koşul-sonuç bildiriyorsa (K) yazınız.

- ☒ A Okula öğrenmek ve yanlışlarını düzeltmek için geliyorsun.
- ☐ B Derse kalkmak için istek gösteriyordu.
- ☐ C Bu durumda biri, eğer bir yanlış yaparsa gülünç olur.
- ☐ D "En iyi" olamamak korkusu onu çekingen ve suskun yapıyordu.

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki farklı yazı karakteri ile yazılmış metni okuyunuz. Ardından yönergeleri uygulayınız.

MOR SALKIMLI EV*

Hafızasında hayat, kendini kayda başladığı ilk devrin hiç unutamayacağı zemini, Beşiktaş'ta, doğduğu evde başlar. Evin kendisi çocuğun hafızasında Mor Salkımlı Ev etiketini taşır.

*Bu ev, yarım asırdan ziyade bazen de her gece, bu küçük kızın rüyalarına girmiştir. Sabahın ilk saatlerinde burada dolaşan, çiçek ve ağaç sulayan, bir alay güvercine yem veren bir kadın görürsünüz. Bu kadın, küçük kızın annesidir. İşte Haminne** diye torunlarının hitap ettiği kadının kısaca portresi: Teni hakiki süt gibi, gözleri açık maviye kaçan bir ela, ağzı küçük, dudakları pembe, ince sanatla işlenmiş kıvrımları vardır. Fakat bu güzellik ve hususiyet, o ilk bahçe devrinde, kızda hiçbir ilgi uyandırmış değildir. Mesela nar çiçeklerinin uyandırdığı heyecan ve iç hareketini Haminne uyandırmaz.*

Acaba ilk varlığını idrak ettiren sahne kaç yaşında meydana gelmiştir. Herhâlde dört yaşından önce olacak. Çünkü bu devirde hafızasında çakan şimşeklerin aydınlattığı sahnelerde zaman zaman annesi de görünür.

Halide Edip Adıvar

b) "Mor Salkımlı Ev" metninin türü ile ilgili verilen bilgilerden örnekteki gibi doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yazınız.

- Yaşanmakta olan bir olayı değil, yaşanmış bir olayı anlatır. (D)
- Anlatılan olay, yazarın belleğinde iz bırakmıştır. ()
- Metinde hayalî karakterler vardır. ()
- Olayın anlatıcısı olayı yaşayan kişidir. ()

c) Yukarıda (D) olarak işaretlediğiniz özelliklerden yola çıkarak metnin türünü belirtiniz.

d) "Fahrünnisa" ile "Mor Salkımlı Ev" adlı metin arasında tür açısından benzerlik var mı? Açıklayınız.

8. ETKİNLİK Hata yapmamak için derse katılmak istemeyen bir arkadaşınız olduğunu hayal ediniz. Arkadaşınızı derse katılmak üzere ikna edecek bir konuşma hazırlayınız. Ardından konuşmanızı sununuz.

*Mor Salkımlı Ev: Yazar, eserin bu bölümünde çocukluk yıllarını anlatmaktadır.

**Haminne: Hanım nine, ailedeki yaşlı ve saygı duyulan kadınlara verilen unvan.

9. ETKİNLİK Anı türünün aşağıda verilen özelliklerini dikkate alarak sizi etkileyen bir anınızı boş bırakılan yere yazınız.

- Olay geçmişte yaşanmış, gerçek bir olay olmalı.
- Olay anlatıcısı "ben" (birinci kişi) olmalı.
- Anlatılan olay ilgi çekici olmalı.
- Anlatım içten ve samimi olmalı.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Mutluluk üzerine söylenmiş özdeyişler araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Hangi durumlarda mutlu oluyorsunuz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sizce mutlu olabilmek için nelere sahip olmak gerekir?
3. Mutluluk ile ilgili bulduğunuz özdeyişleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni öğretmeninizin yönlendirmesiyle not alarak dinleyiniz.

MUTLU PRENS (Dinleme / İzleme Metni)

1. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri not alınız. Daha sonra not aldığınız kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi sözlükten kontrol ederek kelimeleri birer cümlede kullanınız.

Kelimeler

	Tahminim:	
	Cümlem:	
	Tahminim:	
	Cümlem:	
	Tahminim:	
	Cümlem:	
	Tahminim:	
	Cümlem:	
	Tahminim:	
	Cümlem:	

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Mutlu Prens heykeline herkesin hayran olmasının sebepleri nelerdir? Açıklayınız.
2. Küçük Kırangıç'ın konaklamak için Mutlu Prens heykelini seçme nedeni nedir?
3. İnsan hayatı sürerken mutlu olduğunu söyleyen Mutlu Prens artık neden mutlu değildir? Açıklayınız.
4. Mutlu Prens, Kırangıç'ın kendisiyle kalmasını niçin istiyor?
5. Mutlu Prens mutsuzluğunu yenmek için neler yapmaktadır? Açıklayınız.
6. Siz Mutlu Prens'in yerinde olsaydınız kimleri mutlu etmek isterdiniz? Niçin?

3. ETKİNLİK

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

4. ETKİNLİK

5. ETKİNLİK Mutlu Prens ile Kırlangıç arasında geçen konuşmaları sınıfta canlandırınız.

6. ETKİNLİK Gerçek mutluluğun yardımlaşmaktan, muhtaç insanlara yardım etmekten geçtiğini vurgulayan bir şiir yazınız. Şiirinizi sınıf panosunda sergileyiniz.

7. ETKİNLİK Aşağıdaki görseller metnin hangi bölümlerini anlatmaktadır?

8. ETKİNLİK Dinlediğiniz hikâyenin devamında Mutlu Prens, tiyatro oyunu yazan fakir delikanlıya yardım edecektir. Sizce delikanlının sorununu Mutlu Prens nasıl çözecektir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

9. ETKİNLİK Serim ve düğüm bölümünü dinlediğiniz Mutlu Prens'in çözüm bölümünde Mutlu Prens ve Kırlangıç'ın başına neler gelmiş olabilir? Hayal gücünüzü kullanarak hikâyenin çözüm bölümünü yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

"Kurtuluş Savaşı" konulu duvar gazetesi oluşturmak amacıyla görseller toplayınız. Topladığınız görselleri sınıfa getiriniz.

ÖMER'İN ÇOCUKLUĞU (Serbest Okuma Metni)

(...)

Bir gün en sevdiğim uzun hırkamı giyip dışarıya çıktım ve az önce sözünü ettiğim o yokuştan iniyordum. Üzerimdeki hırkayı, içinde ve dışında ikişer cebi olduğu için çok severdim. Cepler, yemiş ve ufak tefek oyuncak koymaya ne kadar iyi gelirdi! Diğer hırkalarımda, ikiden çok cep bulunmazdı. Giyim sırası dört cepli hırkaya gelince yüzüm gülerdi. Yüreğimde o derece sevinç olurdu ki hemen ellerimle hırkanın göğsüne gelen iki tarafını okşamaya ve "Oh! Oh!" diye diye odanın içinde dans ederek dönüp dolaşmaya başlardım. İne ine okulun hizasına geldim. Bir iki adım daha atarak eve gitmek üzere Çelebi Sokağı'na saptım. Birdenbire karşıma kuyruğu kesik bir köpek çıktı. Havlayarak üzerime hücum etti. Beni okulun duvarına sıkıştırdı. Göğsüme doğru pençelerini atmaya kalkıştı. Bir taraftan kendimi kurtarmaya çalışıyor, bir taraftan da ağlayıp feryat ediyordum. Ne yapacağımı şaşırmıştım... Kimden yardım isteyebilirdim? Koskoca sokakta köpekle benden başka kimse yoktu.

Anladığım kadarıyla, benim feryatlarım işitilmiş. Az ileride okulun karşısındaki konakta bir pencereden iri bııklı bir ağa başı görüldü. Yüksek sesle bir veya iki kere "Hoşt!" dedi. Köpek benimle uğraşmaya devam ediyordu. Nasılsa bir ara önünden savuşarak kaçmaya yeltendim. Ar-

kamdan yetişti. Omuzlarıma doğru sıçradığını hissettim. Feryadımı artırdım. Bu hâli pencereden seyretmekte olan ağa, lütfen, bir kere daha "Hoşt!" diye bağırdı. Hayvanın pençeleri sırtımdan sıyrılarak hızla indi. O kadar çok korkmuştum ki arkama dönüp bakamıyordum. Bağarmaktan sesim de kısılmıştı. Ağlayarak koşuyordum.

"Kurtuldum." diyecek kadar koştuğundan sonra soluk soluğa denilecek bir hâlde durdum. Arkama baktım. Köpekten iz yok. Bir parça kendime geldim. Köpeğin bir şey yapıp yapmadığını anlamak için sağ elimi sevgili hırkamın yakasına doğru uzattım. Yaka yok. Meğer köpek hırkanın yakasından tuttuğu gibi eteğine üç dört parmak kalıncaya kadar yırtmış.

Hırkayı sırtımdan çıkardım. Çaresiz hâlime baktım. Gözlerimden yeniden yaşlar boşandı. Ne dokunaklı manzara!.. Ne büyük üzüntü!

Hırka koltuğumun altında olduğu hâlde eve ulaştığım zaman ağlamaktan içimi çekmekteydim. Annem beni o hâlde görünce telaş ile:

"Sana ne oldu oğlum! Niye ağlıyorsun? Hırkanı niye çıkardın? Vah vah! Nedir bakayım söyle!" diye üzüntülerini göstermeye başladı. Hırkayı koltuğumun altından aldığı sırada dedim ki:

"Köşe başında kuyruksuz bir köpeğe rast geldim... Üzerime atıldı."

Annem, daha çok üzgün görünerek beni kucakladı. İşte asıl o vakit ağlamaya başladım. Bir felakete uğrayanı, en çok onun kederini paylaşan ağlatır.

Bu olay, bana o köşe başını hiç unutturmaz. Şu ağaya ne dersiniz? İnsanlık özelliği olan adam denebilir değil mi? Susmadı... İnsanlıktan yoksun adam denebilir değil mi? Yardıma koşmadı.

Behey Ağa! Gözünün önünde bir köpek başa çıkmaktan aciz bir çocuğu paralamaya çalışıyor. O köpeğin kuduz olma ihtimali de var. Çocuk ağlıyor, feryat ediyor, yardım istiyor. Ortada zavallıyı kurtaracak kimse yok. Sen pencereden "Hoşt!" demekle yetiniyorsun, insan değil misin? (...) Korkma! İsmi bilsem de yazmam. Senin beni koruduğun kadar ben de seni koruyabilirim... Şurasını da söyleyeyim: "Sen o zaman bana gerçekten insancasına bir yardımda bulunmuş olaydın ben seni şimdi böyle mi yazardım?"

Bilmem bu sitemimde haksız mıyım? Ah! İnsan böyle olmasa da daima herkese iyilik etse ne kadar kazanacak!

(...)

Muallim NACİ

(Kısaltılmıştır.)

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

Brezilya'da yaşayan 71 yaşındaki emekli inşaat ustası Joao Pereira de Souza (Hoa Pereyra de Soza), Dindim adını verdiği Güney Amerika Macellan penguenini 2011 yılında üzeri zift kaplanmış olarak bulmuş. Sahile vuran ve ölmek üzere olan bu güzel canlıyı özverili çabalarıyla hayata döndüren altın kalpli De Souza, Dindim ile çok iyi arkadaş olmuş.

Birlikte tam 11 ay geçiren ikili, bir gün Dindim'in ortadan kaybolmasıyla ayrılmış. Ancak De Souza, Dindim'in kendisini sonsuza dek terk ettiğine hiç inanmamış ve herkesin aksini söylemesine rağmen çocuğu gibi sevdiğini söylediği pengueni beklemeye başlamış. Tam bir yıl sonra, hayatını kurtaran güzel yürekli De Souza'ya geri dönen Dindim, bu ziyaretlerini her yıl tekrarlamış.

De Souza, Dindim ile olan sıra dışı hikâyesini şu sözlerle açıklıyor: "Benimle 11 ay kaldı, sonra birden kayboldu. Herkes onun geri dönemeyeceğini söylüyordu fakat o beni ziyarete geldi. Hem de dört defa. Dindim'i kendi çocuğum gibi seviyorum, onun da beni sevdiğine inanıyorum. Kendisine kimsenin dokunmasına izin vermiyor ve gagalıyor. Benim ise kucağıma yatıyor, onu yıkamama ve sardalya ile beslememe izin veriyor. Her yıl 8 bin kilometre yüzerek beni görmeye geliyor.

(Basından)

(1, 2, 3, 4, ve 5. soruyu metne göre yanıtlayınız.)

1. Metindeki olay nerede ve kimler arasında geçmektedir?

2. Haberin kahramanları birlikte ne kadar vakit geçirmişlerdir?

3. Dindim'in ortadan kaybolmasından sonra De Souza ne hissetmiştir?

4. Aşağıdakilerden hangisi metindeki kahramanların yaşadığı duygulardan biri değildir?

- A) özlem
- B) merhamet
- C) vefa
- D) hayal kırıklığı

5. Haber metnine uygun bir başlık yazınız.

.....

6. "Hayvanları çok sev onları incitme." cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) ancak
- B) çünkü
- C) fakat
- D) ama

7. Aşağıda yarım bırakılmış cümleleri koyu yazılan kelimelerin anlamına dikkat ederek tamamlayınız.

- Sizinle pikniğe gelemeyeceğim **çünkü**
- Herkes ona acıyor **fakat**
- İstanbul çok güzel bir şehir **lakin**
- **ama** artık gitmem gerek.
- **hâlbuki** çok güzel bir film.
- **ne var ki** vaktimiz sınırlıydı.
- **ne yazık ki** evde hiç un kalmamış.
- **ancak** kurallara uyman gerekir.

8. Aşağıdaki atasözlerinde geçen söz sanatlarını bularak boş bırakılan yerlere yazınız.

Ak akçe kara gün içindir.

Ana gibi yâr Bağdat gibi diyar olmaz.

Eşeği düğüne çağırılmışlar: "Ya odun eksik ya su." demiş.

9. Aşağıda verilen özelliklerden hangisi anı türüne ait değildir?

- A) Bilgilendirici metin türlerinden biridir.
- B) Olaylar yazarın ağzından anlatılmaktadır.
- C) Anlatılan olaylar hayal ürünüdür.
- D) İnsan belleğinde iz bırakan olayları anlatır.

Dinleme/Izleme

Konuşma

Okuma

Yazma

2.

TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

- Bu Vatan Kimin?
- Mustafa Kemal Zafer Yolunda
- Kastamonulu Şerife Bacı
- 120 (Dinleme / İzleme Metni)
- Anzak Subayının Bir Anısı
(Serbest Okuma Metni)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Kurtuluş Savaşı ile ilgili getirdiğiniz görselleri kullanarak bir duvar gazetesi oluşturunuz.

► Metni türün özelliklerine uygun olarak okuyunuz.

Orhan Şaik
GÖKYAY

(1902 - 1994)

Edebiyat tarihi ve dil araştırmacısı,
şair, öğretmen. Başlıca eserleri:
Dede Korkut Hikâyeleri, Bu Vatan
Kimin? Destursuz Bağa Girenler...

BU VATAN KİMİN?

Bu vatan toprağın kara bağrında
Sıradağlar gibi duranlarıdır.
Bir tarih boyunca onun uğrunda
Kendini tarihe verenlerindir.

Tutuşup kül olan ocaklarından,
Şahlanıp köpüren ırmaklarından,
Hudutlarda gaza bayraklarından,
Alnına ışıklar vuranlarıdır.

Ardına bakmadan yollara düşen,
Şimşek gibi çakan, sel gibi coşan,
Huduttan hududa yol bulup koşan,
Cepheden cepheyi soranlarıdır.

İleri atılıp sellercesine,
Göğsünden vurulup tam ercesine,
Bir gül bahçesine girercesine,
Şu kara toprağa girenlerindir.

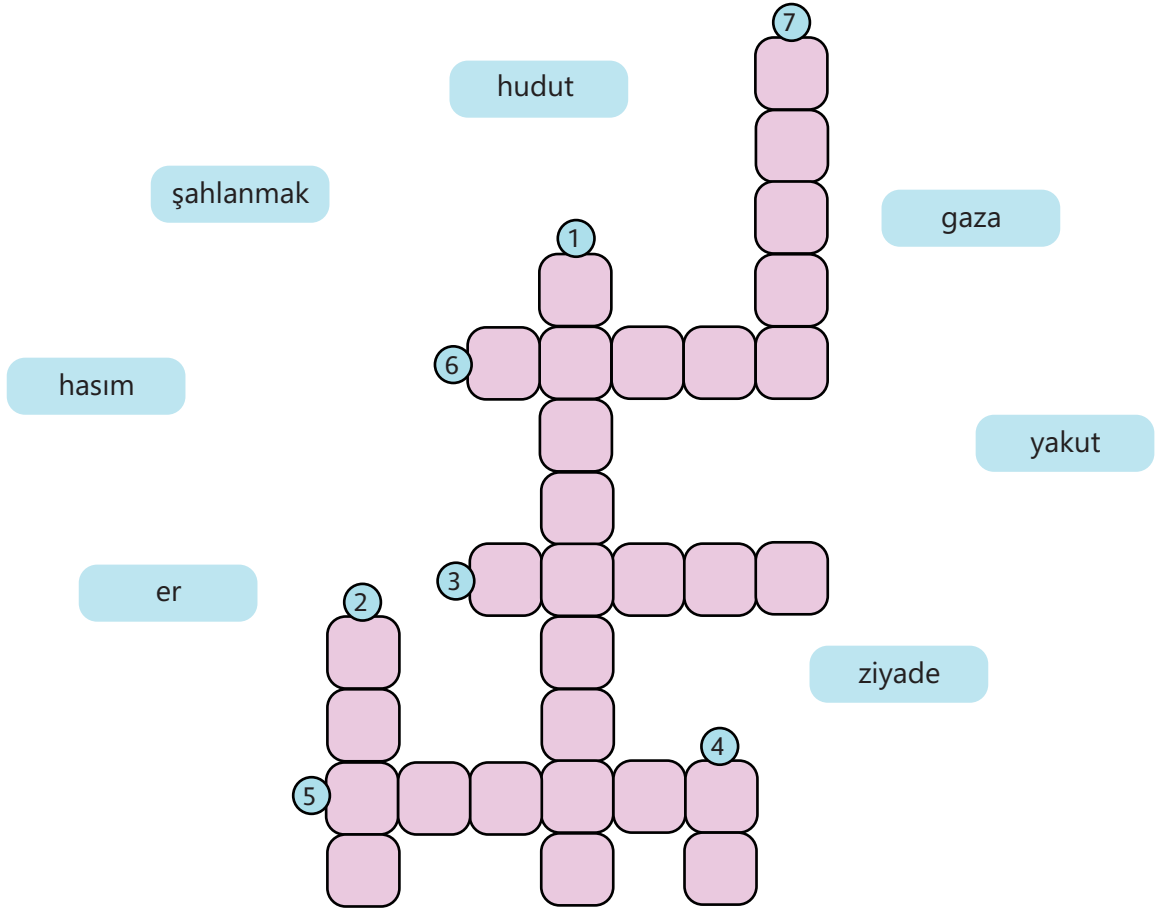
Tarihin dilinden düşmez bu destan,
Nehirler gazidir, dağlar kahraman,
Her taşı yakut olan bu vatan,
Can verme sırrına erenlerindir.

Gökay'ım ne yazsan ziyade değil,
Bu sevgi bir kuru ifade değil,
Sencileyin hasmı rüyada değil,
Topun namlusundan görenlerindir.

Orhan Şaik GÖKYAY

1. ETKİNLİK Aşağıda, metinde geçen bazı kelimelerin anlamları verilmiştir. Metindeki anlamlarından hareketle kelimeleri bulmacaya yerleştiriniz.

1. Taşkınlık göstermek, coşmak, kükremek.
2. İslam dinini korumak ve yaymak amacıyla yapılan kutsal savaş.
3. Düşman.
4. Kahraman, yiğit.
5. Çok, daha çok.
6. Pembe veya erguvan tonlarıyla karışık koyu kırmızı renkte değerli taş.
7. Sınır.

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiirden hareketle yanıtlayınız.

1. Şiirin ilk dördlüğünde "Bu vatan toprağın kara bağrında / Sıradağlar gibi duranlarıdır." dizele-
rinde şair kimleri sıradağlara benzetmiştir?
2. Şair, vatani tanımlarken hangi somut nesneleri kullanmıştır? Açıklayınız.
3. Sizce vatani için ardına bakmadan yollara düşen kişiler neleri feda etmiştir?
4. Şair, dördüncü dörtlükte erlerin kara toprağa girmesiyle gül bahçesine girmesini neden eş
değer kılmıştır? Açıklayınız.
5. "Sencileyin hasmı rüyada değil / Topun namlusundan görenlerindir." dizelerinde şair kendini
kimlerle hangi yönden karşılaştırır?

3. ETKİNLİK

Şiirin temasını ve ana duygusunu belirleyiniz.

Tema	Ana Duygu
_____	_____
_____	_____
_____	_____

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz.

dağ

dağlar

a) "Dağ" kelimesine eklenen **-lar** eki eklendiği kelimenin anlamını mı, sayısını mı değiştirmiştir? Açıklayınız.

b) Aşağıdaki dizelerde altı çizili kelimelerin köklerini ve eklerini örnekteki gibi ayırınız.

Tarihin dilinden düşmez bu destan

Nehirler gazidir, dağlar kahraman

	Kök	Ek
tarihin	tarih	-in
dilinden	_____	_____
nehirler	_____	_____

c) **-ler** (çoğul eki) ve **-in** (ilgi eki) çekim eklerinin kullanıldığı iki cümle kurunuz.

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki dizelerin sizde uyandırdığı duyguları arkadaşlarınızla paylaşınız.

(...)

"Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır,

Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır."

(...)

Mithat Cemal KUNTAY

b) Yukarıdaki mısraların verdiği ana duyguyu desteklemek için yakın tarihimizden örnekler veriniz.

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki davetiye örneğini inceleyiniz.

b) Aşağıdaki boşluğa Mehmetçik Vakfına destek amacıyla düzenlenecek kermes için bir davetiye hazırlayınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Atatürk'ün askerî kişiliği ile ilgili bilgi toplayınız. Araştırmanızda "edu" ve "gov" uzantılı siteleri kullanınız.
2. Atatürk'ün silah arkadaşları ile ilgili görsel ve bilgi toplayarak derse hazırlıklı geliniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Atatürk'ün askerî kişiliği ile ilgili topladığınız bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

MUSTAFA KEMAL ZAFER YOLUNDA

Mustafa Kemal, Akşehir'de kurmaylarıyla birlikte futbol maçı seyrediyor, diye bir haber yayıldı ortalığa. Bu, düşmana karşı düzenlenmiş bir oyundu. Gerçekte Mustafa Kemal büyük saldırı planı üzerinde son çalışmalarını yapıyordu. Ordunun ileri gelenleriyle toplantı hâlindeydi.

Toplantıya katılan paşaların hemen hemen hiçbiri saldırıya geçilmesini uygun bulmuyorlardı. Türkiye'nin varı yoğu bu orduyu. Yenilirse her şey biterdi. Savunma durumunda kalmak

daha doğru olurdu.

Oysa Mustafa Kemal kesin kararını vermişti. Kurtuluş için saldırıdan başka bir yol düşünemiyordu. Dokuz ay önce Fevzi ve İsmet Paşalarla birlikte yaptıkları plan uygulanacaktı.

Bunu Meclis'te anlatmak ve kabul ettirmek de zor oldu. Mustafa Kemal çok nefes tüketti, sonunda Hükûmet saldırıya, "Evet." dedi.

Türk ordusunun saldırıya geçeceği herkesten gizli tutuldu. Yabancı ajanlara Türk ordusunun saldırıya hazır olmadığı bildirildi. Basında, Gazi'nin Çankaya'da bir çay şöleni vereceğine dair haberler çıktı. Nöbetçiler, Çankaya'da kuş uçurtmuyorlardı. Paşa çalışıyor, diye kimse eve yaklaşılmıyordu. Oysa Mustafa Kemal gizlice cepheye gitmişti.

Hareketinden önce annesiyle vedalaştı:

– Ben bir çay toplantısına gidiyorum anne. Ver elini öpeyim.

Zübeyde Hanım oğluna baktı. Üniformalıydı.

Çizme giymişti. Güldü:

– Gittiğin yer çay ziyafeti değil Mustafacığım, dedi.

– İnanmanı isterim anne. Çaya gidiyorum.

– Çizmelerle mi? Neyse... Beni merak etme. Allah yardımcın olsun oğlum.

Mustafa Kemal annesinin ellerini öptü, yanından ayrıldı.

Zübeyde Hanım'ın içi rahat değildi. Yüreğini bir ateş sarmıştı. Dayanamadı. "Ne olursa olsun." diyerek telefona sarıldı. Kulaklığı kaldırdı. Bölge komutanını aradı. Kalbi göğsünden fırlayacakmış gibi çarpıyordu. (...)

– Komutan, lütfen bana onun nereye gittiğini söyleyin.

– Paşa Hazretleri çay ziyafetine gittiler efendim.

– Hayır. Gerçeği söylemiyorsunuz. Ben anladım. Çaya değil, savaşa gitti. Çaya çizmeyle gidilmeyeceğini ben de bilirim. Sağ olun.

Telefonu kapadı. Küçük yazı masasının başına geçti. Bir kâğıt çıkardı. Kalem, parmaklarının arasında titriyordu:

"Oğlum,

Seni bekledim. Gelmedin. Bana çaya gittiğini söylemiştin. Ama ben senin cepheye gittiğini biliyorum. Senin için silah arkadaşların için tüm askerlerimiz için dua ettiğimi bilmelisin. Savaşı kazanmadan geri gelme Mustafacığım.

Annen Zübeyde"

(...) Ellerini gökyüzüne doğru açtı. Kalbinin sonsuz sevgisi ve içtenliğiyle dua etmeye başladı:

(...)

(...) "Oğlumun yardımcısı ol. Türk ordusunu zafere ulaştır. Düşmanı perişan eyle. Vatanını kurtarmaya çalışan askerlerimizin kılıcını keskin et. Mustafa'nın bu savaştan yüzünün akıyla çıkmasını nasip eyle Ya Rabbi."

Yunanlılar Eskişehir'de, Afyon'da kuvvetliyidiler. Uzmanlar Yunanlıların Afyon'da kurdukları cepheyi incelemiş: "Eğer Türkler iki yüz bin asker harcayarak bu cepheyi iki yılda yıkabilirlerse dünyanın en kahraman adamlarıdır." demişlerdi.

Bu yargıyı duyunca Mustafa Kemal de: "Ben de bu istihkâmları sekiz saatte yıkarak Afyonkarahisar'ı ele geçireceğim." dedi.

Durum nazikti. İki ordunun da kaderi bu savaşın sonucuna bağlıydı. Birinden biri dize gelecekti.

Mustafa Kemal, bu savaşta askerlik sanatının en ince kurallarını uyguladı. Asker birliklerini gizlice kuzeyden güneye çekti. Askerler geceleri yürüyor; gündüzleri köylerde, ağaçlıklarda, fundalıklarda saklanıyorlardı. Öyle ustaca saklanıyorlardı ki Yunan keşif uçakları onları göremiyordu.

(...) Eskişehir cephesinde çok büyük kuvvetler varmış gibi geceleri sıra sıra ateşler yakılıyordu. Gündüzleri de buraya yeni kuvvetler geliyormuş gibi yollarda toz kaldırıyorlardı.

Büyük saldırıdan bir gün önce, Mustafa Kemal, tüm dünya ile bağlantıyı kestirdi. Haberleşmek yoktu.

Karargâhı Kocatepe'nin arkasındaydı. Asker birlikleri yamaçlardaki yerlerini almışlardı. Gazi, savaş emrini çıkardı.

26 Ağustos sabahı, gün doğmadan Mustafa Kemal atına atladı. Kocatepe'nin doruğuna çıktı. Askerler ellerindeki fenerlerle yolunu aydınlatıyorlardı. Saldırıyı bu tepeden yönetecekti.

Gün doğarken gök gürlemesini andıran bir ses ortalığı sarstı. Türk topçusu ateşe başlamıştı. Yunanlılar uyuyorlardı. (...) Bu kulakları sağır eden gümbürtü ile yataklarından fırladılar. Şaşkın şaşkın çevrelerine bakmaya başladılar. Ne yapacaklarını bilemiyorlardı. (...)

Tüm birlikler ileriye atıldılar. (...)

Mustafa Kemal kamçısıyla cepheyi gösterdi. (...)

Askerler ok gibi yerinden fırladılar. (...) Türkler tepeyi almışlardı. Düşmanın birinci savunma hattı böylece çöktü.

Ve şimdi uzmanların aşılmaz dedikleri siperler altüst oluyordu. Ateş, duman ve Allah Allah sesleri göklere yükseliyordu.

Gazi, pelerinini altına topladı. Kayaların üstüne oturdu. Durgunluğu geçmişti. Artık yüzü gülüyordu.

(...) Düşmanın şaşkınlığı sürüyordu. Bir tek kurşun atamadan Afyon'u Türklere geri verdiler. Böylece 30 Ağustos sabahına gelindi.

Düşman cepheleri birbiri ardınca çöktü. (...)

Gazi, karargâhını Dumlupınar'a doğru kaydıldı. Dumlupınar Meydan Savaşı başladı. Savaşı Mustafa Kemal yönetiyordu. (...)

30 Ağustos gününün akşamında, güneş batarken, Türk ordusunun büyük zaferiyle savaş bitmişti. (...)

Gazi, savaş alanına yakın bir yerde dolaşırken yerde bir bayrak gördü. Adamlardan biri bu bayrağı çiğnemek istedi.

– Kaldırın bu bayrağı yerden.

– Paşam, Paşam, onlar bizim bayrağımızı yaktılar. Bizim bayraklarımızı çamurlara atıp çiğnediler.

Gazi, çevresinde bulunanlara anlamlı bir bakışla baktı:

Onlar bu çirkin davranışta bulunmuş olabilirler. Ama biz Türk'üz. Bir milletin onurunu simgeleyen bayrağa karşı saygımız vardır. O bayrak düşman bayrağı olsa bile. Bayrağı kendisi yerden kaldırdı, bir Yunan tüfeğine sardıldı.

(...)

Mükerrem Kâmil SU

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK Aşağıda metinde geçen bazı kelime ve kelime grupları verilmiştir. Metinden hareketle bu kelimelerin anlamlarını tahmin ederek yazınız. Daha sonra kelimelerin sözlükteki anlamlarına bakarak tahmin ettiğiniz anlamlarla karşılaştırınız.

ajan

kamçı

istihkâm

üniforma

dize getirmek

nasip eylemek

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Olaylar nerede ve ne zaman geçmektedir?
2. Bazı paşalar ordunun savunmada kalmasını niçin isterler?
3. Mustafa Kemal'in askerî dehasını metinden örnekler vererek anlatınız.
4. Zübeyde Hanım'ın kişilik özelliklerini belirtiniz.
5. Metindeki hangi karaktere hangi soruyu sormak isterdiniz?
6. Yunan bayrağını yerden kaldırması Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliğini yansıtmaktadır?

3. ETKİNLİK Metindeki hikâye unsurlarını belirleyerek aşağıya yazınız.

Olay

Mekân

Zaman

Şahıs ve Varlık Kadrosu

Anlatıcı

4. ETKİNLİK 30 Ağustos'ta Aslıhanlar ve Dumlupınar civarında yapılan savaşa Başkomutanlık Meydan Muharebesi denmiştir. Bunun sebebini metinden örneklendirmeler yaparak aşağıdaki boşluğa yazınız.

5. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde ilgi ve çoğul eki almış kelimeleri bulunuz. Örnekteki gibi ekin türünü belirtiniz.

"Basında, Gazi'nin Çankaya'da bir çay şöleni vereceğine dair haberler çıktı. Nöbetçiler, Çankaya'da kuş uçurtmuyorlardı. Mustafa Kemal annesinin ellerini öptü, yanından ayrıldı. Zübeyde Hanım'ın içi rahat değildi."

Gazi'nin → **-nin (ilgi eki)**

_____	→	_____	_____	→	_____
_____	→	_____	_____	→	_____

6. ETKİNLİK

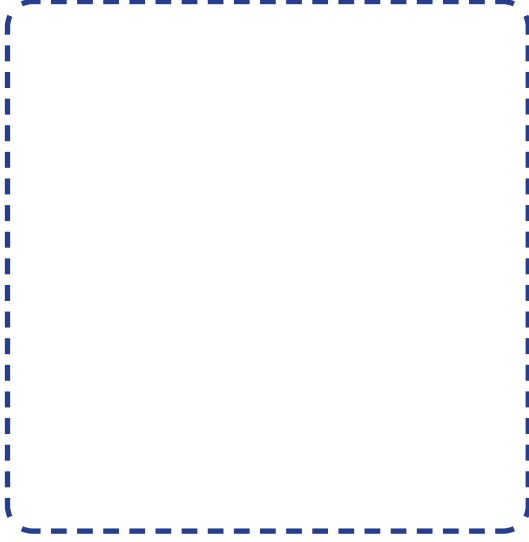
a) Aşağıdaki cümlelerde geçen söz sanatlarını (benzetme, abartma) bulunuz. İlgili boşluğa bulduğunuz söz sanatını yazınız.

- Gün doğarken gök gürlemesini andıran bir ses ortalığı sarstı. (.....)
- Nöbetçiler, Çankaya'da kuş uçurtmuyorlardı. (.....)
- Askerler ok gibi yerinden fırladılar. (.....)

b) Siz de abartma ve benzetme sanatının kullanıldığı iki cümle yazınız.

7. ETKİNLİK "Bir milletin onurunu simgeleyen bayrağa karşı saygımız vardır." cümlesinde bayrağın onuru simgelemesi ifadesinden ne anlıyorsunuz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

8. ETKİNLİK Atatürk'ün silah arkadaşlarından birini seçiniz. Seçtiğiniz kişi ile ilgili bilgileri düzenleyip aşağıdaki boşluğa yazınız. Kişi ile ilgili görseli noktalı bölüme yapıştırınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Millî Mücadele Dönemi'nin kadın kahramanları ile ilgili araştırma yapınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Millî Mücadele Dönemi'nin kadın kahramanları ile ilgili yaptığınız araştırmaların sonuçlarını arkadaşlarınıza anlatınız.
2. Vatan neden kutsaldır? Açıklayınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KASTAMONULU ŞERİFE BACI

(...)

1921 yılının Aralık ayıydı. Şerife Bacı kağnısıyla İnebolu'dan Kastamonu Kışlası'na doğru yol alıyordu. Onun gibi birçok kadın kağnılarının yanında yürüyordu. Hava bazen tipiye dönüyor, bazen lapa lapa kar yağıyordu. Bazen de kuru bir soğuk, kağnıları çekmekte olan zayıf ineklerin, öküzlerin, atların ve kafilde yer alan kadınların nefeslerini kesiyordu.

Bu durumda yürümek çok zorlaşıyordu. Boğulacak gibi oluyorlardı. Ama gayret ediyorlardı. Çünkü vatan zor durumdaydı. Askerlere cephane gerekliydi. Cephaneleri mutlaka Kastamonu Kışlası'na getirmeliydiler.

Bütün bunları düşününce gayrete geliyorlar, buz tutan yollarda kabileler hâlinde ilerlemeye çalışıyorlardı. Dağlık ve ormanlık yollardan geçerken kurtların seslerini duyuyor, kendilerine saldırılarından korkuyorlardı.

Cephaneler, sabahın erken vakitlerinde kağnılara yükleniyordu. Kağnılar yüklerini alınca hiç beklemeden yola koyuluyorlardı.

Şerife Bacı, öküzlerinin önünde duruyor; onların yüzünü, sırtını sıvazlıyordu. Kaç gündür yeteri kadar beslenememişlerdi. Saman bulmak kolay değildi.

Şerife Bacı sırtına bağladığı bebeğinin ağlamasıyla telaşlandı. Hemen onu alıp kuytu bir köşede emzirdikten sonra sıkıca örttü. Onu tekrar arkasına bağlayıp öküzlerinin başına geçti. Bu arada cephane taşıyan askerlerden biri seslendi:

– Şerife Bacı, cephaneler tamamdır. Yola çıkabilirsiniz!

– Tamam yığıdim! Kendim için bir şey istemiyorum ama şu öküzlerime bir avuç saman verebilir misin?

– Hiç saman yok. Ama yine de bir bakayım.

Asker uzaklaştı. Şerife Bacı üzgün ve çaresiz gözlerle öküzlerine baktı. Yanına gelen asker ona iki avuç saman verdi. Şunu söylemeyi de unutmadı.

– Fazla oyalanmadan yola çık. Hava sertleşiyor.

– Haklısın. Haydi bakalım, kalın sağlıcakla.

Öküzlerin yularlarını topladı. Kızına ninni söyleyerek öküzlerin önüne düşüp yola koyuldu. Şerife Bacı, bazen öküzleriyle konuşuyor bazen de sırtındaki bebeğine ninni söylüyordu. Hava gittikçe sertleşiyordu. Çok geçmeden de tipi başladı.

Arabanın tekerlekleri bazen çamura ve kara saplanıyordu. Zaten güçsüz kuvvetsiz kalan öküzler bunun üzerine hemen duruyorlardı.

Şerife Bacı bu sefer öküzlerin yularlarını çekiyor, arabanın arkasına geçip arabayı itmeye çalışıyordu. Saatlerce süren uğraştan sonra arabayı saplandığı çamurdan kurtarıyordu. Fakat bu, ona çok zaman kaybettiriyordu.

Akşam karanlığı çökmek üzereyken tipi yavaş yavaş dinmeye başladı. Fakat havanın ısısı iyice azaldı. Ayakları sızlıyordu. “Donuyor muyum ne?” diye düşündü. “Burada donarsam kurtlara yem olurum. Allah korusun! Yavrum ne olur? Mermiler, toplar tüfekler ne olur? Ne pahasına olursa olsun gayret etmeliyim. Hiç olmazsa şafak sökene dek yürümeliyim. Kızım ne hâlde acaba?”

Şerife Bacı cephane sandıklarının arasına yatırdığı kızını kucağına aldı. Soğuk yanaklarına sıcacık bir öpücük kondurduktan sonra kızını cephane sandıklarının, top mermilerinin arasına yatırdı tekrar.

Tipi durmuş ve hava açmıştı. Ortalık iyice aydınlanmıştı. Çok uzaktaki Kastamonu Kışlası’nın bacalarından tüten duman görülebiliyordu.

Şerife Bacı dumanı görünce gülümsedi.

– Geliyoruz! İyice yaklaştık, dedi.

Biraz dinlendi. Ne zamandan beri üzerinde hissettiği uyuşukluk, bütün bedenine yayılmıştı. “Yorganı örtünsem belki ısınırım.” diye düşündü. Ama cephaneler ne olacaktı? Cephaneler soğuktan bozulursa, ne olacaktı? Bu zorlu yolculuğu boşuna yapmış olacaktı. Vazgeçti. “Hayır!” dedi içinden. “O yorganı örtünmeyeceğim. O yorgan, askerlerimizin dört gözle beklediği mermilerin silahların üzerinde duracak. Bebeğimin üzerinde duracak. Böylece kurtuluş ümidimiz içimizde canlanacak. Varsın bedenim donsun.”

Kağnısına tutundu. Son bir gayretle cephanelerin üzerindeki yorganı düzeltti. Elinde sopası öylece kalakaldı. Şerife Bacı soğuğun getirdiği uykuya yenik düşmüştü. Şerife Bacı son kez nefes alırken birkaç kar tanesi yüzüne düştü.

Kastamonu Kışlası’ndaki nöbetçinin gözü bir türlü ilerlemeyen kağnıdaydı. Oysaki geceleyin bütün kağnılar kışlaya ulaşmıştı. Gözlerini ayırmadan kağnıyı gözetliyordu. Sonra hızla içeriye koştu.

– Rifat Çavuş’um!

– Bir şey mi oldu?

– Çavuşum, şurada, tepeye yakın yerde bir kağnı saatlerden beri duruyor. Gidip bakılsa iyi olur.

– Öyle mi? Sen bana Cemil Çavuş’u çağır.

Cemil Çavuş ile Rifat Çavuş kışladan çıkarak kağnıya doğru koşmaya başladılar. Arabaya yaklaştıkça bir kadının yüklerin üzerine dayanmış öylece ayakta durduğunu gördüler.

– Ne oldu bacım, dedi Rifat Çavuş.

– Ses gelmedi. Bu kez Cemil Çavuş seslendi.

– Bacım bir şey mi oldu?

Yine ses yoktu. Şerife Bacı'nın kirpikleri kaşları buz tutmuş, kaskatı kesilen çarıkları yere yapışmıştı.

– Donmuş ama belki kurtarabiliriz.
– Çok geç çavuşum. Nabzı atmıyor baksana.
– Haydi, onu arabaya yatıralım da kışlaya çekelim kağnıyı. Şerife Bacı'yı boylu boyunca yatırdılar. Öküzlere "Gah!" dediler. Ama öküzler kıpırdamıyordu.

– Çavuşum, bunlar da donmuş.

– Ne yapacağız?

– Her zaman ne yapıyorsak onu yapacağız.

– Öküzlerin yerine biz boyunduruğu boynumuza geçirip kışlaya gideceğiz.

Kağnıyı ağır ağır çekmeye başladılar. Kışla'ya girecekleri sırada bir bebek ağlamasıyla irkildiler.

– Bir bebek sesi?

– Yorganın altından geliyor.

– Durma, yürü! Kışla'da bakarız. Yavrucağ da anası gibi donmasın.

(...)

– Bacım, keşke şu yorganı cephanelere değil de kendine örtseydin ya, dedi Rifat Çavuş gözlelerinden yaşlar dökülürken.

– O kendisine yakışanı yapmış arkadaş. Cephaneler bozulmasın diye yorganı onların üstüne örtmüş. İşte Türk kadınının fedakârlığı...

Araba kışladan içeri girince yorganın altındaki bebek hemen içeriye alındı. Kendisine süt verildi.

Kışla Komutanı Miralay Osman Bey, Şerife Bacı'nın yanına geldi. Hemen saygı duruşunda bulundu.

Askerlerin omuzlarında taşınan Şerife Bacı son yolculuğuna çıkıyordu. Hava soğuktu. Şerife Bacı'nın yüzündeki tebessüm ise sıcacıktı.

İsmail BİLGİN

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde altı çizilmiş deyimlerin anlamlarını tahmin ederek boş bırakılan yerlere yazınız. Tahminlerinizi deyimlerin sözlük anlamlarıyla karşılaştırınız.

- Şerife Bacı kağnısıyla İnebolu'dan Kastamonu Kışlası'na doğru yol alıyordu.

- Bazen de kuru bir soğuk, kağnıları çekmekte olan zayıf ineklerin, öküzlerin, atların ve kafilde yer alan kadınların nefeslerini kesiyordu.

- O yorgan, askerlerimizin dört gözle beklediği mermilerin, silahların üzerinde duracak.

b) Yukarıdaki deyimlerin metne olan katkısını belirtiniz.

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Metindeki olaylar ne zaman ve nerede geçmektedir?
2. Şerife Bacı'nın kışın dondurucu soğukunda bebeği ile beraber yolculuk yapmasının sebebi nedir? Açıklayınız.
3. Şerife Bacı'nın kişilik özelliklerini belirtiniz.
4. Millî Mücadele Dönemi'nde Anadolu insanı sadece düşmanla değil fakirlikle de mücadele etmiştir. Metinde bu durumu destekleyen ifadeleri belirtiniz.
5. Siz o dönemde yaşasaydınız vatanın kurtuluşu için ne yapardınız?
6. Şerife Bacı'nın yaptığı fedakârlık sizi nasıl etkiledi? Duygularınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. ETKİNLİK

a) Millî Mücadele Dönemi'nde halka moral vermek amacıyla Kastamonulu Zekiye Hanım'ın yaptığı konuşmanın bir bölümü verilmiştir. İnceleyiniz.

Kardeşler, hemşireler!

Daha bir sene evvel kırmızı rengi ile başımızda dalgalanan ulu sancağımız, görüyorsunuz ki siyahlara, matemlere büründü. (...) Vatan ve din uğrunda binlerce evladımızı gömdükten sonra; haktan, adaletten bahseden Avrupalıların, bir seneden beri, yenildik diye başımıza açmadıkları felaket kalmadı.

Hanımlar!

Büyük felaketlerimize, evlatlarımızın, kardeşlerimizin kanıyla suladığımız yurtlarımızın işgaline, kardeşlerimizin felaketine susacak mıyız? Hayır hanımefendiler! Mağlubuz, silahımız yok ancak göğsümüzde imanımız, bütün dünyayı halk eden Allah'ımız var.

Hanımlar!

Bizim gibi şefkatle, merhametle düşündüklerine şüphe etmediğimiz İtilaf (Anlaşma) devletlerinin büyük kadınlarına müracaat ve birer telgrafla, bize yapılan haksızlıkları yazacak ve anlatacağız. Eğer onlar da hakkımızı teslim etmezlerse evlatlarımızın kanlarına kendi kanımızı karıştırarak erkeklerimizle bir safta, dinimiz ve istiklalimiz için ölecek; haksızlara, zalimlere tarihin lanetlerini terk ederek şehametle (cesaretle) öleceğiz.

(Zekiye Hanım, 10 Aralık 1919 Kastamonu)

b) Konuşma metnindeki duygu belirten ifadeleri aşağıdaki boşluğa yazınız.

c) Sınıfta sunmak üzere “vatanını seven bir öğrencinin sorumlulukları” konulu bir konuşma metni yazınız.

d) Yazınızdaki anlam bütünlüğünü bozan ifadeleri düzeltiniz. Konuşmanızı yapınız.

e) Sunumunuzu aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.

	EVET	KISMEN	HAYIR
Dinleyicileri selamladım.			
Sesimi herkesin duyabileceği şekilde kullandım.			
Açık, düzgün bir Türkçe ile topluluğa hitap ettim.			
Vurgu ve tonlamalara dikkat ettim. Gerektiğinde duygusal tonlama yaptım.			
Jest ve mimiklerimi etkili kullandım.			
Süreyi etkin ve doğru kullandım.			
Konuşurken dinleyicilerle göz teması kurdum.			
Akılda kalıcı, düşündürücü bir cümle ile konuşmamı bitirdim.			

4. ETKİNLİK

a) Aşağıda Arif Nihat Asya'nın "Bayrak" adlı şiirinden alınmış iki dördlük bulunmaktadır. Şiiri okuyunuz.

Bayrak

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü.
Işık ışık, dalga dalga bayrağım!
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

(...)

Tarihim, şerefim, şiirim, her şeyim:
Yeryüzünde yer beğen!
Nereye dikilmek istersen,
Söyle, seni oraya dikeyim!

Arif Nihat ASYA

b) Şiirden alınan kelimelerin hangi varlığa ya da kişiye ait olduğunu örnekteki gibi belirtiniz.

Göklere aittir.

Şairin sen diye hitap ettiği bayrağa aittir.

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

c) Yukarıdaki kelimelerin başka bir varlığa ait olduğunu hangi ekler yardımı ile anladınız? Aitlik bildiren bu ekleri örnekteki gibi ayırınız.

süsü:

süs-ü

gelinliği:

.....

destanın:

.....

örtüsü:

.....

bayrağım:

bayrağ(ı)-m

tarihim:

.....

şerefim:

.....

şiiirim:

.....

5. ETKİNLİK

a) Aşağıda "Mehmetçik" ile ilgili iki metin verilmiştir. Metinleri okuyunuz.

(...)

Bu milleti temsil eden müşterek, gerçekten millî bir sembol varsa o, Mehmetçiktir.

Marşlar onun için söylenmeli, şiirler onun için yazılmalı, merasimler onun şehit kardeşleri için olmalıdır. Bir heykeltıraş olsaydım Mehmetçik, şöyle kuvvetli, usta bir heykeltıraş, şehirlerin büyük meydanlarına, dağlardan, senin hür dolaştığın dağlardan kayalar getirir; onlardan senin, yavuklunun, annenin, babanın çocuğunun heykellerini yapar; öyle sarmaş dolaş yan yana koyardım. Bir kardeşin uzakta şehit düşerken sen beride, diri, dimdik durur, etrafa sakın ve gösterişsiz bakardın. Kayalar ortasında terk edilmiş Mehmetçik, kaya gibi sağlam vücutlu, sağlam ruhlu insan, seni ancak kayaların dili ile anlatmak mümkün. Para için değil, şan için değil, ruhumun asil şarkısını söylemek için, seni söylemek için, Türkiye'nin bütün büyük şehirlerinin meydanlarına senin heykellerini yapardım.

(...)

Mehmet KAPLAN

(Kısaltılmıştır.)

Mehmetçiğe saygı! Biz Çanakkale Yarımadası'ndan Türklerle savaşarak ve binlerce insanımızı kaybederek kahraman Türk milletine ve onun eşsiz vatan sevgisine duyduğumuz büyük takdir ve hayranlıkla ayrıldık.

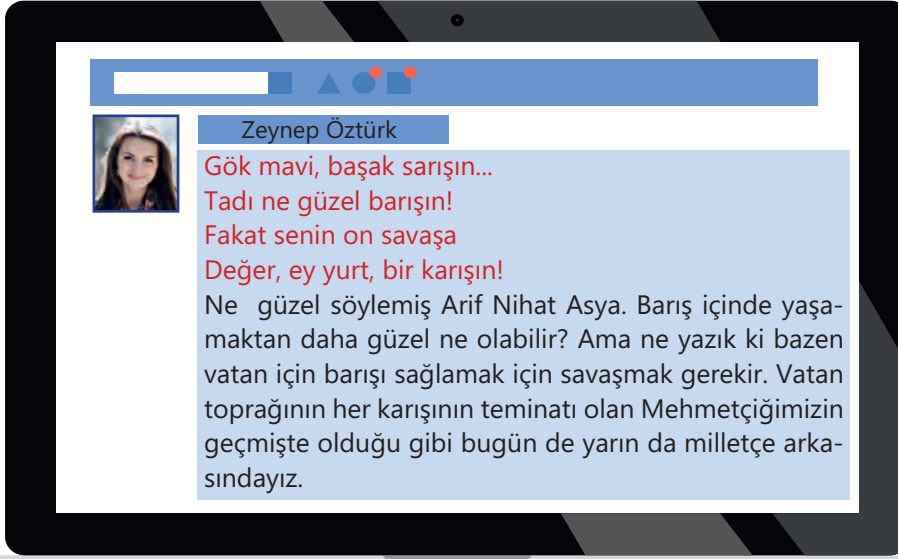
Bütün Avustralyalılar Mehmetçiği kendi evlatları gibi sever. Onun mertliği, vatan ve insan sevgisi, siperlerdeki dayanılmaz heybet ve cesareti, bütün Anzakları hayran bırakan yurt sevgisi bütün insanlığın örnek alacağı büyük hasletlerdir.

Mehmetçiğe minnet ve saygılarımla...

Sonuç olarak belirtmek isterim ki, sizler kahraman olduğu kadar insan ve medeni bir milletin evlatlarısınız.

Lord CASEY (Lord Keyisi)

b) Aşağıdaki sosyal medya mesajını inceleyiniz. Mesajda bazı kelimelerin neden farklı renkte yazıldığını açıklayınız.

c) Yukarıdaki sosyal medya paylaşımından ve 5. etkinlikteki metinlerden hareketle "Mehmetçik" konulu yazınızı sosyal medyada paylaşınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Sarıkamış Harekâtı hakkında araştırma yaparak bilgi edininiz.
2. Kars, Erzurum ve Van illerinin yerini Türkiye haritasında bularak inceleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. "Sarıkamış Harekâtı" konulu araştırmanızdan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Vatanseverliğin sizin için ne anlama geldiğini arkadaşlarınızla paylaşınız.

120 (Dinleme / İzleme Metni)

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları "120" filmini izlemeden önce okuyunuz. "120" filmini izlerken soruların yanıtlarını bularak not alınız.

1. Olaylar hangi yılda ve nerede başlamıştır?

2. Komutana kimden telgraf gelmiştir? Tümenin neden hududa nakil olması gerekmektedir?

3. Erzurum Valisi Van'dan hangi istekte bulunmuştur? Vali Bey bu istek karşısında ne karar vermiştir?

4. Filmde kaç yaşındaki çocuklara görev düşmüştür?

5. Çocuklar bu görevi yerine getirirken hangi tehlikelerle karşı karşıya kalmıştır?

6. Çocuklardan kaç evine dönebilmiştir?

2. ETKİNLİK

Aldığınız notlardan da yararlanarak izlediğiniz filmi kısaca özetleyiniz.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları izlediğiniz filminden hareketle yanıtlayınız.

1. Tümen kumandanı çocuklar için nasıl bir yaz eğlencesi düzenlemiştir?
2. Vali Bey'in sözlerinden sonra kimler hangi önerilerde bulunmuştur? Vali Bey bu önerilere ne tepki vermiştir?
3. Vali Bey'e sunulan önerilerin dışında siz nasıl bir öneride bulunurdunuz?
4. Cephaneyi götürmek üzere yola çıkan 120 çocuk neye göre seçilmiştir?
5. Seferberlik ilan edilmesiyle çocukların cephaneyi taşıması arasında nasıl bir ilişki olabilir?
6. Daha önce Türkiye haritasında yerlerini incelediğiniz illeri hatırlayınız. Çocukların gittiği yolu düşünürsek çocuklar bu görevi hangi duygularla üstlenmiş olabilir?

4. ETKİNLİK İzlediğiniz filmin konusunu yazınız.

5. ETKİNLİK Filminden alınan ekran görüntüsünden hareketle konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını belirleyerek yazınız.

6. ETKİNLİK İzlediğiniz filmde sizi en çok etkileyen bölüm ya da sahne hangisidir? Niçin? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde noktalı yerlere uygun hâl eklerini getiriniz. Eklerin kattığı anlama uygun olarak sözcükleri uygun boşluklara yerleştiriniz.

- Cephane taşıyan çocuklar... okul müdürü tavsiyelerde bulundu.
- 93 Harbi'ni dedem... öğrendik.
- Savaşı çok yakınımız... hiç hissetmedik.
- Millî Mücadele'de şehit olan askerler... minnetle andık.
- Benim yeğen Erzurum'... geldi.
- Bir gün nasıl olsa asker... gidecekler.
- Bütün amacım onlar... biraz daha erken hazırlamak.
- Nur için... yatsınlar.

Yönelme

Belirtme

Bulunma

Çıkma (Ayrılma)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Aşağıdaki tabloda verilen kelimelere uygun ekleri getiriniz.

Sözcükler	Yönelme	Belirtme	Bulunma	Çıkma (Ayrılma)
kitap				
Ahmet				
balık				
savaş				
Serap				

8. ETKİNLİK Vatani için tüm zorlukları göze alan filmdeki 120 çocuğa duygularınızı anlatan bir yazı yazınız. Yazınızı aşağıda verilen taslağa göre planlayınız.

Yazı Taslağı

Konu: _____

Ana Fikir: _____

Giriş: _____

Gelişme: _____

Sonuç: _____

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Büyüklerinizden, küçükken oynadıkları oyunlar hakkında bilgi alınız. Aldığınız bilgileri not ediniz.

ANZAK SUBAYININ BİR ANISI (Serbest Okuma Metni)

Çanakkale Savaşları'ndan 30 yıl sonra, Arıburnu çıkarmasında esir düşen, ancak daha sonra serbest bırakılan Anzak subaylarından biri, savaştığı bölgeleri gezmek üzere eşiyle beraber Türkiye'ye gelir.

1945'te Çanakkale harp sahaları yasak bölge statüsünde olduğu için, Genel Kurmay Başkanlığından izin almak gerekmektedir. Anzak subayı da izin almak için müracaatta bulunur. Bu izin dilekçesini inceleyen Genel Kurmay Başkanlığı Hava Dairesi Komutanı Tekin Arıburun, bu aileye yardımcı olur ve üç günlük bir izin temin eder. Tesadüfe bakın ki Tekin Paşa'nın babası, Çanakkale Savaşı'nda "Şehit Alayı" diye ün yapan ve bir ferdi bile kurtulmamacasına şehit düşen 57. Alay Komutanı Yarbay Hüseyin Avni Bey'dir. Babası şehit düştüğünde 8 yaşında bir çocuktur Tekin Paşa. Dolayısıyla Çanakkale Savaşları'yla yakından ilgilidir.

Tekin Paşa bu aileyi Çanakkale'ye gönderirken der ki:

"Dönüşte Ankara'ya uğrayarak bir kahvemizi içerseniz bizi memnun edersiniz."

Gerçekten bu yakın alakadan memnun olan Anzak ailesi, dönüşte Ankara'ya uğrar ve Tekin Arıburun'a misafir olurlar. Salona buyur edilen aile, duvarda bütün heybetiyle asılı duran üniformalı Hüseyin Avni Bey'in fotoğrafını görür. O esnada misafirlerine ikram için mutfağa giren Tekin Paşa, Anzak subayının İngilizce olarak: "1915 Arıburnu çıkarmasında işte bu komutan bizi esir almıştı." cümlesini işitir.

Babasının silah arkadaşları tarafından kendisine yıllardır anlatılan hatıralar, bir film şeridi gibi hafızasından geçit yapan Tekin Paşa, şu olayı hatırlar: Arıburnu çıkarmasında iki Anzak subayı 57. Alay Komutanı'nın çadırına getirilmiştir. Alay komutanı da onlardan bazı bilgiler almaya çalışırken bir taraftan da kendilerine ikramda bulunmaktadır. Fakat bu iki subay, korku ve endişeli bakışlar arasında tir tir titremektedir. Bu korkuyu izale etmek için, üstlerindeki tabanca, dürbün ve İncil gibi eşyaları alınır ve bazı hediyeler verilir.

O anda bu olayı hafızasında canlandıran Tekin Paşa, derhal salona geçer ve dolabı açarak fildişi kaplı İncil'i, tabancayı ve dürbünü çıkarır. Bu özel eşyalarını gören Anzak subayının şaşkınlıktan dili tutulmuş ve hayretinden gözleri kapaklarından fırlayacak kadar açılmıştır. Bu şoku atlattıktan sonra heyecanla haykırır:

“Aaa! Bunlar benim, Çanakkale’de esir düştüğüm zaman üzerimde bulunan eşyalarımdı.” der.

Bunun üzerine Tekin Paşa ona sorar:

“Esir olarak babamın çadırına getirildiğinizde neden titriyordunuz?”

Anzak subayı der ki:

“Bugün hâlâ Avustralya’da yaşayan o arkadaşım ile ben, hayatımızı babanıza borçluyuz. Babanız bize bir esir gibi değil misafir gibi davrandı. O gün bizi esir alanlara işaretle anlatmaya çalışmıştım. Bugün de size anlatayım: O meşhur çıkarmadan bir gün önce Limni Adası’nda bizlere hitap eden ordu komutanı, ‘Ölünceye kadar çarpışın. Sakın ha Türklere esir düşmeyin.’ demişti. (...) Biz de o gün çadırda beklerken, ölüm korkusu içinde titriyorduk.

Oysa Türklerle harp etmekle, böylesi asil bir milleti tanımış oluyorduk. Onların vatanları için ne büyük fedakârlıklara katlandığına da şahit oluyorduk.”

Derleyen: Mustafa TURAN

(Kısaltılmıştır.)

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

ATATÜRK'TEN DÜŞÜNCELER

Belki erkeklerimiz yurdumuzu zorla ele geçiren düşmanlarla süngüleriyle, düşman süngülerine göğüs gererek varlıklarını gösterdiler. Fakat erkeklerimizin oluşturduğu ordunun yaşam kaynaklarını kadınlarımız işletmiştir. Kimse yadsıyamaz ki bu savaşta ve bundan önceki savaşlarda ulusun yaşama yeteneğini canlı tutan hep kadınlarımızdır. Çift süren, tarlayı eken, ormandan odun kesip getiren, ürünleri pazara götürüp paraya çeviren, aile ocaklarının dumanını tütüren ve bütün bunlarla beraber sırtlarıyla, kağınsıyla, kucağındaki yavrusuyla, yağmur demeyip, kış demeyip, sıcak demeyip cephelerin cephanesini taşıyan hep onlar, hep o yüce, o özverili, o tanrısal Anadolu kadınları olmuştur. Bu nedenle bu büyük ruhlu, yüce duygulu kadınlarımızı sonsuza dek sevgiyle analım, kutsayalım.

Atatürk'ten Düşünceler

(Mart, 1923)

(1, 2, 3 ve 4. soruyu metne göre yanıtlayınız.)

1. Millî Mücadele'de erkeklerimiz varlıklarını nasıl göstermişlerdir?

2. Kadınlarımız neler yaparak ulusun yaşama yeteneğini canlı tutmuşlardır?

3. Sizce Anadolu kadınları fedakârlıkları hangi duygularla yapmışlardır?

4. Metinden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Kadınlar da Millî Mücadele'de erkekler kadar görev almıştır.
- B) Atatürk Anadolu kadınlarını yüceltmıştır.
- C) Kadınlar ulusun yaşama yeteneğini canlı tutmuştur.
- D) Kadınlar sadece cephane taşıyarak Millî Mücadele'ye destek olmuştur.

5. "O genç ve dâhi Türk Şefi'nin o esnada Çanakkale'de bulunması müttefikler bakımından talihin en acı darbelerinden biridir."

Alan Moorehead (Elin Murhed)

Yukarıdaki cümlede Atatürk'ün hangi özelliğine vurgu yapılmaktadır?

- A) İleri görüşlülüğüne
- B) Askerî dehasına
- C) Vatanseverliğine
- D) Milliyetçiliğine

6. Aşağıdaki paragrafta iyelik eki alan sözcüklerin altını çiziniz.

(...)

Milletimizi yetiştirmek gibi kutsal bir görev yüklenmiş olan, gelecekteki kurtuluşumuzun yüce öncüleri, kadın ve erkek öğretmenlerimiz hakkındaki saygı duygularımı bir kere daha belirtmek istiyorum. Büyük tehlikeler önünde uyanan milletlerin ne kadar sebatkâr oldukları tarihten de bilinir. Silahıyla olduğu gibi kafasıyla da mücadele mecburiyetinde olan milletimizin birincisinde gösterdiği kudreti, ikincisinde de göstereceğine asla şüphem yoktur.

(...)

Turgut ÖZAKMAN

7. Aşağıdaki tabloda verilen kelimelere gelen hâl eklerini inceleyiniz. Kelimelerin hangi eki aldığını işaretleyiniz.

Sözcükler	Yönelme	Belirtme	Bulunma	Çıkma (Ayrılma)
hayallerde				
özlemi				
Mustafa'ya				
ağaçtan				
sepette				

8. Aşağıdaki kelimelerden hangisi birden fazla çekim eki almıştır?

- A) yaşamlar B) çiçekleri
C) sabahtan D) akşama

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlantı ifadesi vardır?

- A) Düzenlenen yarışmada eseri üçüncülük aldı.
B) Bütün gün proje ödevimi yapmaya çalıştım.
C) Seninle gelmeyi istedim ama çok işim var.
D) Kitabında kendinden önceki yazarların izleri görülüyor.

10. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde hâl (durum) eki almış bir sözcük yoktur?

- A) Mücadeleyi savaşılar kazandılar.
B) Onlar tarihi yeniden yazdılar.
C) Başarısı herkesçe kabul gördü.
D) Cephaneleri zor şartlarda cepheye taşındılar.

Dinleme/Izleme

Konuşma

Okuma

Yazma

3.

TEMA

ÇOCUK DÜNYASI

- Çocukluk
- İdare Lambası
- Ev Yaşamı
- Çocuktum Ufacıktım,
Top Oynadım Acıktım
(Dinleme / İzleme Metni)
- Çocuk Kalbi (Serbest Okuma
Metni)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Hayal kurmayı sever misiniz? Oyun oynarken ne gibi hayaller kurarsınız? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Büyüklerinizin çocukken oynadığı oyunlardan birini kısaca anlatınız.

► Metni vurgu ve tonlamaya uygun olarak sesli okuma yöntemiyle okuyunuz.

ÇOCUKLUK

Ne oldu çocukluğum?
Köşelerinde nefes nefes koştuğum
Odalar?
Ortalarında tahta at koşturduğum
Geniş sofalar?
Sofalarda gizli köşelerim, gizli yerlerim?

Hani benim kurşun askerlerim?
Bir oda içinde kurduğum şehir,
Geçtiğim nehir?

Hani benim hayallerim, emellerim,
Suya girince balık sandığım ellerim?
Bir leğende bir deniz gören ben,
Bir leğende Çin'e varan yelken?
Beni ufuklardan ufuklara götüren,
İçine binmeden bindiğim tren?

Hani benim sevgilerim, kinlerim,
Yüzünde yüzümü gösteren potinlerim?
İçine girmeden girdiğim ev gibi
Yüzünü görmeden gördüğüm misafir?

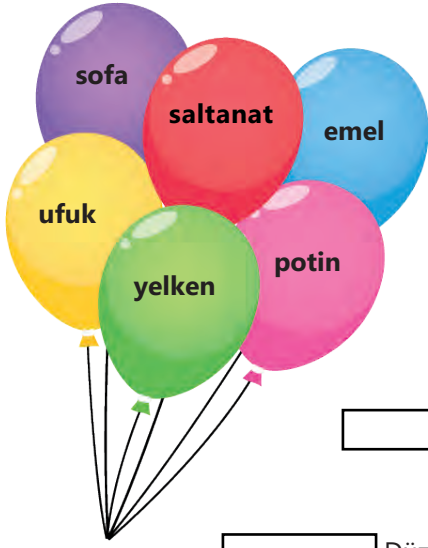
Ah ne beyazdı yelkenim.
Ne güzeldi evlerim benim!
Ne ufaktı potinlerim.
Ne minikti ellerim benim!..
Nerdesin çocukluğum,
Ufaklığım neredesin?
Bir metrede bin metre koşan tahta atım.
Bir metrede bir dünya gören saltanatım,
Her zaman her yeri alan kurşun askerim,

Evlerim, potinlerim
Nerdesiniz?
Bana şimdi bir uzak,
Bir uzak yerdesiniz!
Nerdesiniz?..

Elimde ne ev kaldı,
Ne evin yeri kaldı;
Sırtımda kumaş değil,
Bir ince deri kaldı;
Ayağımda potinler
Gitti izleri kaldı!..

Cevdet Kudret SOLOK

1. ETKİNLİK Aşağıdaki balonlarda metinde geçen bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimeleri anlamlarına uygun olacak şekilde kutucuklarla eşleştiriniz.

Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istek.

Koncu ayak bileğini örtecek kadar uzun olan, bağcıklı veya yan tarafı lastikli ayakkabı.

Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol.

Bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması.

Düz arazide veya açık denizde gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yer.

Teknenin direğine uygun bir biçimde takılarak onu hareket ettiren kumaş.

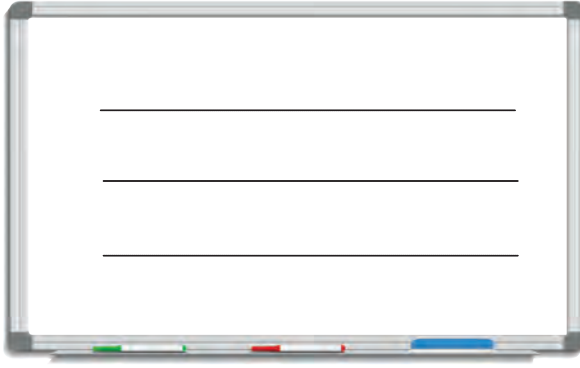
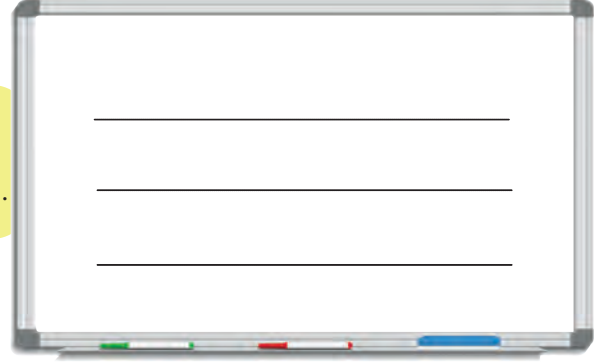
2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları şiirden hareketle yanıtlayınız.

1. Şair, çocukluğunda hangi oyunları oynamıştır?
2. Şair, çocukluğuna dair nelere özlem duymaktadır?
3. Şiirin ana duygusu nedir?
4. Sizce şair mutlu bir çocukluk geçirmiş midir? Bunu nereden anlıyorsunuz?
5. Şairin çocukluğunda oynadığı oyunlar ile sizin oynadığınız oyunları karşılaştırınız.

3. ETKİNLİK Okuduğunuz şiire farklı başlıklar bulunuz.

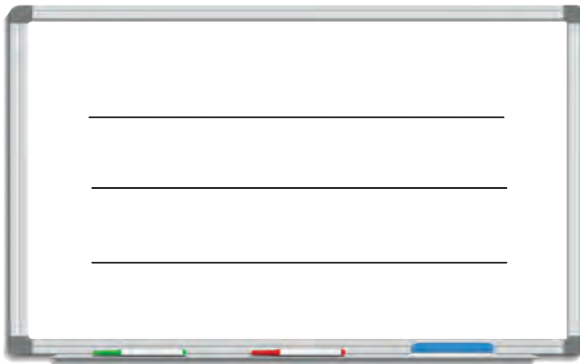
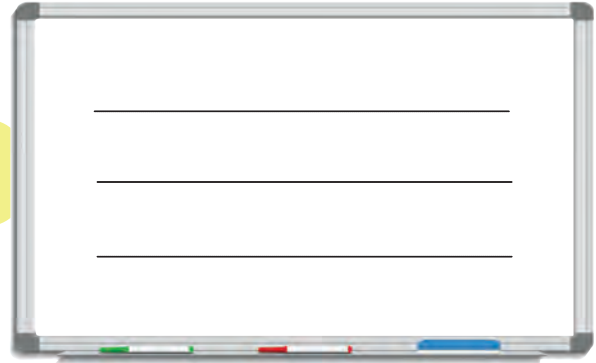
4. ETKİNLİK Aşağıda şiirden alınan bazı bölümler verilmiştir. Bu bölümlerde anlatılmak istenenleri yanlarındaki yazı tahtalarına yazınız.

Ortalarında tahta at koşturduğum
Geniş sofalar,
Sofalarda gizli köşelerim, gizli yerlerim.

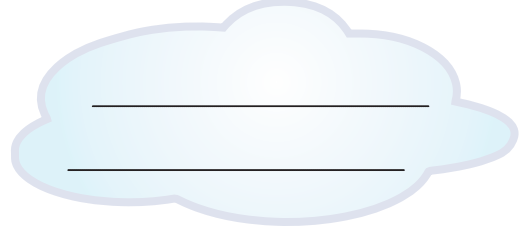
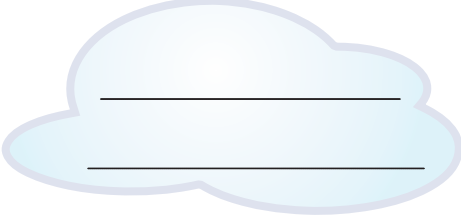
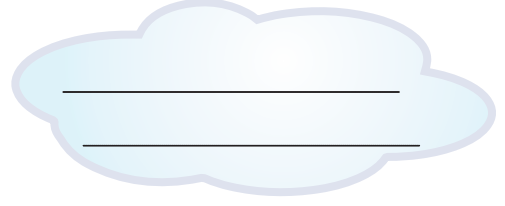
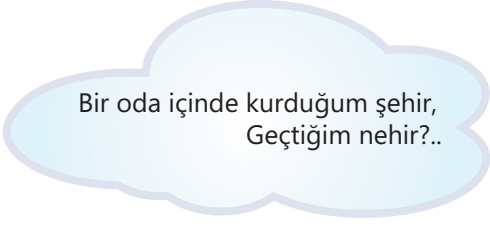
Bir leğende bir deniz gören ben.
Bir leğende Çin'e varan yelken.

İçine girmeden girdiğim ev gibi
Yüzünü görmeden gördüğüm misafir.

Bir metrede bin metre koşan tahta atım.
Bir metrede bir dünya gören saltanatım.

5. ETKİNLİK Okuduğunuz şiirde abartma bildiren ifadeleri bularak aşağıdaki bulutlara yazınız.

6. ETKİNLİK Okuduğunuz şiirde geçen ses benzerliklerini örnekteki gibi bularak yazınız.

Sofalarda gizli köşelerim, gizli yerlerim.

-erlerim

Hani benim kurşun askerlerim?

-erlerim

7. ETKİNLİK

a) Aşağıda boş bırakılan yere en sevdiğiniz oyuncanın resmini çiziniz.

b) Arkadaşlarınıza en sevdiğiniz oyuncanızı tanıtan bir konuşma yapınız.

8. ETKİNLİK Okuduğunuz “Çocukluk” adlı şiiri hikâye türünde kurgulayarak yazınız. Daha sonra yazdıklarınızı gözden geçirip anlam bütünlüğünü bozan ifadeleri düzeltiniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Büyüklerinizin çocukluklarından kalan ve onlar için manevi değeri olan eşyaları var mı? Araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Büyükleriniz hangi eşyalara manevi değer yüklemiştir? Niçin?
2. Sizin için manevi değeri olan bir eşya var mı? Bu eşyanın neden değerli olduğunu arkadaşlarınıza anlatınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

İDARE LAMBASI

İdare Lambası: Sac veya tenekeden yapılmış bir aydınlatma aracıdır. Ters huniye benzer. Alt kısmındaki hazne kısmına gaz yağı konur. Üstten boruya benzer kısımdan içinde yağ bulunan haznenin içine bir fitil salınır. Fitil gaz yağını bünyesine çeker. Fitil kibritle yakılarak geceleri aydınlanma sağlanır.

Adalet
AGAOĞLU

(1929 -)

Roman, öykü, deneme türünde eser veren yazarın başlıca eserleri: Başka Karşılaşmalar, Fikrimin İnce Gülü, Yaz Sonu...

Kırk elli yıl öncesindeyiz. Çocukluktaız:

Sabahları uyur da uyursunuz, öğle yemeği üstüne uyutulursunuz, akşamın erken saatlerinde yedirilir, yıkanır, yatırılırsınız. Yaşlılar ve hastalar gibi geceleriniz uzun mu uzundur. Onun için, büyüklerin, özellikle de yorgun annenizin en tatlı uykularının baş bölücüsü siz olursunuz.

Evde herkes uyurken uyandığınızda içinizi bir ıssızlık sarıyordu, değil mi? Dağ başlarında yapayalnız bırakıldığınız duygusuna kapılıyordunuz. Köpek ulumaları, rüzgârın uğultusu, dalların çitirtisi... Korkuyordunuz. Kimse ne kadar korktuğunuzu bilemez. Eğer haykırırmıyorsanız, o hep oradadır da, ondan. Soluk, titrek ışığıyla başucunuzda, sabahlara kadar yanar. En azından size, annenizin işte orada, yanı başınızda olduğunu göstermektedir. İyice kısılmış fitili, gaz haznesine kaçtı kaçacak... Sanki can çekişiyor, o kadar cılız bir ışık. Ama bir ışık: idare lambası. Bir de onun tavanda, duvarlarda dans eden, hora tepen cinleri. Çeşit çeşit gölgeler.

Bu lambalar şimdiki çocukların başucu lambalarına, el fenerlerine benzemezlerdi elbet. Yüreklerinde elektriğin aceleciliği yoktu. Gecelerin en sabırlı gözcüsü ve kâtibiydiler. Her şeyi ağır ağır kaydettiler.

Her idare lambası bana çocukluğumdan ne çok anı taşımıştır. Hatta yaşlıların, hastaların ve âşıkların gecelerine ait ne kadar çok öykü anlatmıştır.

Babaevinde, bir sürü eski öteberi arasında, artık kimsenin sahip çıkmadığı bu lambalardan biriyle yeniden karşılaştığımda yıl 1960'lardı. Büyük gaz lambalarına bakılmış, onlar korunmuş, bazıları elektrikli köşe lambasına dönüştürülmüştü. Bunlara antikacıların başköşelerinde de sık sık rastlanıyor. Yeniden değer kazanmışlardır. Ama bu küçükler, bunlar... Şişesiz kalmışlar, minik tombul gaz depocuklarıyla tümünden gözden çıkarılmışlardır.

Eski öteberi arasında bulduğum, küçük cam karnında gaz tortusu kuruyup kalmış, fitili bitti bitecek kadar kısa, ucu yanık, fitilliği paslanıp eğrilmiş lambayı evirip çeviriyordum. Sahiplik duygusu hiç gelişmemiş olan ben, çoktan gözden düşmüş bu şişesiz, kirli küçük şeye sahip çıktım. O günden başlayarak da, çocukluk gecelerimde beni hiç yalnız bırakmamış, sonuçta gölgeleriyle de dostluk kurduğum bu cılız sarı ışığa borcumu ödemek istedim sanki. Nerede, hangi biçimini görsem, eski bir dostuma rastlamışım gibi, evime buyur ediyordum. Ama her birinin ya başı gitmiş, ya kolu kopmuştu. Yarım karış boyundaki şişeleri, yuvarlakları, ince uzunlarıyla yok olmuştu. O şişeler... Sırçadan, kolaycacık kırılır şeyler.

İdare lambası. Aslında eskiler bunlara "lamba" da dememişler. Şimdi bizim dolmuş arabası yerine, sadece "dolmuş" deyip geçmemiz gibi, gecelerin bu en tutumlu, en kullanışlı gözcüsüne "İdare" demişler. Yağ kandillerinin işlevini üstlendiği için, "kandil" de denmiş. Bunları, eski roman ve hikâyelerimizden çıkarıyoruz.

Eski hayatlar, genelde tutumlu hayatlarmış. Tüketim toplumları henüz ortaya çıkmadığı için, idare lambaları, hem az gaz yaktığından, hem yangına karşı daha güvenli olduğundan ahşap evlerin merdiven başlarını, sofaları, çocukların, yaşlıların gecelerini bekleyip durmuş.

(...)

Adalet AĞAOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a) Altı çizili kelime ve kelime gruplarının anlamlarını metinden hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizi verilen boşluğa yazınız.

- İyice kısılmış fitili, gaz haznesine kaçtı kaçacak.
- Gecelerin en sabırlı gözcüsü ve kâtibiydiler.
- Bir de onun tavanda, duvarlarda dans eden, hora tepen cinleri.
- Yağ kandillerinin işlevini üstlendiği için, "kandil" de denmiş.

hazne:

kâtip:

hora tepmek:

kandil:

b) Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz, kelimeleri ve kelime gruplarını birer cümlede kullanınız.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Yazar, niçin kendini bir uyku bölücü olarak anlatmaktadır?
2. Yazar, geceleri uyandığında neden korkmaktadır?
3. Yazar, gecelerini aydınlatan idare lambasını nasıl tanımlıyor?
4. Siz de geceleri yazarın yaşadığı duyguları yaşar mısınız? Kendinizi güvende hissetmek için ne yaparsınız?
5. Yazar, idare lambalarına niçin ilgi duymaktadır?
6. Size, gelecekte bugünlerinizi hatırlatacak hangi eşyaları saklamak istersiniz? Neden?

3. ETKİNLİK

Metinde yapılan benzetme ve karşılaştırmaları bularak yazınız.

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelerin anlamlı en küçük parçalarını bulunuz. Ek almışsa aldığı eklerin türünü örnekteki gibi belirtiniz.

Sözcükler	Anlamlı En Küçük Parça (Kök)	Anlam Değiştiren Ek (Yapım Eki)	Anlam Değiştirmeyen Ek (Çekim Eki)
çocuklukta	çocuk	-luk	-da
duvarlarda			
tutumlu			
dolmuş			
antikacıların			
depocuklar			
geceleğiniz			

b) Aşağıdaki sözcükleri yapısı bakımından inceleyiniz. Sözcüklerin basit ya da türemiş olduğunu nedenleri ile örnekteki gibi belirtiniz.

çocuklukta *Türemiş bir sözcüktür çünkü -luk yapım ekini almıştır.*

duvarlarda

tutumlu

dolmuş

antikacıların

depocuklar

geceleğiniz

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki fıkrayı okuyunuz. Soruları yanıtlayınız.

ÇOCUKLUĞUNU ÖZLEYEN KAVUK

Bir gün hava çok sıcakmış. Hoca boncuk boncuk terliyormuş. Derken sokakta oynayan çocukları görmüş. Biraz serinlemek ve çocukları seyretmek için bir ağacın altına oturmuş. Cebinden mendilini çıkararak terini silmiş. Kahkahalar atarak eğlenen çocukları izlemeye dalmış.

Hoca, çocukları izlerken mahallenin en yaramaz çocuğu Ali, ağacın arkasından gizlice yaklaşmış ve Hoca'nın başındaki kavuğu kapmış. Hoca ne olduğunu anlayamadan Ali, kavuğu arkadaşlarına götürmüştü.

Çocuklar kavuğu birbirlerine atarak oynamaya başlamışlar. Hoca, kavuğunu geri almak için onlara doğru koşmuş. Çocuklar Hoca'nın geldiğini görünce dört bir yana dağılmışlar. Hoca, kavuğu elinde tutan çocuğa yaklaşıncı çocuk kavuğu diğer arkadaşına atıyormuş. Kavuk böylece sürekli el değiştiriyormuş.

Hoca'nın oradan oraya koşturduğunu gören mahalleli, Hoca'ya yardım etmek istemiş ama hiçbirisi çocukları yakalayamamış. Bu kovalamaca uzun süre devam etmiş. Hoca nefes nefese kalmış, dizlerinin üstüne çökmüş. Bir süre dinlendikten sonra kavuksuz olarak eve dönmüş.

Hanımı onu böyle görünce çok şaşırmış:

– Bey, sen kavuğunu hiç başından çıkarmazdın. Hayrola, bir şey mi oldu? Kavuğun nerede, diye sormuş.

Nasrettin Hoca gülümseyerek hanımına cevap vermiş:

– Sorma hanım, benim kavuk çocukluğunu özlemiş, şimdi komşu çocukları ile sokakta oyun oynuyor.

Hazırlayan: Gamze ALICI

1. Nasrettin Hoca kavuğunu alan çocuklara nasıl davranmıştır?
2. Nasrettin Hoca'nın eşine verdiği yanıt onun hangi kişilik özelliğini yansıtır?
3. Metinde karşılaştırma anlamı içeren cümlelerin altını çiziniz.
4. Siz Nasrettin Hoca'nın yerinde olsaydınız çocuklara nasıl davranırdınız?
5. Yukarıdaki metin ile "İdare Lambası" adlı metni olay örgüsü açısından karşılaştırınız.

6. ETKİNLİK Günümüzde idare lambası yerine hangi aydınlatma araçları kullanılmaktadır? Bunlardan bildiklerinizi betimleyerek arkadaşlarınıza anlatınız.

7. ETKİNLİK Yazar, çocukluk yıllarında toplumun daha tutumlu şimdi ise daha tüketici olduğunu belirtmiştir. Tüketim sorununa çözüm önerilerinizi kendi hayatınızdan örnekler vererek aşağıya yazınız.

8. ETKİNLİK Manevi değeri olan bir eşyanızın sizde uyandırdığı duyguları yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Farklı ülkelerdeki çocukların ev ve okul yaşamları ile ilgili araştırma yapınız.

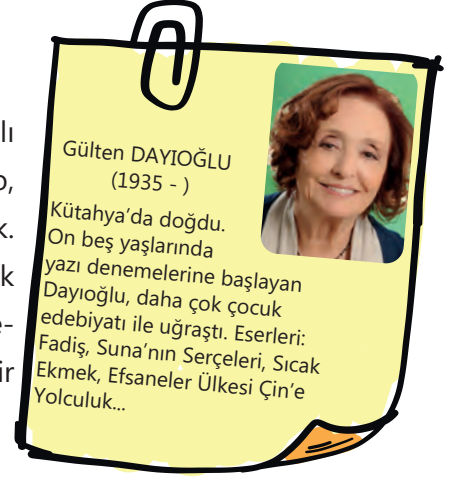
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Farklı ülkelerdeki çocukların ev ve okul yaşamları ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Hangi ülke çocuklarının hayatlarını kendinize yakın buldunuz? Nedenleriyle açıklayınız.
3. Sizce dünyanın en mutlu çocukları hangi ülkede yaşıyor? Niçin?

► Metni sessiz okuma yöntemiyle okuyunuz.

EV YAŞAMI

Japonya'da ev yaşamı çok basit. Halkın çoğunluğu iki odalı evlerde yaşıyor. Hemen herkesin evinde renkli televizyon, video, çamaşır makinesi, buzdolabı var. (...) Evlerde gereksiz eşya yok. Çoğunluk yer yatağında yatıyor. Dört parmak kalınlığında pamuk yataklar geceleri döşemeye seriliyor, sabahdan toplanıyor. Döşemede halı, kilim yerine hasır serili. Özellikle kışın, tüm yaşam bir odada geçiyor. Çünkü oda ısıtılıyor.

Bunca görkemli teknolojiye karşın, Japonya'da evler hâlâ soba ile ısıtılıyor. Kalorifer ancak büyük iş merkezlerinde ve lüks otellerde bulunuyor. Tabii bunlar çok gelişmiş sobalar.

(...)

Japonya'da çocuk çok önemli. Japon ulusu ve yönetimi, yeni kuşakların üstüne titiyor. Çocukların eğitimi, ülkedeki baş konulardan biri. Çocuk, üç yaşında anaokuluna başlıyor. Her semtte

anaokulu var. Çocuğa semtindeki okulda yer bulunmaması olanaksız. Çocuğun doğumundan itibaren devlet her şeyi hazırlıyor. Okulu, öğretmeni, kitabı, defteri, kalem... Büyüyünce de iş hazır. Başka bir deyişle devlet, eğitim öğretim hizmetlerini yıllar önceden planlıyor. Yeni kuşaklar, topluma katıldıkça, bu plana göre onlara hizmet veriyor.

Zorunlu eğitim dokuz yıl. Bundan sonra okumak isteyen ya devletin liselerine gidiyor ya da İngilizce öğretim yapan pahalı kolejlere. Bu kolejlere zorlu sınavlarla giriliyor. Ama o okulları bitiren çocuklar, hemen çok iyi iş buluyorlar. Kısa sürede işlerinde yükseliyorlar. Yaşam boyu rahat ediyorlar.

Aileler, çocuklarını bu tür okullara vermeyi amaç edinmiş durumda. Bu yüzden çocuklar daha ilkokula başlar başlamaz çok sıkı bir çalışma eylemi içine giriyorlar. (...) Öğrenciler, okul dönüşü evde en az dört, en çok altı saat ders çalışıyor. Onları, yabancı dille öğretim yapan okullara girmek için sürekli koşullandırıyorlar. Hafta içi televizyon izlemek yok. Yasak değil ama çocuk buna zaman ayıramıyor.

(...)

Japonya'da hâlen iki çeşit alfabe kullanılıyor. Biri kırk sekiz harfli, öteki iki bin yüz kırk beş harfli. Harfler, değişik sesler veriyor. Noktalar, çizgiler harflere değişik anlam kazandırıyor. Okuma-yazma öğrenmek kolay değil. Çocuklar okuma-yazmayı kırk sekiz harfli alfabe ile öğreniyorlar. Üçüncü sınıfa kadar bu alfabe ile öğrenim sürüyor. Ondan sonra iki bin yüz kırk beş harfli alfabe ile çalışmaya başlıyorlar. (...) Çocuklar bunca sıkıntıya karşın başarılı.

(...)

Kentlerde toprak kıtlığından, çocuk parkları yapılamıyor. Çocukları dar alanlarda oyuna yöneltmek için türlü çareler bulmuş Japonlar. Bunlardan biri şöyle: Küçük bir odanın tabanına yüzlerce top yerleştirilmiş. Oda'nın bir köşesinde U şeklinde bir kayak yeri var. Çocuk buraya tırmanıyor, sonra kendini aşağıya salıyor. Topların üstüne düşüyor. Başka köşede oyuncaklar var. Onlara erişmek için bu top tarlasından yürüyor. Ama ilerlemek kolay olmuyor. Koca bir bahçede koşmuş kadar yoruluyor çocuk. Zaten amaç da bu...

Okullar, yılda kırk gün kapanıyor. Ancak bu tatil de boş geçmiyor. Çocuklara, haftalık ödev veriliyor. Her hafta sonunda öğrenciler, okula gidip ödevlerini öğretmene imzalattırıyorlar. Tatil içinde başka kente gitmek isteyen öğrenci, okuldan izin almak zorunda. Bu izin, ödevini aksatmamak koşuluyla veriliyor.

Sık sık okul gezisi yapılıyor. Ama bunlar eğlenip dinlenmek için yapılmıyor. Derste öğrenilenler yerinde inceleniyor. Fabrikalar, limanlar, atölyeler geziliyor; müzeler inceleniyor. Ormana götürülen çocuklar bir yandan çevreyi incelerken, bir yandan da ağaçların altını temizliyor. İlkbaharda, ilkokul öğrencileri, deniz kıyılarına götürülüyor. Kış boyunca dalgaların taşıdığı deniz kabuklarını, yosunları toplayarak kumluğu temizliyorlar.

Japonya'da çocuklar, güzel sanatlara da yönlendiriliyor. Japonlar, dünyada en çok kitap okuyan ulusların başında geliyor. Bu okuma alışkanlığını çocuklukta ediniyorlar. Japonya kitap cenneti. İnsanlarsa kitap oburu. Okumaya doymuyorlar. Bebekler için bile kitap hazırlanıyor Japonya'da. Bu kitaplar bez üstüne basılıyor. Bebek ağzına götürse, kemirse bile hiç bozulmuyor. Okul öncesi çocuklar için basılan resimli kitaplar öyle güzel, öyle iç açıcı ki

her bir yaprağı duvara asılacak tablo gibi... Çocuklar için yapılan çizgi filmler de eşsiz güzellikte. Tablete benzer bir aygıt var. Çok da ucuz. Evlerde okullarda çocuklar bir köşeye çekilip bu aygıtlarla çizgi film izleyebiliyorlar. Anaokulu çocukları bile kolayca kullanabiliyor bunları.

Japonya, oyuncak yapımında dünyada birinci. Oyuncak mağazalarına girince insan, başka bir dünyaya girmişe dönüyor. İnsan yaşamında bulunan hemen her şeyin oyuncakçı yapılmış. Hayvanlar dünyası da oyuncakçı dükkânlarına taşınmış sanki. Dünyaca ünlü masalların kahramanları, vitrinlerde diz dize, omuz omuza birbirlerine kendi serüvenlerini anlatır gibiler. Sinderella ile Pinokyo, Peter Pan ile Simbad, Pollyanna ile Heidi, Kırmızı Başlıklı Kız ve Hain Kurt, Kurnaz Tilki, Ormanlar Kralı Aslan ve Pembe Panter... Bunların yanında oyuncaklar dünyasının yeni gözdeleleri, robotlar...

Robotların ana yurdu Japonya. Ne çok bilmiş bu robotlar bilseniz!.. Hemen her işin üstesinden geliyorlar. (...)

Yabancı dil öğrenmede kullanılan aygıtlar, şimdiden sözlüklerin pabucunu attırmış. Hesap makinesini andıran bu aygıtlar, gerçekten sözlük gibi. Bilinmeyen sözcük bir düğmeye basmakla öğrenilebiliyor.

Japon çocukları da büyükler gibi kendi ülkelerini, dünyanın en ileri, en güçlü, en uygar ülkesi olarak değerlendiriyorlar. (...)

Gülten DAYIOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metinden hareketle tahmin ediniz. Kelimelerin sözlük anlamlarını yazınız.

Sözcük	Sözlük Anlamı
aygıt	
görmekli	
hasır	
kuşak	
serüven	
uygar	

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Yazar, Japonların ev yaşamını neden basit bulmuştur?
2. Çocukların eğitim konusunda yönlendirilmesi doğru mudur? Niçin?
3. Japon çocuklarının okul yaşantısı ile kendi okul yaşantınızı karşılaştırınız.
4. Japonya’da yapılan okul gezileri öğrencilere nasıl bir fayda sağlamaktadır?
5. Japonların eğitim ile ilgili yaptıkları uygulamalardan hangisini ilgi çekici buldunuz?
6. Japon çocuklarının öz güvenli ve başarılı olmasında ana etken nedir? Niçin?
7. İmkânınız olsaydı, Japonya’da yaşayan çocuklara hangi soruyu sorardınız?

3. ETKİNLİK

a) Aşağıda verilen özelliklerden metne ait olanların karşısına 😊 , olmayanların karşısına ☹️ simgesini koyunuz.

Bilgilendirici bir metindir.	
Geziliş görülen yerler okuyucunun gözünde canlandırılmıştır.	
Yazar, farklı bir toplumun ilgi çekici yaşayışını aktarmıştır.	
Olaylar, kronolojik sıraya göre anlatılmıştır.	
Yazar, gördüklerine kendi yorumlarını da katmıştır.	

b) Yukarıdaki 😊 simgesini koyduğunuz özelliklerden yola çıkarak metnin türünü belirtiniz.

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki haber metnini okuyunuz. Haber metni ile görsel uyumlu mudur?

Dünyanın En Mutlu Çocukları Neden Hollanda'da?

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Örgütüne (UNICEF) göre, dünyanın en mutlu çocukları Hollanda'da yaşıyor. Uzmanlar, bunu çocukların aileleriyle daha fazla zaman geçirmesi ve okulda sınav ve ödev baskısı olmaması gibi birçok faktöre bağlıyor.

Amsterdam'daki Benoordenhout İlkokulunun Müdürü Annelies van Eijk, "Çocuklar, üzerlerinde çok fazla baskı olmadığında okula çok olumlu bakıyor, burayı ömürleri boyunca hiçbir şey yapmak zorunda olmadan tadını çıkaracakları bir yer olarak görüyorlar" diyor.

UNICEF'in verileri de bunu destekliyor. Örgüte göre, buradaki çocukların eğitimlerine devam etme olasılıkları diğer ülkedeki yaşitlarınınkinden daha fazla.

(Basından)

b) Sizce çocukların okul ve ev yaşamında mutlu olması neye bağlıdır?

5. ETKİNLİK

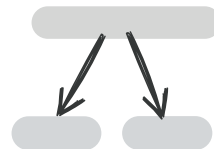
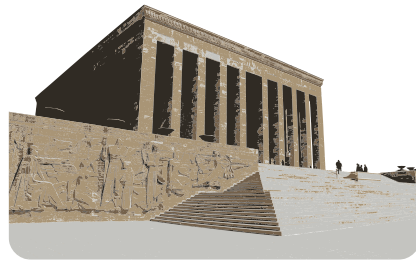
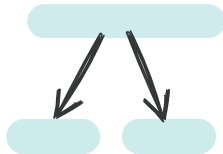
a) Görsellerdeki varlıkların adlarını altlarındaki boşluğa yazınız. Bu adı oluşturan sözcükleri gösteriniz.

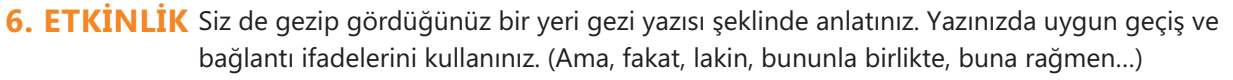
hanımeli

hanım

eli

Japon	Doğu
hafta	bahar
Uzak	batı
ilk	gülü
kuzey	okul
bir	içi
ana	çoğu

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The paper has a decorative orange border at the top and bottom edges. There are 20 horizontal black lines spaced evenly across the page. A short horizontal line is also present near the top left corner, above the first main line.

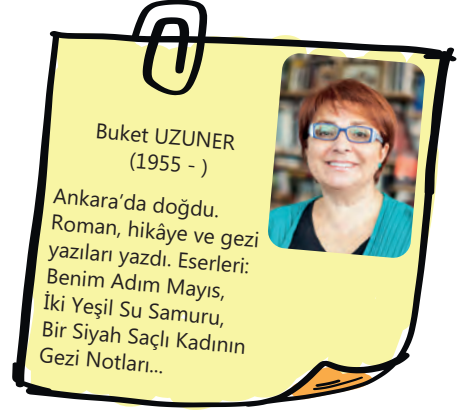
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kardeşiniz var mı? Var ise doğduğu güne dair neler hatırlıyorsunuz?
2. Sizce nelere sahip olan çocuklar daha mutludur?

ÇOCUKTUM UFACIKTIM, TOP OYNADIM ACIKTIM (Dinleme / İzleme Metni)

► Metinde dikkatinizi çeken noktaları not alarak dinleyiniz.

1. **ETKİNLİK** Aşağıdaki boşluğa dinlediğiniz metin için farklı bir başlık yazınız.

2. ETKİNLİK Not alarak dinlediğiniz metni aşağıdaki boşluğa özetleyiniz.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

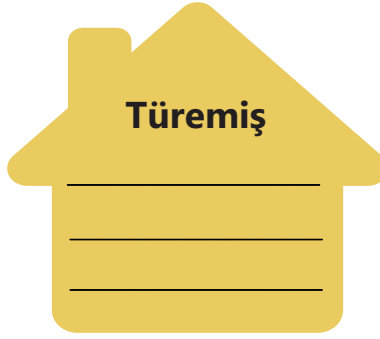
3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre yanıtlayınız.

1. Yazar, çocukluk dönemindeki kişilik özellikleri hakkında neler söylüyor?
2. Yazar, kaç yaşına kadar tek çocuk olarak büyümüştür?
3. Yazar, kardeşinin doğduğu güne dair hafızasında kalanları nasıl anlatıyor?
4. Yazarın ailesi dünyaya yeni gelen bebek vasıtasıyla yazara nasıl sürprizler yapıyor?
5. Yazarın mahalle çocukları arasında aranan biri olmasının sebebi nedir?
6. Mahalledeki çocuklar yazarı hangi kahramanlarla özdeşleştiriyor?
7. Kendinizi bir kahramanla özdeşleştirecek olsanız bu hangisi olurdu? Nedenleriyle açıklayınız.

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimeleri inceleyiniz. İncelediğiniz kelimeleri aşağıda verilen evlerin içine yerleştirerek gruplandırınız.

- Fazla duyarlı, dikkatli ve biraz da iddialı bir çocuktum.
- Çocukluk, onu mutlu ve keyifli geçirmiş herkes için sihirli bir sözcüktür.
- Odanın kapısı açıldığında gördüğüm ilk şeyi hiç unutmam.
- Bakır oyuncaklardan birkaç tanesi de bebek kardeşin kundağından çıkınca isyan etmiştim.
- Çocuksu bir sezgiyle bunun da bir yolunu aramış.
- O zamanlar "Küçüktüm, ufacıktım, top oynayıp acıktım."
- Biraz büyüüp mahallede bizimle oynamaya başladığında, kardeşimi koruma işi artık tamamen benim görevim olmuştu.

b) Siz de içinde basit, türemiş ve birleşik kelimeler yer alan üç cümle yazınız.

5. ETKİNLİK "Çocukluk, oyun, özlem, arkadaş, kardeş" kelimelerinden istediğinizi seçiniz. Seçtiğiniz kelimeleri anlamlarına uygun olacak şekilde kullanarak arkadaşlarınıza kısa bir konuşma yapınız.

6. ETKİNLİK

a) Bir çocuğun aile içi ilişkilerini anlatan bir hikâye tasarlayınız. Hikâyenizi aşağıdaki yazı taslağına göre planlayarak defterinize yazınız.

b) Yazdıklarınızı gözden geçiriniz. Anlam bütünlüğünü bozan ifadeleri ve yanlış kullanılan / unutulmuş noktalama işaretlerini aşağıya not alarak yazınızı yeniden düzenleyiniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Erdem kelimesinin anlamını araştırınız.
2. Sultan Alparslan hakkında bilgi edininiz. Araştırmanızda "edu" ve "gov" uzantılı siteleri kullanınız.

ÇOCUK KALBİ (Serbest Okuma Metni)

Elveda, Rivali'deki gezintiler. İşte çocukların güzel arkadaşı geldi! İşte yılın ilk karı dün akşamdan beri tıpkı yasemin çiçekleri gibi lapa lapa, kocaman kocaman yağıyor. Okuldayken karın cama doğru yağıp biriktiğini görmek tam bir keyifti; öğretmen de kara bakıp ellerini ovuşturuyordu ve herkes kar topu yapacağını, sonradan tutacak buz, evdeki sıcak ateşi düşünmekten hoşnuttu. Kara bakmayan tek kişi kendini derse kaptırmış, yumruklarını şakaklarına dayamış Stardi'ydi. Okul çıkışı nasıl da güzeldi, tam bir şenlikti! Hepimiz sokakta çılgınlar gibi dolu dizgin koşuyor, bir yandan bağışıp, bir yandan da elimizi kolumuzu sallıyor, birbirimize kar topu atıyor ve karın içine dalıp kırırdanıyorduk. Dışarıda bekleyen anne babaların şemsiyeleri beyazdı, bekçilerin başlıkları beyazdı, çantalarımız da kısacık zaman içinde beyaza bürünmüştü. Herkes, hatta demircinin oğlu, yüzü hiç gülmeyen soluk benizli Precossi (Pirikosi) ve bir çocuğu omnibüsün altında kalmaktan kurtarmış olan, koltuk değnekleriyle hopleyan zavallı Robetti bile sevinçten kendinden geçmiş gibiydi. Kara hiç dokunmamış olan Calabrialı (Kalabriyalı) çocuk, kar topu yaptı ve onu şeftali gibi yemeye koyuldu; sebze satıcısının oğlu Crossi (Kırossi) çantasını karla doldurdu; küçük duvarcı ise bizi katıla katıla güldürdü, babam onu bize davet ettiğinde ağzı karla doluydu ve o ne yapacağını bilmiyor, karı ne tükürmeye ne de yutmaya cesaret edebiliyordu, cevap vermeden tıka basa kar dolu ağızla bize öylece bakakaldı. Öğretmenler

de okuldan güler yüzle, hızlı hızlı çıkıyorlardı; birinci sınıf öğretmenim de yağın karın altında koşturuyordu; zavalılık yüzünü yeşil şalıyla örtüyor, öksürüyordu. Öte yandan yakındaki okuldan çıkmış olan ve o bembeyaz halinin üstünde bağırıp çağıran, hoplayıp zıplayan yüzlerce kız vardı, kar yutup da bıyıkları beyaza bulanmış öğretmen ve bekçiler "Eve! Eve gidin!" diye bağıyorlardı. Ama kış kutlayan o öğrenci keşmekeşine kendileri de gülüyordu...

Sizler kış kutluyorsunuz... Ama ne giyeceği, ne ayakkabısı, ne de ısınacak ocağı olan çocuklar var. Uzun uzun yollar kat ederek, köylere inen ve buz tutmuş, kanlanmış ellerinde okullarının ısınmasını sağlayacak bir parça odun taşıyan binlerce çocuk var. Hani neredeyse karlara gömülmüş, in gibi ıssız ve karanlık kalmış yüzlerce okul var ve orada, çığ tehlikesiyle karşı karşıya olan barakalarının üzerine pervasızca yığılan, dur durak bilemeden yağın beyaz kar tanelerine dehşet içinde bakan, dumandan boğulan ya da soğuktan dişleri tıkırdayan çocuklar var. Siz kış kutluyorsunuz, çocuklar. Kışın sefalet ve ölüm getirdiği binlerce canı düşünün.

Baban

Edmondo De AMICIS

(Edmundo De Amisis)

Çev: Meryem Mine Çilingiroğlu

(Kısaltmıştır.)

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

DÜNYAYI VERELİM ÇOCUKLARA

Dünyayı verelim çocuklara hiç değilse bir günlüğüne.

Allı pullu bir balon gibi verelim oynasınlar.

Oynasınlar türküler söyleyerek yıldızların arasında.

Dünyayı çocuklara verelim.

Kocaman bir elma gibi verelim sıcacık bir ekmek somunu gibi.

Hiç değilse bir günlüğüne doysunlar.

Bir günlük de olsa öğrensin dünya arkadaşlığı.

Çocuklar dünyayı alacak elimizden.

Ölümsüz ağaçlar dikecekler.

Nazım Hikmet RAN

(1, 2, 3 ve 4. soruları şiire göre yanıtlayınız.)

1. Şair dünyayı kimlere, neden vermek istemektedir?

2. Yukarıdaki şiirde dünya nelere benzetilmiştir?

Dünya benzetilmiştir.

Dünya benzetilmiştir.

Dünya benzetilmiştir.

3. Sizce çocuklar dünyaya arkadaşlığı nasıl öğretebilir?

4. "Çocuklar dünyayı alacak elimizden.

Ölümsüz ağaçlar dikecekler." dizelerinden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

5. Aşağıda yer alan dörtlükteki ses benzerliklerini bularak ilgili yerlere yazınız.

Ecel büke belimizi, _____

Söyletmeye dilimizi, _____

Hasta iken hâlimizi, _____

Soranlara selam olsun. _____

Yunus Emre

6. Aşağıdaki sözcükleri yapısı bakımından (basit, türemiş, birleşik) inceleyerek ilgili kutulara yazınız.

Eskişehir, yorgun, arabam, gözlem, yolculuk, uyurgezer, kuşlar, sucu, korkuluk, açığöz, köyün, akbaba, masa, ağaçkakan, ağaçta

Basit	Türemiş	Birleşik
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisi özneldir?

- A) Şairin son kitabı dört bölümden oluşuyor.
- B) Bu kitap herkesi etkileyecek niteliktedir.
- C) Özdeyişler söyleyeni belli olan sözlerdir.
- D) Akdeniz Bölgesi yurdumuzun güneyindedir.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisi basit kelimelerden oluşmuştur?

- A) Dünyayı çocuklara verelim.
- B) Ölümsüz ağaçlar dikecekler.
- C) Bir günlük de olsa öğrensin dünya arkadaşlığı.
- D) Allı pullu bir balon gibi verelim.

9. "Sevgi ve dostluk şu dünyada o kadar az kişiye nasip oluyor ki..."

Yukarıdaki cümlede kaç tane türemiş kelime vardır?

- A) 2
- B) 3
- C) 4
- D) 5

Dinleme/Izleme

Konuşma

Okuma

Yazma

4.

TEMA

ERDEMLER

- Malazgirt
- Kâmil
- Sefiller
- Arılar ve Keklikler
(Dinleme / İzleme Metni)
- Aksakallı Bilge ve Kağan
(Serbest Okuma Metni)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İyi bir insan hangi erdemlere sahip olmalıdır?
2. Sultan Alparslan hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Öğretmeniniz metni sesli okurken vurgu ve tonlamalarına dikkat ediniz.

► Öğretmeninizin örnek okumasından sonra metni sınıfta canlandırarak okuyunuz.

MALAZGİRT

(Alparslan'ın karargâhı... Alparslan, kumandanlar, subaylar ve civar ilçe kişileri... İçeri girerler. Alparslan'ın etrafında saygı formalitesini tamamladıktan sonra birer birer kenara çekilirler.)

ALPARSLAN: Hoş geldiniz!

İHTİYAR: Zaferiniz mübarek olsun!

KADIN: Allah bize bir daha düşman felaketini göstermesin.

HEPSİ: Sayenizde zafere ulaştık.

ALPARSLAN: Sağ olun. Hepinize ben de sevgilerimi sunarım. Ancak zaferi ben kazanmadım.

İHTİYAR: Sen kazandın. Allah'ın inayetiyle...

ALPARSLAN: Evet ama hiçbir zafer bir kişinin değildir. Herkesin onda hissesi vardır. Kumandanlarım, subaylarım, erlerim ve sizler hepiniz bunda katkılısınız. . .

İHTİYAR: Bizim de mi?

ALPARSLAN: Evet... Hem de pek çok katkınız var. Düşmanın zalimliğine karşı koydunuz. İçinizden taştan ve hiç eksilmeyen bir yangınla düşmana karşı koyma azminizi biletiniz.

İHTİYAR: Onu hiç eksik etmedik.

ALPARSLAN: Bu arada birbirinizi sevdiniz. Gücünüzü yitirmediniz. Geleceğe umutla baktınız. Siz bunları yapmasaydınız, biz cephede emniyetle savaşa katılamazdık. Belki de zaferi kazanamazdık. *(Kumandanlara bakar.)*

AFŞİN: Evet, kazanamazdık.

ALPARSLAN: Bu zafer bir başlangıçtır. Bu zaferleri, bundan sonraki zaferler tamamlayacaktır. Ancak siz bugün olduğu gibi yarın da birbirinize kenetlenirseniz, düşmana aldanıp aranızı ikilik sokmazsanız, bu yol size açıktır.

İHTİYAR: Öğütlerinizi unutmayacağız.

ALPARSLAN: Sizin unutmamanız yetmez. Sizden sonrakiler de bunu benimsemeli...

HALK: Onlara benimsetecegiz.

ALPARSLAN: Şimdi ödevini yapmış insanların mutluluğu içinde eğleniniz. Ben kumandanlarla gerekli bazı şeyler konuştuktan sonra eğlencelerinize katılacağım...

HALK: Sağ olun. *(Çıkarlar. Yalnız kumandanlar ve subaylar kalırlar.)*

ALPARSLAN: Romanos Diyojenis'in (Romen Diyojen) esir edilmesini istemiştik.

SAVTEKİN: Sultanım, Tahir oğlu Şazi'nin esir ettiğini biliyorum.

ALPARSLAN: Gerçekten esir ettiği o mu?

SAVTEKİN: Sanıyorum. O hep Romanos Diyojenis'i kendisinin esir edeceğini söylemiş.

ALPARSLAN: Nerede? Getirsinler... *(Bir subay çıkar.)* Yarası falan var mı imiş?

SAVTEKİN: Hayır, Sultanım.

ER ŞAZİ: Emret Sultanım!

ALPARSLAN: Romanos Diyojenis'i esir ettiğini duyduk.

ER ŞAZİ: Ulu Tanrı onu esir etmeyi arkadaşlarımla bana nasip etti Sultanım.

ALPARSLAN: Romanos Diyojenis olduğuna emin misin?

ER ŞAZİ: Eminim. İmparatorluk tacı başındaydı.

ALPARSLAN: Şimdi neredeler?

ER ŞAZİ: Ötede. Birlikte esir ettiğimiz erlerin yanında.

ALPARSLAN: Getirin.

ER ŞAZİ: Baş üstüne. *(Çıkar.)*

(Kolları ve ayakları zincire vurulmuş Romanos Diyojenis getirilir.)

ALPARSLAN: Romanos Diyojenis bu mu?

ER ŞAZİ: Evet Sultanım.

ALPARSLAN: Demek Romanos Diyojenis sizsiniz.

R. DYOJENİS: Evet, benim.

ALPARSLAN: Herkesi hiçe saymanızdan şimdi ne kaldı İmparator?

R. DYOJENİS: Utanç ve yenilginin azabı. Bir esirin suçlarını, ezikliğini, küçüklüğünü ve hatalarını böyle utandırıcı bir hava içinde yüzüme vurmak büyüklük değil.

ALPARSLAN: Yanlış yorumladınız. Durumunuzu yüzünüze vurmak için değil, bu olay karşısında hareketlerimizi belirlemek için böyle konuşmuştuk.

R. DYOJENİS: İktidarımızın paramparça olmasından doğan büyük acıyı bir an önce dindiriniz.

ALPARSLAN: Neden bu kadar acele ediyorsunuz?

R. DYOJENİS: Ölümü bekleyen birine yapılacak en büyük iyilik bekleyişin acısından onu bir an önce kurtarmaktır. Bu yüzden emirlerinizi bekliyorum.

ALPARSLAN: Romanos Diyojenis, size ne yapacağımı sanıyorsunuz?

ALPARSLAN: *(Kumandanlara.)* Ne yapacağımı sanıyor?

AFŞİN: İradesini sizinkiyle ölçüyor.

SAVTEKİN: Herkesin yapabileceğini, sizin de yapacağınızı sanıyor.

ALPARSLAN: Açık konuş, Romanos Diyojenis. Ne yapardınız?

R. DYOJENİS: Ya elleri kolları zincire vurulmuş olarak halkın karşısında dolaştırırdım. Ya da...
(Susar.)

ALPARSLAN: Çekinmeyiniz. Konuşunuz.

R. DYOJENİS: Yahut öldürürdüm. Bu sizin için olduğu kadar benim için de şerefli olurdu.

ALPARSLAN: Bunlardan birini yapacağıma emin misiniz?

R. DYOJENİS: Eminim.

ALPARSLAN: Neden bu kadar eminsiniz?

R. DYOJENİS: Çünkü bana elçi yolladınız. İstekleriniz olmayacak şeyler değildi. Gereksiz bir şekilde reddettim. Zafer elimize kadar gelmişken onu kaçırmak budalalık diye düşünmüştüm. Haklı idim bunda da. Çok kuvvetli idim. Görünen bütün imkânları sağlamıştım. İlk bakışta her şey lehime idi.

ALPARSLAN: Öyle görünüyordu Romanos Diyojenis.

R. DYOJENİS: Böyle bir durum karşısında savaşmak zorundaydım. Bizans'ın bütün hazinelerini seferber etmiştim. Memleketimin kaderini belirlemek ödevi bana verilmişti. Kraliçem benimle bunun için evlenmişti. İmparatorluk tacını bana bunun için bağışlamıştı. Benden zafer istemek hakkıydı.

ALPARSLAN: Evet, Romanos Diyojenis, evet... *(Yüzüne bakar. Diyojenis gözlerini ondan kaçırır.)* Sen doğru sözlü bir adamsın, mertsin. Geleceği göz önünde bulundurmayarak yaptıkların doğru değildir.

R. DYOJENİS: Anladım öyleyse.

ALPARSLAN: Neyi anladın?

R. DYOJENİS: Bana işkence yaparak zaferinizin tadını çıkaracaksınız.

ALPARSLAN: Romanos Diyojenis, zaferle gaddarlık bir arada yürümez. Yürür gibi görünse bile ömrü kısa olur.

R. DYOJENİS: Öyleyse ne yapacaksınız?

ALPARSLAN: Hakkınızda aftan başkasını düşünmedim.

R. DYOJENİS: Aftan başkasını düşünmediniz mi?

ALPARSLAN: Evet, düşünmedim.

R. DYOJENİS: Hayatımı bağışlamanız için ne isteyeceksiniz?

ALPARSLAN: Serbest bırakılman için yüz bin dinar ödeyeceksiniz. Selçuklu İmparatorluğu'na her yıl üç yüz bin dinar vereceksiniz. İhtiyacımız olduğu zaman, istediğimiz kadar Rum erini emrimize göndereceksiniz. Elinizde bulunan esirlerin hepsini iade edeceksiniz.

R. DYOJENİS: Emirleriniz yerine getirilecektir.

ALPARSLAN: Zincirleri çözün.

(R. Diyojenis'in zincirlerini çözerler.)

Sabahattin ENGİN

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a) Metnin bağlamından hareketle aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi kelimelerin sözlük anlamlarıyla karşılaştırınız. Ardından kelimeleri birer cümlede kullanınız.

Kelimeler

azim

Tahminim:

Cümlem:

inayet

Tahminim:

Cümlem:

irade

Tahminim:

Cümlem:

nasip

Tahminim:

Cümlem:

gaddarlık

Tahminim:

Cümlem:

budalalık

Tahminim:

Cümlem:

b) Öğrendiğiniz yeni kelimeleri ve anlamlarını kendi oluşturduğunuz sözlüğe yazınız.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Olaylar hangi dönemde geçmiştir? Metinden ve yaptığınız araştırmadan yola çıkarak yanıtlayınız.
2. Olaylar nerede ve kimler arasında geçmektedir?
3. Sultan Alparslan'ın halkı ile arasında nasıl bir bağ vardır? Açıklayınız.
4. R. Diyojenis niçin Alparslan'ın kendisini öldüreceğini düşünmüştür?
5. Alparslan'ın kişilik özelliklerini belirtiniz.
6. Siz Alparslan'ın yerinde olsaydınız R. Diyojenis'i affeder miydiniz? Niçin?

3. ETKİNLİK

a) Metne ait özellikleri örnekteki gibi işaretleyiniz.

- ☒ Karşılıklı konuşmalardan oluşmuştur.
- ☐ Kahramanlar toplumun her kesiminden oluşabilir.
- ☐ Gezilip görülen yerler anlatılır.
- ☐ Günlük konuşma dili kullanılmıştır.
- ☐ Tarihte yaşanmış bir olayı konu almaktadır.
- ☐ Olağanüstülüklere yer verilmiştir.
- ☐ Sahnede canlandırılmak için yazılır.

b) Sahnede, seyirciler önünde canlandırılmak üzere yazılmış Malazgirt metninin türünü belirtiniz.

4. ETKİNLİK

"Tiyatro; insanı, insana, insanla, insanca anlatma sanatıdır."

William SHAKESPEARE (Vilyam Şekspir)

Yukarıdaki cümleden hareketle tiyatronun izleyicisine neler kazandırdığını arkadaşlarınızla tartışınız.

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde varlıkları karşılayan adların altını örnekteki gibi çiziniz.

- Romanos Diyojenis olduğuna emin misiniz?
- Eminim imparatorluk tacı başındaydı.
- Sultanım, Tahir oğlu Şazi'nin esir ettiğini biliyorum.

b) Siz de Malazgirt adlı metinden canlı ve cansız varlık adlarına örnekler bulup aşağıya yazınız.

c) Aşağıdaki altı çizili isimleri çıkardığımızda cümlemin anlamında nasıl bir değişiklik olur?

- Roman Diyojenis, size ne yapacağımı sanıyorsunuz?
- Ulu Tanrı onu esir etmeyi arkadaşlarımla bana nasip etti.
- Hepinize ben de sevgilerimi sunarım.

6. ETKİNLİK Mustafa Kemal Atatürk'ün Anzak askerleri için hazırladığı konuşma metnini okuyunuz. Okuduğunuz metinden hareketle soruları yanıtlayınız.

"Bu memleketin toprakları üzerinde kanlarını döken kahramanlar!

Burada bir dost vatanın toprağındasınız. Huzur ve sükûn içinde uyuyunuz. Sizler, Mehmetçiklerle yan yana, koyun koyunasınız. Uzak diyarlardan evlatlarını harbe gönderen analar! Gözyaşlarınızı dindiriniz. Evlatlarınız bizim bağrımızdadır. Huzur içindirler ve huzur içinde rahat uyuyacaklardır. Onlar, bu toprakta canlarını verdikten sonra, artık bizim evlatlarımız olmuşlardır."

Mustafa Kemal ATATÜRK

1. Metinde Atatürk kimlere seslenmektedir?
2. Metinden hareketle Atatürk'ün kişilik özellikleri ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?
3. Okuduğunuz iki farklı metinden hareketle Malazgirt'in kahramanı Alparslan ile Kurtuluş Savaşı'nın önderi Atatürk'ün ortak yönlerini belirleyiniz.

7. ETKİNLİK

"Af, insanlık dilinin en tatlı kelimesidir."

Victor Hugo (Viktor Hügo)

Yukarıdaki cümleden yola çıkarak "affetmek" konulu tiyatro metnini öğretmeninizin yönlendirmesiyle grup olarak yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

"Vicdan", "ön yargı" kelimelerinin anlamlarını araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Evsiz sözcüğü kimler için kullanılır?
2. İnsanlara ön yargılı davranmak niçin doğru değildir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KÂMİL

Evimizin önündeki küçücük bahçede pazar gününün tadını çıkartıyordum. Nemli toprağa elimdeki çiviyle şekiller çiziyor, bozuyor; zaman zaman da çiviye mızrak gibi fırlatıp yere dik olarak saplamaya çalışıyordum. Bu benim sıkça oynadığım oyunlardandı.

Oyuna o kadar dalmışım ki arkamda duyduğum homurtuyla korkudan sıçrayarak döndüm. Bu, Kâmil'di. Bahçe kapısının önünde demir parmaklıklı kapıyı gösterip açmam için birtakım hareketler yapıyordu. Homurtu sandığım şey ise onun gevşek dudaklarıyla, peltek diliyle çıkardığı "Aç, aç." sözleriydi.

(...) Evi yoktu, gün boyu sokaklarda dolaşırdı. Anlaşılmaz türküler, şarkılar söylerdi. Gece olunca ya kapısı açık kömürlüklerde ya da merdiven boşluklarında yatardı. Bu yüzden eli yüzü, giysileri kapkara olurdu.

Büyükler, çocuklarına ondan uzak durmalarını söylerdi. Kadınlar da onu gördüklerinde karşı kaldırıma geçer, acımayla karışık korku dolu gözlerle bakarlardı.

Kâmil'i ilk kez bu kadar yakından görüyordum. Ondandır bir kötülük gelmeyeceğini bildiğim hâlde yine de korkuyordum çünkü yalnızdım. Anneme seslensem pencereden duyardı ama korktuğumu ne Kâmil'in ne de annemin anlamasını istiyordum.

Kâmil, küçük bir çocuğun bile elini sokup açabileceği sürgüyü gösteriyor, yalvarır gibi bakıyordu.

"Aç... Aç... Korkma!" Belki de izinsiz açmaya çekiniyordu.

Mahallede çok itilip kakıldığı için kapıyı açmaya cesaret edemiyordu sanırım. En iyisi babama seslenmekti çünkü babam Kamil'e yardımcı olmaya çalışan pek az insandan biriydi. (...) Yolda görse selam verir, hâlini hatırlarını sorardı. Artık giymeyeceği eski giysilerini ona verir, kendisinin yoksa komşulardan bulur buluşturur, Kâmil'in kışın incecik gömlekle, su alan yırtık ayakkabılarla sokaklarda dolaşmasına gönlü razı olmazdı.

Babam bir kez de hamama götürmüş Kâmil'i. Anlattığına göre zor olmuş hamam işi. Hamama gitmek için otobüse binmeleri gerekmiş ama şoför Kâmil'i bindirmek istememiş. Şoför sorun çıkarınca inmişler otobüsten, babam bir taksi şoförünü güçlülükle razı etmiş çünkü çok

pis kokuyormuş Kâmil. Hamamda da hiçbir yıkayıcı dokunmak istememiş ona. Sonunda babam yıkanmasına yardım etmiş. Yıkanınca öyle değişmiş ki eli yüzü düzgün epeyce yakışıklı bir adam çıkmış ortaya.

Onlar hamamdan döndüğünde kimi insanlar tanıyamamış Kâmil'i. Tabii birkaç gün sonra yine eski Kâmil olmuş. Kömür isleri ve toz toprak...

Babamın onun için yaptıklarını anımsamak, kapı önünde bekleyen Kâmil'e karşı korkularımı azalttı biraz. Balkona doğru seslendim:

– Baba! Kâmil amca geldi.

Babam balkona çıktı hemen.

– Oo Kâmil, merhaba! Ne oldu, bir şey mi istiyorsun?

Kâmil ellerini gözüne siper ederek balkona baktı. Her zamanki gibi kısa cümlelerle ve yineleyerek konuştu:

– Açım... Açım!

Babam, "Bekle, iniyorum şimdi." diyerek pencereden çekildi. Bahçe duvarına oturup babamı beklemeye başladı Kâmil. Böylece ben de onu daha yakından ve korkmadan inceleme fırsatı bulmuş oldum. Saçları karmakarışık ve toz toprak içindeydi. (...)

Kimseye zararı olmamasına karşın çocuklar için alay konusuydu. Bir grup çocuk arkasına takılır, canından bezdirene kadar bağıra çağıra şaklabanlık ederlerdi. (...) İçlerinde yakın arkadaşlarımdan birisi varsa uyarırdım ama onlara uymadığım için bu kez beni alaya alırlardı.

– O senin akraban mı?

– Akrabası, akrabası... Babası da Kâmil'le iyi geçiniyor.

(...)

Bu alaylı sözleri daha fazla duymamak için oradan uzaklaştırdım. İçten içe babama kızırıyordum. Kimsenin ciddiye almadığı Kâmil'e niçin yardımcı oluyordu acaba? Kimdi Kâmil? Sonradan mı böyle olmuştu? (...) Babama sormalıyım.

Biraz sonra babam elinde bir tepsiyle bahçeye indi. Tepsinin içinde dün akşam annemin pişirdiği pilav, nohutlu pırasa yemeği ve yarım ekmek vardı. Babam bahçe kapısını açıp Kâmil'i içeri çağırırdı. Kâmil yere bağdaş kurup tepsiyi de önüne çekti. Acelesi varmışçasına yemeği kaşıkıyor, ekmekten büyük parçalar kopartıp iyice çiğnemedi yutuyordu. Günlerce aç kalmış gibiydi. Onu yemek yerken incelediğimi gören babam bana yaklaştı ve elini omzuma koyup usulca:

– Yemek yiyen insanlara rahatsız edecek kadar bakmamalısın.

Kâmil'e bakmamaya çalışarak babama sordum:

– Onun bu hâle nasıl geldiğini biliyor musun baba? Babam sanki çok uzaklara bakıyormuş gibiydi. Saçlarımı okşadı.

– Bilmiyorum, herkes bir şeyler uyduruyor ama doğrusunu kim bilebilir? Kâmil beş yıldır bu mahallede yaşıyor, önemli olan bu. Gözümüzün önünde kötü şartlar içinde olan birini görmezden gelemeyiz, değil mi?

– Onunla kimse ilgilenmiyor baba. Sen neden bu kadar ilgileniyorsun?

– Yanıtı sorunun içinde oğlum, onunla kimse ilgilenmediği için, onu itip kaktıkları için ilgileniyorum.

Alacağım yanıtı çekinerek sordum:

– Yoksa Kâmil, akrabamız mı? Benden mi gizliyorsunuz?

Güldü babam.

– Olabilir... Ama ilgilenmek için akraba olmamız gerekmiyor ki...

Böyle dedikten sonra Kâmil'e baktı. Kâmil yemeğini bitirmişti. Babam boşalan tepsiyi alıp bana verdi.

– Bunu yukarı çıkar oğlum, mutfağa bırak.

Kâmil tabakları ekmekle öyle güzel temizlemiş ki yıkanmış gibi görünüyordu. Tepsiyi alıp eve yöneldim.

O günden sonra babama olan sevgim daha da arttı.

Miyase SERTBARUT

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde renklendirilmiş kelime gruplarının cümleye kattığı anlamları yazınız.

Kâmil ellerini gözüne **siper ederek** balkona baktı.

Gözümüzün önünde kötü şartlar içinde olan birini **görmezden gelemeyiz**.

Bir grup çocuk arkasına takılır, **canından bezdirene** kadar bağıra çağıra **şaklabanlık ederlerdi**.

b) Yukarıdaki kelime gruplarını siz de birer cümlede kullanınız.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Yazar, Kâmil ile karşılaşınca niçin korkmuştur?
2. Kâmil hangi amaçla yazarın evine gelmiştir?
3. Yazara göre Kâmil bahçe kapısını açmaya niçin çekinmiştir?
4. Mahalledeki çocukların Kâmil'e kötü davranmalarının gerçek sebebi sizce nedir?
5. Yazarın babası, Kâmil ile niçin ilgilenmektedir?
6. Kâmil sizin mahallenizde yaşıyor olsaydı ona nasıl davranırdınız? Neden?

3. ETKİNLİK

Metindeki baba karakterinin kişilik özelliklerini yazınız.

Kişilik Özellikleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

a) Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış reklam filmini izleyiniz. Reklam filminden hareketle soruları yanıtlayınız.

1. Reklam filminde kaç kişi konuşuyor?
2. Konuşan karakterin cümlelerinin içeriğini ve uzunluğunu değerlendiriniz.

Reklamın ekran görüntüsü

b) Türk Kızılayına gönüllü üye olduğunuzu düşününüz.

1. Kızılaya gönüllü olarak hangi alanda destek olmak istersiniz?
2. İzlediğiniz reklam filminden hareketle destek olmak istediğiniz alan ile ilgili Kızılay için bir reklam metni yazınız. Yazacağınız reklam metninde dış sesi (en son sözü söyleyen kişi) konuşturmayı unutmayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

a) Kâmil gibi evsizlerin toplum tarafından dışlanmaması için çözüm önerileriniz nelerdir?

b) Çözüm önerilerinizin yer aldığı "yardımlaşma" temalı metninizi aşağıdaki özdeyiş, atasözü ve deyimini kullanarak yazınız.

- “Dünya kötülük yapanların yüzünden değil, hiçbir şey yapmayıp seyredenler yüzünden tehlikeli bir yerdir.” **Albert EINSTEIN** (*Albirt Aynştayn*)
- Baş başa vermeyince taş yerinden kalkmaz.
- Yaraya merhem olmak.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki metinde bazı cümlelerin eğik yazılma nedeni nedir?

Yardım gönüllüsü M K ve arkadaşları, İstanbul'un birçok ilçesini gezerek "Aşhane" adını verdikleri minibüsten her gün dağıttıkları çorbayla soğuk kış günlerinde evsizlerin içini ısıtıyor. *"Dağıttığımız çorbalarla, temin ettiğimiz eşyalarla onlara değil; kendimize yardım ediyoruz. İnsanlığımızı; kalbimizin, vicdanımızın ve ruhumuzun olduğunu hissediyoruz. Bundan dolayı da hiçbir şikâyetimiz yok. Umulur ki buna elimizden geldiği kadar devam ederiz."*

Basından

b) Haberi okuyucuya iletirken görsel seçiminde neye dikkat edilmiştir? Yorumlayınız.

7. ETKİNLİK

İncitme

(...)

İl göçsün göçtüğün vakit
Yol yansın geçtiğin vakit
Suyundan içtiğin vakit
Kaynak senden incinmesin.

Toz konmasın sakın sana
 Hakkı geçer *halkın* sana
 Gücenmesin *yakın* sana
Uzak senden incinmesin.
Abdurrahim KARAKOÇ

a) Yukarıda italik yazılmış kelimelerin türünü ve metne olan katkısını belirtiniz.

b) İçinde varlık adlarının geçtiği "merhamet" temalı bir şiir yazınız. Şiirinizdeki isimlerin altını çiziniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

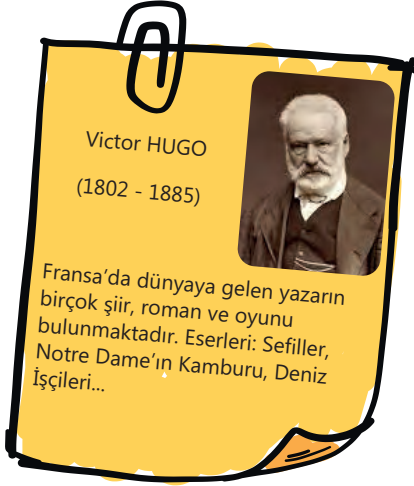
Victor Hugo'nun "Sefiller" romanı ile ilgili araştırma yapınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Sefiller romanı ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

SEFİLLER

(Okuduğunuz metin Victor Hugo'nun (Viktor Hügo) Sefiller romanından alınmıştır. Romandaki olaylar 1815-1832 yılları arasında Paris'te geçer.

Romanın başkarakteri Jan Valjan tarlalarda çalışan bir işçidir. Jan Valjan işlediği bir suç yüzünden beş yıl kürek mahkûmiyeti alır. Her defasında kaçmaya çalıştığı için cezası 19 yıla çıkar. Cezaevinden çıktığında yeniden hayata tutunmaya çalışır fakat cezaevinde kaldığını gösteren sarı pasaportu yüzünden gittiği her yerden kovulur.

En son çare olarak çaldığı bir kapı aynı zamanda ona iyiliğin kapısını da açar. Bu kapı bir din adamı olan Myriel'e (Mirel) aittir. Myriel, Jan Valjan'a saygıdeğer bir insan muamelesi yaparak onun hayatında bir dönüm noktası olur.

Jan Valjan, Myriel'in yanından ayrıldıktan sonra geçmişe ait tüm kötü anıları adı ile birlikte silmek ister. Montrey sür Mer'e yerleşen Jan Valjan adını değiştirir, önce saygın bir iş adamı sonra kentin belediye reisi olur. Ne var ki geçmişi onu bir gölge gibi takip eder. Javer adlı polis onun kimliğinden şüphe eder fakat Madlen Baba'ya dönüşmüş Jan Valjan'ın sahip olduğu unvan onun elini kolunu bağlar. Okuyacağınız metin Montrey sür Mer'de yaşanan bir kazayı anlatmaktadır.)

Kürek Mahkûmu (Forsa): Eskiden, gemilerde kürek çekmekle yükümlü tutsak ya da yargılı kişi. İnsanlık tarihi boyunca idamdan sonra verilen en ağır ceza kürek mahkûmiyetidir. Forsa ya da ayağı bağlı anlamına gelen bu ceza, gemiciliğin gelişimiyle beraber 20. yüzyılın ilk yarısında ortadan kalkar.

(...)

Bir sabah Madlen Baba kentin bozuk yolundan geçerken, bir kalabalığın toplandığını görerek, oraya doğru koştu. Foşlövân adındaki bir ihtiyar, arabasının altına düşmüştü.

Foşlövân, Madlen Baba'yı hiç sevmezdi. Nedeni çok saçma sayılırdı. Bir rastlantı sonucu, Madlen kasabaya geldiğinde Foşlövân'ın işleri bozulmaya başlamıştı. Yabancı, endüstriyi geliştiredursun, ihtiyar köylünün işleri daha da kötüleşmişti. Bundan böyle kendisi sefaletle sürüklenirken, durmadan kazanan bu yabancıya derin kin beslemeye koyulmuştu. Daha sonra tamamen iflas eden Foşlövân elinde avucundakiyle bir eski araba ve ihtiyar bir at satın almış ve ekmek parası için arabacılığa başlamıştı.

Atın kalçası kırılmıştı, yerinden kıpırdamıyordu. İhtiyar adam tekerleklerin arasına sıkışmıştı. Öylesine berbat bir düşüş yapmıştı ki araba tüm yüküyle onun göğsünü eziyordu. Araba çok yüklüydü. Zavallı Foşlövân, yürekler parçalayıcı çığlıklarla halktan imdat istiyordu.

Yanlış bir hareket, beceriksiz bir jest, arabayı daha da sıkıştırarak onun ölümüne sebep olurdu. Ancak arabayı kaldırarak onu kurtarmak mümkündü.

Kaza esnasında oraya gelen Javer, acele bir krika getirtmek için adamlarını yollamıştı.

Mösyö Madlen geldiğinde, kalabalık saygıyla yarıldı, ihtiyar Foşlövân haykırıyordu:

– İmdat! İhtiyarı kurtaracak kimse kalmadı mı?

M. Madlen döndü:

– Bir krika yok mu?

Köylülerden biri cevap verdi:

– Getirmeye gittiler.

– Ne zaman gelir?

– Nalbanta gidildi en azından gene bir on beş dakika çeker.

Madlen Baba haykırdı.

– Bir çeyrek mi?

Bir gün önce yağmur yağmıştı, yerler çamurlu idi. Araba ıslak toprağa saplandıkça ihtiyarın göğsüne batıyordu, beş dakikaya kalmaz kaburgaları kırılacaktı.

Madlen kendisine bakan köylülere:

Bakın, bir çeyrek bekleyemeyiz adam ölüyor. Arabanın altında bir kişilik yer var, birisi arabanın altına girsin ve sırtı ile kaldırsın, bizler de zavallı adamı çeker, çıkarırız. Burada sırtının kuvvetine güvenen kimse yok mu? Onu kurtarana, beş altın var.

Kimse kıpırdamadı.

Madlen Baba haykırdı:

– On altın.

Oradakiler gözlerini yere indiriyorlardı, içlerinden biri mırıldandı.

– Bunun için çok güçlü olmak gerekir, bir de üstelik ezilmek var hesapta.

Madlen Baba üsteledi:

– Haydi gayret yirmi altın.

Gene sessizlik.

Birden bir ses duyuldu:

– Onlarda eksik olan cesaret değil, dedi.

Madlen başını çevirdi, Javer’i gördü. Polis sözlerine devam etti:

– Bunun için üstün bir güce sahip olmak gerekir. Böyle bir yükü sırtıyla kaldırmak her yiğidin harcı değil.

Daha sonra gözlerini M. Madlen’in gözlerine dikerek, kelimelerin üzerine basa basa devam etti.

– Mösyö Madlen, sizin istediğinizi yapacak tek bir adam tanıdım ben...

Madlen ürperdi.

Javer ilgisiz bir sesle, lakin gözlerini Madlen’in yüzünden ayırmadan devam etti:

– Bu bir kürek mahkûmu idi.

– Ya öyle mi, diye sordu Madlen Baba.

– Evet, Tulon Cezaevinde tutuklu idi.

Madlen ölü gibi sarardı.

Bu arada arabanın tekerlekleri daha da batıyordu çamura.

Foşlövan hırıliyordu:

– Boğuluyorum, nefes alamıyorum, kaburgalarım eziliyor bir kriko, bir şey yapın.

Madlen etrafına bakındı.

– Yirmi altın kazanmak ve şu zavallıyı kurtarmak isteyen yok mu?

Kimse ses vermedi, Javer:

– Bunu ancak bir tek kişi yapabilirdi, o bir krikonun yerini tutardı, o kürek mahkûmu...

İhtiyar haykırdı:

– Ölüyorum!

Madlen başını kaldırdı, Javer’in üzerine diktiği gözlerini gördü hareketsiz bekleyen köylülere baktı ve acı acı gülümsedi sonra tek bir söz söylemeden yere diz çöktü, kalabalığın haykırmasına, itiraz etmesine aldırmadan, arabanın altına girmişti.

Korkunç bir bekleme anı başladı.

Bu öldürücü yükün altında sürünen Madlen’in boş yere iki kez dirseklerini sıkarak dirseklerini dizlerine birleştirmek istediğini gördüler ona haykırdılar:

– Çekilin oradan Madlen Baba, ezileceksiniz.

Hatta Foşlövan’ın kendisi bile haykırdı:

– Yapmayın Mösyö Madlen, benim gibi bir ihtiyar için hayatınızı tehlikeye atmayın.

Madlen cevap vermedi.

Seyirciler nefes bile almıyordu, tekerlekler daha da çamura saplanmıştı Madlen'in oradan sağ çıkması imkânsız görünüyordu.

Birden kocaman bir kitlenin kıpırdandığını gördüler. Araba ağır ağır kalkıyordu, boğuk bir ses duyuldu:

– Haydi çabuk olun, gayret!

Bu, artık son çabasını yapan Madlen'in haykırışı idi.

Hep birden koşuştular. Bir kişinin fedakârlığı hepsini güçlendirmişti. Yirmi kol birden uzandı, araba havaya kaldırıldı. İhtiyar Foşlövân kurtulmuştu.

Madlen yerinden kalktı. Yüzünde bir damla kan kalmamıştı, alnından terler süzülüyordu. Giysileri yırtılmış, üstü başı çamurlara bulanmıştı. Hepsi ağlıyordu. Madlen'in yüzünde mutlu bir anlam belirmişti. Kendisini dikkatle izleyen Javer'e sakin bakışlarını dikti.

(...)

Victor HUGO

Çev: Dilara Akkoyun

(Kısaltılmıştır.)

- 1. ETKİNLİK** Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri aşağıya yazınız. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz ve sözlük anlamlarını bularak kontrol ediniz.

Kelimeler	Tahminim

- 2. ETKİNLİK** Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Foşlövan'ın Madlen Baba'yı sevmeme sebebi nedir?
2. Kent halkı Madlen Baba'ya nasıl davranmaktadır?
3. Madlen Baba Javer'in sözlerinden neden ürperir?
4. Niçin Madlen Baba önce başkalarının Foşlövan'ı kurtarmasını bekler?
5. Madlen Baba'nın yerinde olsaydınız aynı fedakârlığı yapar mıydınız? Neden?
6. Bu kaza olayından sonra Foşlövan'ın ve Javer'in Madlen Baba'ya karşı duyguları ne yönde değişebilir? Değerlendiriniz.

- 3. ETKİNLİK** Madlen Baba ve Foşlövan'ın karakter özelliklerini karşılaştırınız.

Madlen Baba'nın Karakter Özellikleri	Foşlövan'ın Karakter Özellikleri

- 4. ETKİNLİK** Sefiller romanı ile Kâmil hikâyesinin anlatıcılarını karşılaştırınız.

Sefiller	Kâmil

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki görseli yorumlayarak görüşlerinizi bildiriniz.

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelime gruplarını inceleyiniz. Soruları yanıtlayınız.

- Foşlövân'ın işleri bozulmaya başlamıştı.
- İhtiyar adam tekerleklerin arasına sıkışmıştı.
- Madlen'in yüzünde mutlu bir anlam belirmişti.
- Daha sonra gözlerini Madlen'in gözlerine dikerek, kelimelerin üzerine basa basa devam etti.

1. Altı çizili kelime gruplarından ikinci kelimeye hangi soruları sorarak birinci kelimeyi bulabiliriz?

2. Altı çizili kelime gruplarından ikinci kelimeleri cümleden çıkardığımızda cümlede nasıl bir değişiklik olur?

3. Kelime gruplarını birbirine bağlayan çekim ekini belirtiniz.

4. Siz de içinde belirtili isim tamlaması geçen iki cümle yazınız.

b) Aşağıdaki isimleri karşılardaki isimle anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde örnekteki gibi eşleştiriniz.

kent	romanı
gece	reisi
belediye	muamelesi
insan	halkı
Sefiller	yarısı

7. ETKİNLİK Aşağıda verilen isim tamlamalarını örnekteki gibi bulunuz. Tamlamanın türünü yandaki kutulara yazınız. Tamlamalarda geçen kelimelerin ilk harflerini aşağıdaki dairelere yazınız.

Geçmiş, **ihitiyarın yüzünden** okunabiliyordu.

Belirtili isim tamlaması

İstanbul laleleri iyiliği ve zarafeti temsil eder.

Onun için iyilik kapıları sonuna kadar açılmıştı.

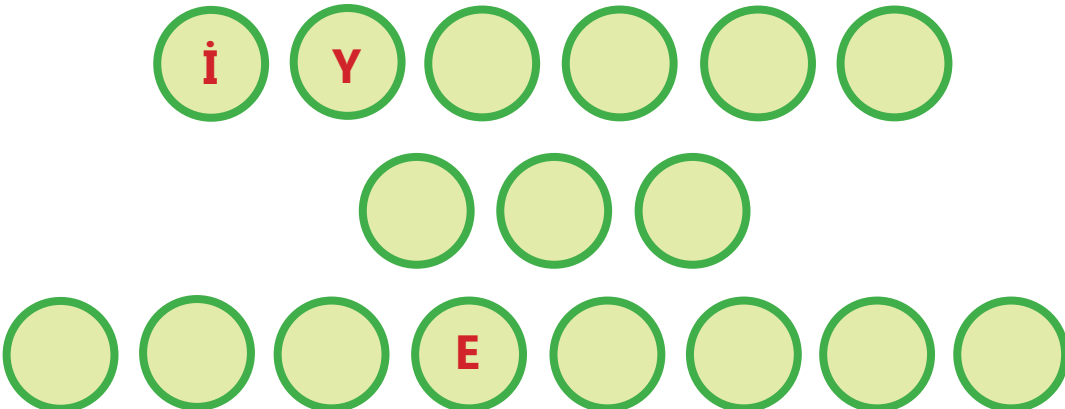
Uzun yıllar süren savaşta barışın inşası için çok çalıştı.

Soğuk havada köpeği beslemek isteyen Rıdvan'ın elleri donmuştu.

Dürüstlük temalı konuşma radyo dinleyicileri tarafından çok beğenildi.

Memleket değerlerini korumalıyız.

İnsanların ricasına daha fazla dayanamadı ve yardım etmeye karar verdi.

8. ETKİNLİK

8. ETKİNLİK Evrendeki tüm kötülükler yok edilemese de yapılan iyiliklerin karşılıksız kalmayacağını anlatan metninizi aşağıdaki atasözlerini de kullanarak yazınız.

* *İyiliğe iyilik her kişinin kârı, kötülüğe iyilik er kişinin kârı.*

* *İyilik et denize at, balık bilmezse Halik bilir.*

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

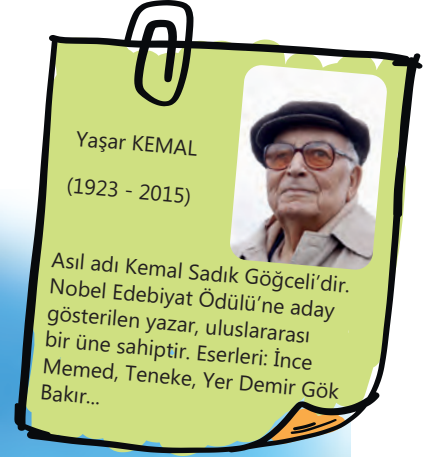
Hayvan sevgisini anlatan bir şiir bularak sınıfa getiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Hayvanlar olmasaydı hayatımızda ne gibi değişiklikler olurdu? Arkadaşlarınızla tartışınız.
2. Sizce doğadaki diğer canlıların bizim sevgimize ihtiyaçları var mı? Neden?
3. Hayvan sevgisiyle ilgili şiirinizi arkadaşlarınıza okuyunuz.

ARILAR VE KEKLİKLER (Dinleme / İzleme Metni)

► Metinde önemli gördüğünüz noktaları not alarak dinleyiniz.

1. ETKİNLİK Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri aşağıya yazınız. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz ve sözlük anlamlarını bularak kontrol ediniz.

Anlamını Bilmediğim Kelimeler	Benim Tahminim

2. ETKİNLİK Metni dinlerken aldığınız notlardan yola çıkarak metni özetleyiniz.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

3. ETKİNLİK Dinlediğiniz metnin ana fikrini boş bırakılan yere yazınız.

4. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Yazar, çocukluğunda nelerle dostluk kuruyor?
2. Yazar, keklği diğer kuşlardan hangi yönüyle ayrı tutuyor?
3. Yazar, keklği öldüğünde neden bir daha keklik beslemeyeceğini söylüyor olabilir?
4. Hava Ana kimdir? Yazar ondan nasıl bahsediyor?
5. Siz yazarın yerinde olsaydınız yaralı kartalı nasıl tedavi ederiniz? Geçmişin imkânlarını göz önünde bulundurarak yanıtlayınız.
6. Sizce hayvanları sevmek, onlara gönül vermek niçin önemlidir? Düşüncelerinizi açıklayınız.
7. Hayvanları ve doğayı seven insanların kişilik özellikleriyle ilgili neler söyleyebilirsiniz? Çevrenizden örnekler vererek açıklayınız.

5. ETKİNLİK Cümlelerde geçen zincirleme isim tamlamalarını bulunuz ve bulduğunuz tamlamaların altını örnekteki gibi çiziniz.

- Uçarken arıların kanatlarının altı parlıyordu.
- Ekin böceğinin rengi beni büyülemişti.
- Dayımın hediyesinin sevincini yaşıyordum.
- Bahçemizin çalılarının arkasına saklanırdım çoğu zaman.
- Çocuğun keklğinin macerası acı oldu.
- Köyün delikanlılarının eğlencesi keklik yakalamaktı.
- Kartalın kanadının yarasını iyileştirdik.
- Keklik kuşunun kanadı artık iyileşmişti.

6. ETKİNLİK Hayvanlara yardım amacıyla kurulmuş bir dernekte çalışıyor olsanız onlara hangi alanlarda ve nasıl yardım ederiniz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

7. ETKİNLİK “Kelebek” adlı şiiri, hikâye ya da fabl türünde kendi duygu ve düşüncelerinizi de katarak yeniden yazınız. Yazınızı sınıf panosunda paylaşınız.

Kelebek

Yel estikçe uçuşan
Yapraklara benziyor.
Durmadan, yorulmadan
Daldan dala geziyor.

Üstündeki renkleri
Seyretmeğe doyamam.
Yapamaz böylesini
Benim diyen her ressam.

Kanatları ipektir,
Bozulur dokununca.
Sanki canlı çiçektir
Açar bahar olunca.

Ben onu çok severim,
Koşup tutmak isterim.
Fakat kaçır yaramaz,
Uçmadan yaşayamaz.

Hasan Âli YÜCEL

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Millî kültürümüze ait içecekleri araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Çevrenizdeki insanlar tarafından en çok tercih edilen içecek hangisidir? Araştırarak not alınız. Araştırmınızı görsellerle destekleyiniz.
3. Çayın nasıl demlendiğini araştırınız.

AKSAKALLI BİLGE VE KAĞAN (Serbest Okuma Metni)

Bir zamanlar, Tatar halkının başına zalim bir kağan geçmiş. Kendi çok genç olan kağan, "Bu dünyada yalnızca gençlere yer var." diye düşünüyormuş. Yaşlıları, gençlerin sırtında bir yük olarak görüyormuş. Bu nedenle de ülkede yetmiş yaşını aşan herkesin öldürülmesini emretmiş.

Köylerden birinde, yaşlı babasını çok seven bir genç varmış. Babasını saklamış. Delikanlı babasını ziyarete gittiğinde, babası sormuş:

"Oğulcuğum neler oluyor dünyada?"

"Bugün kağan at sırtında bizim nehrin civarından geçiyordu. Nehirde parıldayan bir şey gördüler. Askerlerin hepsi suya girdi ama ışık saçan o değerli taş bulamadılar. Askerler suya girince taş kayboluyordu."

"Ondan kolay ne var oğlum?" demiş yaşlı baba. "Suyun kıyısında bir ağaç var mı?"

"Evet, bir söğüt ağacı var."

"Peki, o ağaçta bir kuş yuvası da var mı?"

"Olabilir, oralarda kırlangıç yuvaları olması gerekir. Ama artık güz geldi, kırlangıçlar çoktan göç ettiler."

"Tamam, yarın git o ağaçtaki yuvayı kontrol et. Yuvada değerli bir taş olmalı. Gördükleri pırıltı o taşın sudaki yansımasıdır."

Gerçekten de durum yaşlı babanın dediği gibiymiş. Oğlan taş yuvadan alıp kağana götürmüştü. Kağanın vezirleri bu duruma fena halde kızmışlar. Onların çözemediği bu gizemli olayı delikanlının çözmesi, kağanın yanında kendilerini zor durumda bırakmış. (...)

Bu kadar genç ve deneyimsiz bir çocuk

bunu bilecek kadar akıllı olamaz, onu bir sınavalım bakalım diye kağanı kandırmışlar. Vezirler delikanlıya bir soru sormuşlar:

“Sana bir ok atımlık uzaklıktan iki at göstereceğiz. Bunların cinsleri, renkleri, büyüklükleri, tıpatıp aynı olacak. Sen ise hangisinin daha yaşlı, hangisinin daha genç olduğunu bir ok atımlık uzaklıktan bileceksin.”

“Peki, siz hazırlığınızı yapın, yarın gelir yanıtını veririm.” demiş genç oğlan. (...) Kağanın vezirlerinin sorusunu babasına anlatmış.

(...) “Atlara bak, hoplayıp zıplayan gençtir. Sakin bir biçimde otlayan da yaşlıdır. Onları kolayca ayırabilirsin.”

Gerçekten de babanın dediği gibi olmuş. “Sağdaki aygır genç, soldaki ise yaşlı.” demiş genç soruyu soran vezirlere.

Ama kağanın vezirleri bu işin ardını bırakmayı hiç istemiyorlarmış. Kağandan bir soru daha sormak için izin istemişler.

“Sana, birbirinin tıpatıp benzeri iki tahta göstereceğiz. Bu tahtaların biçimi ve rengi aynı, üzerleri de ayna gibi parlatılmış olacak. Bunlardan biri bir ağacın gövdesinden, öteki ise aynı ağacın dalından kesilip hazırlanacak. Sen tahtaları eline bile almadan hangisinin ağacın dalından, hangisinin gövdesinden kesildiğini söyleyeceksin. Bilemezsen cezan ölüm olacak.

“Peki, siz hazırlığınızı yapın yarın gelir yanıtını veririm.” demiş genç oğlan. Delikanlı yine kederli bir şekilde babasının yanına gitmiş. (...) Sorulan soruyu anlatmış babasına.

“Üzülme oğlum, yarın vezirler sana tahtaları gösterdiğinde, onları suya bırakmalarını söyle. Batan tahta gövdeden yapılandır. Suyun üzerinde yüzen ise ağacın dalından kesilerek hazırlanandır.” (...)

Gerçekten de yine babasının dediği gibi olmuş. (...) Oğlan da soruyu kolayca yanıtlamış. Kağan genç bir oğlanın aklına yetişemedikleri için vezirlerine çok kızmış. Delikanlıyı da yanına çağırmış.

“Şimdi bana bu soruların yanıtını nasıl bildiğini söyle. Yanıtını beğenirsem seni yanıma alacağım yoksa hemen burada kafanı uçurtacağım.”

“Sultanım, benim yaşlı bir babam var. Yetmiş yaşını geçti, ama ben ona kıyamadım. Sakladım onu. Benim aklımın yetmediği sorulara yanıtları o verdi. Yaşlılık deneyim ve bilgi demektir; ben de bu sayede sizin sorularınızı yanıtlayabildim. Kağan düşünmüş ve delikanlıya hak vermiş. Yaşlılara da ihtiyaç olduğunu fark etmiş. Delikanlıyı hizmetine almış, bilge babasını da başvezir olarak görevlendirmiş.

Yanlış kararlardan dönmeyi kabul edebildiği için, adil bir sultan olarak uzun bir zaman saltanat sürmüştür. Halkı tarafından çok sevilmiştir.

Tatar Masalı

Çev: Tarık DEMİRKAN

(Kısaltılmış ve Düzenlenmiştir.)

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

OSMANCIK

Ey oğul, Osmancık, şeyhim Ede Balı'nın sana diyecekleri var. Dinle. Eyi dinle. Beni dinlermiş gibi dinle!

– Ey Osmancık, Tanrı gözünü, gönlünü ve yolunu ışıtsın; bileğinin, yüreğinin gücünü pekiştirsın. Haktan, adaletten, merhametten, azimden garip komasın. Ey Osmancık, beysin. Beyliğini bil, beyliğini unutma.

Ey Osmancık, beysin. Bundan sonra öfke bize, uysallık sana; güceniklik bize, gönül alma sana; suçlama bizde, katlanma sende; bundan böyle, geçimsizlikler, uyuşmazlıklar, anlaşmazlıklar, çatışmalar bize, adalet sana; kötü göz bize, şom ağız bize, haksız yorum bize, bağışlama sana.

Ey Osmancık, bundan böyle bölmek bize, bütünlemek sana; üşengeçlik bize, gayret sana; uyuşukluk bize, uyarmak, şevklendirmek sana.

Ey Osmancık, yükün ağır, işin çetin, gücün kıla bağlı. Tanrı yardımcın olsun; beyliğini kutlu kılsın; hak yoluna yararlı kılsın; ışığını parıldatsın, uzaklara ilet sin. Sana yükünü taşıyacak güç, akıl versin.

Tarık BUĞRA

(Düzenlenmiştir.)

(1, 2, 3 ve 4. soruları metne göre yanıtlayınız.)

1. Ede Balı Osmancık'a niçin öğüt vermektedir?

2. Ede Balı, Osmancık'ın hangi erdemlere sahip olmasını istiyor?

3. Osmancık'ın yükü neden ağır ve işi çetindir?

4. "Haktan, adaletten, merhametten, azimden garip komasın." sözünü açıklayınız.

5. Aşağıdaki atasözlerinden hangisinin konusu diğerlerinden farklıdır?

- A) Dostun attığı taş baş yarmaz.
- B) Dost başa düşman ayağa bakar.
- C) Dost dostun ayıbını yüzüne söyler.
- D) Dost acı söyler.

6. Aşağıda verilen cümleleri anlamlarına uygun olarak parantez içinde verilen deyimlerle tamamlayınız.

(ateş püskürmek, çamura yatmak, gözden kaçırmak, huzur bulmak, el bebek gül bebek)

- Ödevimi kontrol ederken bazı hataları
- Çocuk çok nazlıydı, yetiştirildiği belliydi.
- Kadın o kadar öfkeliydi ki âdeta
- Bu küçük kasabaya yerleştikten sonra
- Adam borcunu ödemiyor, türlü bahanelerle

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zincirleme isim tamlaması vardır?

- A) Komşunun dükkânı yeni açıldı.
- B) Halkının durumunu merak ediyordu.
- C) Padişahın ağzından şu cümleler döküldü.
- D) Kumaş dükkânının sahibi padişahı tanımadı.

8. Aşağıda verilen isim tamlamalarının çeşidini bularak parantez içindeki boşluklara yazınız.

- kurul üyeleri (.....)
- babamın arabasının lastiği (.....)
- kedinin tüyleri (.....)
- kaldırım taşı (.....)
- Çanakkale Savaşı'nın destanı (.....)
- çiçeğin kokusu (.....)

9. "Ağacın meyvesi olunca başını aşağı salar." atasözünde aşağıdaki erdemlerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Yardımseverlik
- B) Cömertlik
- C) Dürüstlük
- D) Alçak gönüllülük

Dinleme/Izleme

Konuşma

Okuma

Yazma

5.

TEMA

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

- İki Çay, Biri Demli Olsun...
- Adam Olmuş Çocuklar -
Barış Manço
- Torunuma Mektuplar
- Topkapı Sarayı'nın Kardeşleri
(Dinleme / İzleme Metni)
- Yüksek Yüksek Tepelere
Ev Kurmasınlar
(Serbest Okuma Metni)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Sevdiğiniz içecekler nelerdir? İsimlerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağınız metnin konusunu tahmin ederek yazınız.

İKİ ÇAY, BİRİ DEMLİ OLSUN...

"O çaylar dağları bin parça eder getirir. / Yaşamayı çağıl çağıl getirir." böyle diyordu Üstat Sezai Karakoç "Çay" isimli şiirinde... Biz o zamanlar şiiri bilmez, üstadı da tanımazdık. Babalarımız gurbet ellerde çaycılık yaptığından biz de köyde kendimizi bu işe hazırlardık. Zira şehirle ilgili konuşmalarda hep çay kelimesi geçerdi. "Çay ocağı almış.", "Filancanın yanında çaycılık yapıyormuş.", "İki ortak çay ocağı devralmış." gibi.

(...)

O zamanlar çift demlik lükstü. Tek demlik işimizi görürdü. Şeker, çay sıkıntısı da vardı. Hatta bardaklarımızı arkadaşlarımızla sırayla yudumlardık. Bardak derken o ince belli cam bardağı kastetmiyorum. Maşrapa gibi bu işlevi görecektir ne bulursak onunla içerdik. Kara demlikle, ocakla uğraşırken hem baba özlemimizi giderir hem de gelecekteki işimizin hayalini kurardık. Çünkü başka bir iş bilmezdik. Tabii olarak hayalini de kuramazdık...

Çayı Rizeliler Üretir, Kemahlılar Demler

Karadeniz Bölgesi'nde yetişen çayın en çok üretildiği ilimiz Rize'dir. Çay, Karadeniz Bölgesi'nde üretilmesine rağmen çaycılığı meslek hâline getirenler Erzincanlılardır. Evet, çayı Rizeliler üretir ancak Kemahlılar demler. (...) Çay Kemahlıların işi, aşısı, özlemi, hikâyesi, hayatlarının vazgeçilmez bir parçası olmuş bir asrı aşkın zamandan beri.

Çaycılık Mesleğinin Olmazsa Olmazları

(...)

Dışarıdan basit bir iş gibi görünmesine rağmen çaycılığın da kendine has bazı özellikleri ve incelikleri vardır.

Hep sorarız "İyi bir çay demlemenin sırrı nedir?" diye. Pek çok demleme şekli vardır. Ancak en pratik ve bilinen yolu çay paketlerinin üzerinde zaten yazılıdır. Merak edenler buradan bakabilir. Her işte olduğu gibi çaycılık dediğimiz bu meslekte de kendinizi işinize vermezseniz, yaptığınız işe âşık olmazsanız verim alamazsınız. (...) Temizlik, sağlığa uygunluk, sunum, edep, adap, sır saklamak, tamahkâr olmamak ve süreklilik çaycılık mesleğinin olmazsa olmazlarındandır. Arkadan ipe bele bağlanan, biri bozukluklar, diğeri kâğıt para için ayrılmış önde iki cebi bulunan önlük kuşanmadan işe başlanmaz. Servis tam zamanında olacak. Kimin neyi, nasıl, hangi kıvamda içtiğini bileceksiniz. Kahve köpüksüz olmaz. Çayın belli bir zaman diliminde tüketilmesi gerekir. Şayet böyle olmazsa çay bir müddet sonra kendini bırakır, berraklığı ve tadı bozulur. Müşteri bunun farkındadır ve siz çayı sürekli aynı kıvamda tutmak zorundasınız...

Çaysız Sohbet Ne Mümkün

Bilinen hikâyesi MÖ 2737 yılına kadar uzanan çayın Avrupa ile buluşması 16. yüzyılın ilk çeyreğine rastlar. Osmanlı'ya gelişi 19. yy sonları, 20. yy başlarına doğrudur. Ancak Türklerin, Anadolu'ya gelmeden önce Orta Asya'da çayla tanıştıkları biliniyor. 1900'lü yıllara kadar çayı tanımayan ve tam bir "kahve tiryakisi" olan ülkemizde bugün çay, sudan sonra en çok tüketilen içecek maddesi hâline gelmiş durumda...

Bir asır önce kahvesiz yapamayan halkımız bugün ince belli cam bardaklarda çayını içmeden güne başlamaz. Bizim çayla buluşmamız biraz geç olmuş lakin onu en çok biz sevmişiz. Sabah kahvaltısından akşam yemeğine kadar çay içeriz. Misafire çay ikram ederiz. Çaysız sohbet yapılmaz. Dostluklar oluşmaz. (...) Çay-simit ikilisi özellikle garibanın dar vakitlerinde yıllarca "can simidi" oldu.

Çayın Edebiyatı

Çaydan bahsedilir de bunun edebiyatından söz edilmez mi? Çay hakkında araştırmalar yapılmış, önemli sayılabilecek oranda yazı yazılmış ve bunlar kitap hâline getirilmiş. Bu arada çaycılık veya kahvecilik ile ilgili bazı sözler ve kavramlar da oluşmuş. Çay ocaklarında bunlardan bazılarına rastlamak mümkün... İşte çay-muhabbet ilişkisinin ilginç bir yorumu: "Gönül ne çay ister ne çayhane, gönül muhabbet ister çay bahane..." (...) Şair ve yazarlarımız çay temasını edebî eserlerinde severek kullanmış. İşte ünlü edebiyatçılarımızdan çay üzerine söylenmiş sözlerden bazıları: "Çay bulaşıcıdır, efkâr da..." (Bekir Erdoğan), "Çay henüz her şey bitmedi demektir..." (Cezmi Ersöz), "Biz, çayın yalnızlığa iyi gelen tarafını da severiz. Avuçlarken ince belli bardağı, hücrelere kadar hissettiren sıcaklığında unuttuk yalnızlığı..." (Oğuz Atay), "Şimdi ölsek en fazla kahvede çaylar soğur..." (Yılmaz Odabaşı).

Robotun Çayı İçilir mi?

Demleme, servis yapma, içim şekli gibi ritüeller bölgelere göre değişse de değişmeyen tek şey var: Çayın muhabbete vesile olması. Zira bir çay içimi de olsa endişeden, üzüntüden uzak keyifli bir zaman dilimi herkese iyi gelir. Hangi biçimde içerse içsin insanımızın ortak tutkusu ise cam bardaktır. Çay içerken rengini görmek, sıcaklığını hissetmek hatta çayı karıştırırken o cam-

dan çıkan büyüleyici sesi duymak isteriz. Günümüzde çayın insan biyolojisi ve psikolojisine olumlu katkısı bilimsel araştırmalarla da kanıtlanmış durumda. (...) Hasılı çay günümüzde, üretiminden paketlenmesine, içiminden muhabbetine hatta edebiyatımıza kadar bütün safhalarıyla hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Ne yazık ki çay ocakları da günümüzde robot ve ketil gibi endüstriyel ürünlerin kısıkcı altında.

(...)

Köşede bucakta kalanlar çoktandır piyasadan çekildi. Beyoğlu-Karaköy, Eminönü-Kapalıçarşı gibi önemli merkezlerde, büyük hanların içerisinde zamana direnen, geleneği sürdüren çay ocakları bir nebze de olsa yüreğimize su serpiyor. Bunlar bize göre artık yaşayan birer efsane.

İyi ki Sevda Yüklü Kara Demliklerimiz Var

Fırsat buldukça her yıl yaklaşık 1100 kilometrelik yolu göze alıp Kemah'a gitmeye, eskiden olduğu gibi yine kara demlikte çay içmeye çalışırım. Geçmişî yâd ederim. Diyebilirim ki şu fani hayatta en büyük lüksüm budur. Kemah'a giderim gitmesine lakin şairin dediği gibi: "Çay içilen her yer bizim memleketimizdir." İyi ki çayımız, çaycılarımız, sevda yüklü kara demliklerimiz var...

Nidayi SEVİM

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK Metinde geçen bazı kelimeler ve anlamları aşağıda verilmiştir. Anlamların yanındaki kutucuklara uygun kelimeyi yazınız.

efkâr, maşrapa, fani, tamahkâr, üstat, tiryaki, hasılı, gurbet, ritüel, adap

- Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi veya yeteneği olan kimse.

- Doğup yaşanılmış olan yerden uzak yer.

- Metal, toprak, plastik vb. nden yapılmış, ağzı açık, kulplu, bardağa

benzeyen, küçük kap.

- Yol yordam.

- Açgözlü.

- Tütün, kahve, çay vb. keyif veren maddelere alışmış olan (kimse).

- Tasa, kaygı.

- Âdet hâline gelmiş.

- Sözün kısası, kısaca.

- Ölümlü, gelip geçici.

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Metne göre çay denilince akla gelen şehirlerimiz hangileridir? Bu şehirlerden hangi yönüyle bahsedilmiştir?

2. Yazar, çaycılık mesleğinin olmazsa olmazları arasında neleri söylemiştir?

3. Metinde insanımızın çaya olan düşkünlüğü hangi örneklerle ifade edilmiştir?

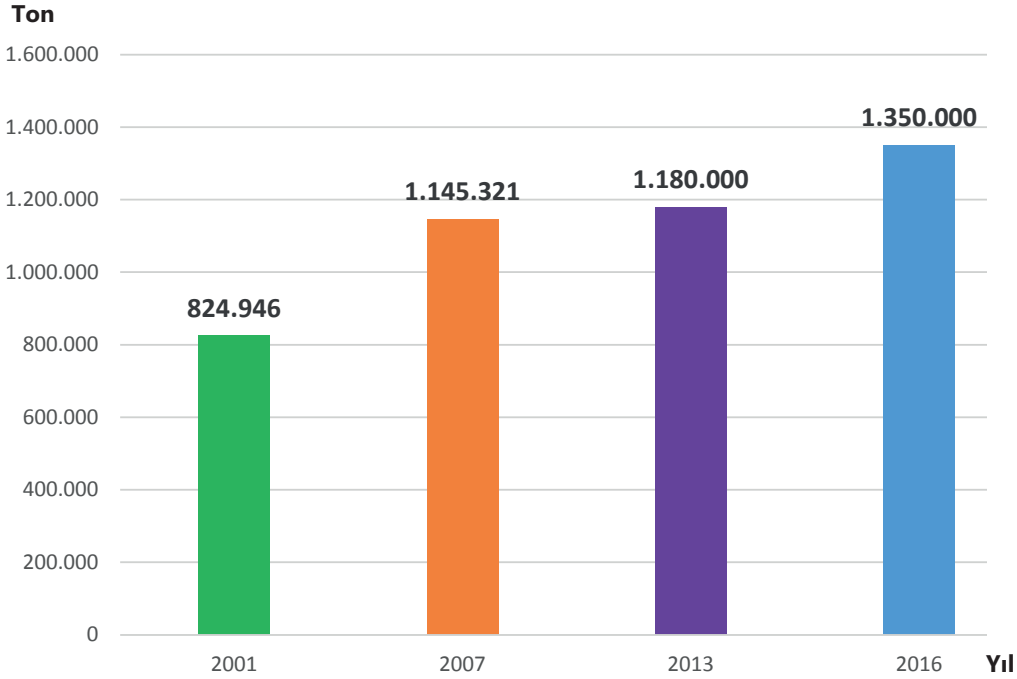
4. Metne göre insanlar neden özellikle cam bardaktan çay içmeyi tercih etmektedir?

5. Çayın sizin yaşantınızdaki yeri ve önemi nedir?

6. Geleneğimizin bir parçası olan çayevlerinin yok olmaması için önerileriniz nelerdir?

3. ETKİNLİK

Aşağıda yıllara göre ülkemizdeki çay üretim grafiği verilmiştir. Grafikten hareketle soruları yanıtlayınız.

• Grafiğe göre ülkemizdeki çay üretiminin en az olduğu yıl hangisidir?

• 2016 yılında ülkemizin çay üretimi kaç tondur?

• Çay üretimindeki en yüksek artış hangi yıllar arasında gerçekleşmiştir?

• Çay üretimi yıllara göre nasıl bir değişiklik göstermiştir? Yorumlayınız.

4. ETKİNLİK

Kültürümüze yerleşmiş çay ile ilgili cümleler verilmiştir. Yarım bırakılan cümleleri metinle ilişkilendirerek tamamlayınız.

• Çay sohbetir çünkü _____

• Çay eşitlikir çünkü _____

• Çay davettir çünkü _____

5. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin yanındaki isimleri hangi yönden tamamladığını yazınız.

- Eskiden olduğu gibi yine kara demlikte çay içmeye çalışırım.
- Ünlü edebiyatçılarımızdan çay üzerine söylenmiş sözler de var.
- Keyifli bir zaman dilimi herkese iyi gelir.
- İyi bir çay herkese iyi gelir.
- Her işte olduğu gibi çaycılık mesleğinde de zorluklar vardır.
- Biz o zamanlar şiiiri bilmez, üstadı da tanımazdık.
- Garibanın dar vakitlerinde yıllarca "can simidi" oldu.
- Önde iki cebi bulunan önlük kuşanmadan işe başlanmaz.
- Bir asır önce kahvesiz yapamayan halkımız bugün çayını içmeden güne başlamaz.

renk

6. ETKİNLİK Çevrenizdeki insanların en çok tercih ettiği içeceklerle ilgili aldığınız notlardan yola çıkarak konuşma yapınız. Konuşmanızı görsellerle destekleyiniz.

7. ETKİNLİK Çay demlemek için yapılması gerekenleri işlem basamaklarına göre yazınız.

8. ETKİNLİK

8. ETKİNLİK Çay, kahve gibi insanlarımızın çok tükettiği içeceklerin günlük hayatımızdaki yerini anlatan bir yazı yazınız. Yazınıza uygun bir başlık belirleyiniz.

A stylized illustration of a white coffee cup with a handle, sitting on a matching saucer. The cup is filled with a light brown liquid, and three wavy lines of steam rise from the top. The illustration is positioned in the bottom right corner of the page, partially overlapping the lined area.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Müziğin kültürümüzdeki yerini araştırınız.
2. Yaşadığınız yöreye ait, hikâyesi olan türküleri araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

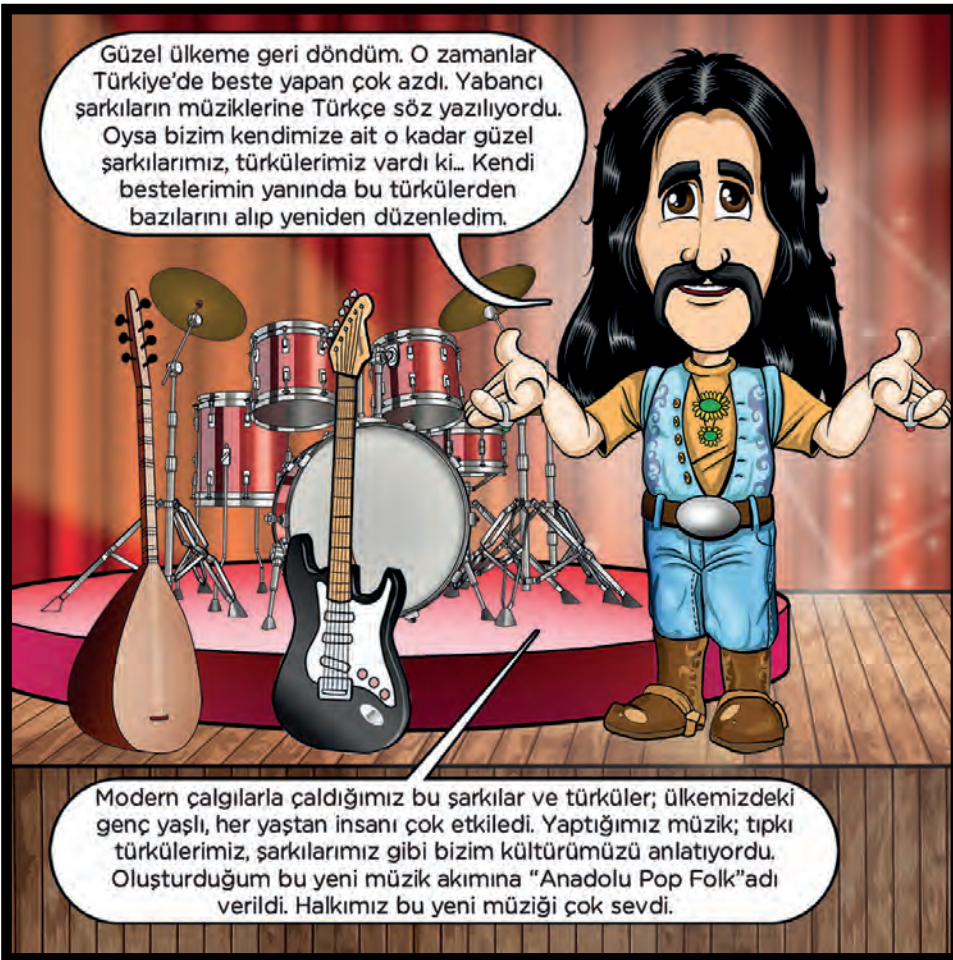
"Müziğin kültürümüzdeki yeri" konusunda yaptığınız araştırmaların sonuçlarını arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağınız metnin konusunu tahmin ediniz.

ADAM OLMUŞ ÇOCUKLAR - BARIŞ MANÇO

Düşüncelerimi televizyon yoluyla iletmek çok etkili oldu. 7'den 77'ye adlı programda Dönence adlı bir bölüm oluşturdum. Bu bölümde Ekvator'dan Kutuplar'a kadar 5 kıtayı dolaşarak izleyicilerimize dünyayı tanıttım. 100'den fazla ülkeyi gezdim. Dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan Türk uluslarını ekrana getirdim. Çünkü Türk milleti sadece Türkiye'de değil dünyanın dört bir yanında yaşayan kocaman bir ulustur. Türk milleti olarak diğer kardeşlerimizi, onların yaşadıkları yerleri, âdetlerini ve geleneklerini tanımalıydık.

Hayatım boyunca ülkeme, milletime faydalı bir evlat olmaya çalıştım. Çünkü ekmeğini yediğim, suyunu içtiğim ülkemize hizmet etmek benim için bir borçtu. Bu sebeple Türkiye'yi her yerde tanıttım. Japonya'daki konserime 20 bin Japon geldi. Hepsinin elinde birer Türk bayrağı vardı. Konsere katılan Japon başbakanı bile Kara Sevda adlı parçayı söylerken dans etmeye başladı.

Mısır televizyonuna çıkıp "Dağlar Dağlar" adlı eserimi Arapça seslendirdim. Televizyondan bu parçayı dinleyen Mısırlılar, büyük sevgi gösterisinde bulundular.

Kongo'daki konserime de 14 bin kişi katıldı. Renkleri, dilleri, dinleri farklı insanlar; aynı duygu ve düşüncelerle mutlu oluyorlardı. Gittiğim her yerde hem ülkemizi tanıtırıyordum hem de insanları birbirine yakınlıştırıyordum. Yani Barış olarak dünyaya barışın gelmesi için elimden geleni yapıyordum.

1. ETKİNLİK Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ederek boşluklara yazınız. Tahminlerinizi kelimelerin sözlük anlamlarıyla karşılaştırıp birer cümlede kullanınız.

Kelimeler

aksan

Tahminim: _____

Cümlem: _____

plak

Tahminim: _____

Cümlem: _____

otostop

Tahminim: _____

Cümlem: _____

evrensel

Tahminim: _____

Cümlem: _____

öz güven

Tahminim: _____

Cümlem: _____

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Ailesinin ona "Barış" ismini vermesi Barış Manço'yu nasıl etkilemiştir?
2. Barış Manço'nun müzik yapmaktaki amacı nedir?
3. Barış Manço, şarkılarında genellikle hangi değerlerden bahseder?
4. Barış Manço'nun bahsettiği Türk büyükleri kimlerdir? Siz bunlardan hangilerini tanıyorsunuz?
5. Sanatçının "7'den 77'ye" adlı programı çocuklarla beraber yapmasının sebebi nedir?
6. Barış Manço hayatı boyunca hangi amaçlar için çalışmıştır?
7. Sanatçının oluşturduğu müzik akımının bu kadar çok sevilmesinin nedeni sizce nedir?
8. Yarınların adam olmuş çocuğu olabilmek için sizler neler yapabilirsiniz?

3. ETKİNLİK Sizce Barış Manço aşağıdaki sözlerinde çocukları neden güneşe benzetmiştir? Düşüncelerinizi aşağıdaki boşluğa yazınız.

*“Uzaklarda bir yerlerde güneşler doğuyor!
Benim için o güneşler, siz çocuklardınız işte...”*

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sıfatlar isimleri hangi yönden belirtmiştir?

- Fransızca yaptığım bu müzikler çok beğenildi.

- O zamanlar Türkiye’de beste yapan çok azdı.

- Şarkılarımda şu değerlerden bahsettim: sevgi, saygı, dostluk, dürüstlük, vefa...

b) Siz de “bu, şu, o, öteki, beriki” kelimelerinin isimlerle beraber kullanıldığı cümleler kurunuz.

5. ETKİNLİK

a) Altı çizili sıfatlar cümleye nasıl bir anlam katmıştır? Örnekteki gibi belirtiniz.

Barış Manço'nun hangi şarkısını seviyorsunuz? (Soru Anlamı)

Japonya ve Mısır'da ikişer konser verdim. (.....)

O günlerin "Adam Olacak Çocukları" yarınlarımızın "Adam Olmuş Çocukları" olacaktı. (.....)

Birçok ülkede tekrar seslendirildi. (.....)

Mısırlılar büyük sevgi gösterisinde bulundular. (.....)

b) Aşağıda bir bölümü verilen Nasrettin Hoca fıkrasını okuyunuz. Altı çizili kelimelerin türünü belirleyerek metne olan katkısını defterinize yazınız.

Papağan ve Hindi

Güzel bir yaz sabahı Nasrettin Hoca dışarıdan gelen çocuk sesleriyle uyanmış.

Hanımına:

– Bugün kahvaltımızı bahçede yapalım, demiş.

– Yalnız, evde birkaç eksik var. Ben kahvaltıyı hazırlarken pazara çıksan ne iyi olur, demiş hanımı.

– Tamam, deyip pazara doğru yola koyulmuş.

Sonra pazara girmiş. Hanımının istediği sebzeleri almak için tezgâhları gezmeye başlamış. Domates, salatalık, biber, patates, soğan almış. Aldıklarının parasını öderken burnuna mis gibi şeftali kokusu gelmiş. Kokunun geldiği tezgâha doğru yürümüş. Yaz meyveleri ile dolu tezgâhtan bir kilo şeftali almış. (...) Salkım salkım üzümler, turuncu kayısılar Hoca'ya sanki "Bizi de al, bizi de al." diyormuş. Nasrettin Hoca pazarcıya,

– Sen en iyisi hepsinden ver, demiş.

Nasrettin Hoca aldıklarının parasını ödemiş.

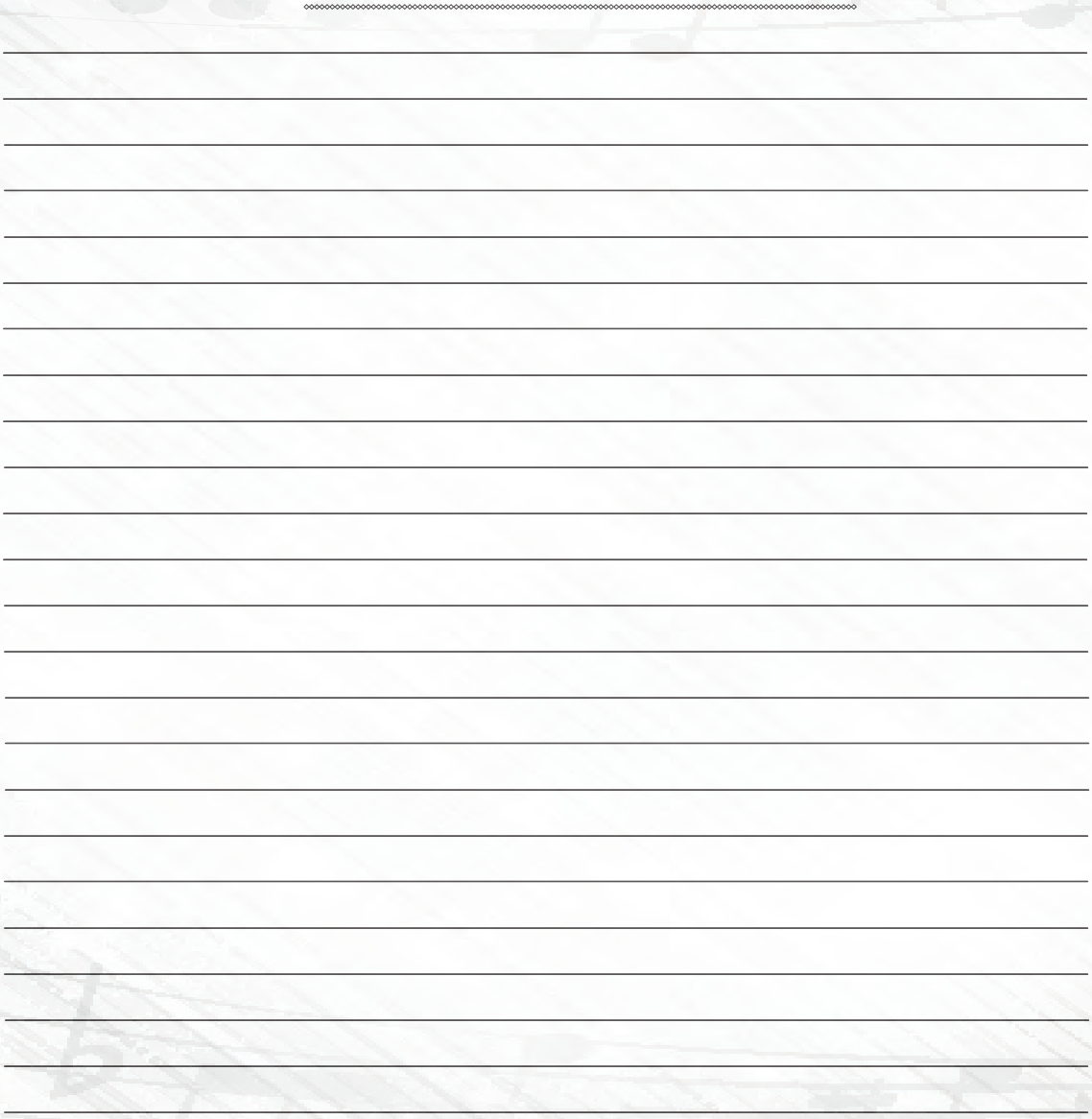
(...)

Derleyen: Gamze Alıcı

(Kısaltılmıştır.)

6. ETKİNLİK Sizce kültürel değerlerimizi dünyaya tanıtmak amacıyla müziğin dışında neler yapılabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

7. ETKİNLİK Yörenize ait araştırdığınız türkünün hikâyesini yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Yaşadığınız bölgedeki müzeler hakkında bilgi edininiz.
2. 26 Ağustos 1071 ve 26 Ağustos 1922 tarihinde hangi tarihî olaylar yaşanmıştır? Araştırınız.
3. Tanıtım yapmak üzere yaşadığınız bölgenin kültürel özellikleri ile ilgili bilgi ve görsel toplayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. 26 Ağustos tarihi ile ilgili yaptığınız araştırmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Yaşadığınız bölgedeki müzeler ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

TORUNUMA MEKTUPLAR

26 Ağustos

Merhaba Sevgili Torunum,

İki önemli olayın yıl dönümü bugün. Birincisi 1071 yılındaki Malazgirt Savaşı. Anadolu'yu yurt edinmemizin başlangıç tarihi. Tarih kitapları böyle yazıyor. Ama son zamanlarda yapılan bazı araştırmalara göre, Türkler hep vardı bu topraklarda. Türklerin Sümerlerden geldiğini iddia eden araştırmacılar, bilim insanları var.

İkinci önemli olay ise bağımsızlık savaşımızda düşmana en büyük darbeyi indirdiğimiz Büyük Taarruz. 26 Ağustos 1922 günü, Büyük Önder Atatürk'ün emriyle, her adımda destanlar yaratan ordumuz, ulusuyla kenetlenip düşmanın üstüne yürümüştü.

O günleri içimizde yeterince hissederek anmayı unuttuk gibi geliyor bana. Kuru sözler, şiirler yetmiyor. Algıyı güçlendirecek deliller gerek.

Geçen gün İzmir'den gelen yeğenlerimi, babanı aldım, Anıtkabir'e gittik birlikte. Büyük Ata'nın mozolesi önünde durduk. Uzun zamandır fırsat bulup gidememiştim. İçimde bazı duyguların tozlandığını, ışığını yitirdiğini ilk orada hissettim. Önemsemem gereken birçok şeyin üzerinde düşünmediğimi anladım orada. Bir işim vardı, bir hayatım.

Ailemi geçindirecek kadar para kazanıyordum. Gerisi... Bana bütün bunları sağlayan, bugünkü özgürlüğümü armağan edenleri pek düşünmez olmuştum.

İşte orada bunu fark ettim.

Müzeyi gezdik çocuklarla. Çanakkale deniz ve kara savaşlarının canlandırıldığı bölüme gelince, içimde kabaran duyguları kontrol etmek iyice güçleşti. Biz orada 250 bin şehit vermiştik. Gözlerim dolu, tüylerim diken diken baktım her bir ayrıntıya. Tabloda bir asker, dönmüş bize bakıyordu. Bana, ta gözlerimin içine bakıyordu. Sanki "Biz burada boşuna ölmedik! Bunun farkında mısınız?" diye soruyordu gözleriyle.

Sonra Sakarya, Büyük Taarruz.

Kulağımda silah sesleri, yürümeye devam ettim. Her bir galeride bize bu ülkeyi, Cumhuriyet'i armağan edenlerin portreleri, büstleri vardı. Tablolarda, nasıl, ne şartlarda mücadele verildiği, devrimlerin nasıl bir inançla gerçekleştirildiği resmedilmişti.

Müzeden çıktıktan sonra bir kez daha mozoleye yürüdüm. Mozolenin önünde bütün kalbimle minnetimi anlattım Ata'ya. Emanetinin emin ellerde olduğunu söyledim. Onun beni bir

şekilde duymuş olduğuna inanıyorum ve diğer bütün şehitlerin, gazilerin.

Anıtkabir'den ayrılırken, babanla kuzenleri birbirlerine heyecanla gördüklerini anlatıyorlardı.

Ben kalbimin üstüne, düşüncelerimin arasına sinen tozu temizlemiştim. Unuttuklarımı hatırlamıştım.

Bence herkes, ne yapıp edip, mutlaka bir kez olsun Anıtkabir'e gitmeli. Gidecek durumda olmayanları gerekirse devlet kurumları götürmeli.

Müzeler, şehitlikler, anıların ve gerçeklerin saklandığı değil, sunulduğu yerler olmalı artık. Bizim olanı sahiplenmenin yolu buralardan geçiyor. Buraları anlamaktan ve anlatabilmekten...

Eğer Anıtkabir'e gitmedinse git. Eminim bugünkünden çok daha gelişmiş teknolojilerle yenilenmiştir. Belki üç boyutlu diyagramlar, filmler gösteriliyordur. Bilemiyorum. Geleceğin müzelerini merak ediyorum. Ama unutma! Önemli olan müze değil, müzede sana sunulanlar. Ve bir müze, teknik yönden ne kadar gelişmiş olursa olsun, asla içinde barındırdıklarından daha değerli, daha önemli olamaz.

Öğle tatili bitiyor. Arkadaşlar izne çıktı. Bugün çok çalışmam gerek. Seni sevgiyle kucaklıyorum. Sahip olduklarının değerini bilen, iyi bir insan olman dileğiyle.

Hatice TANRIÖĞEN

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metinden hareketle tahmin ederek karşlarına yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz.

büst	_____
diyagram	_____
kenetlenmek	_____
galeri	_____
minnet	_____
mozole	_____

b) Anlamını öğrendiğiniz kelimeleri sözlük defterinize yazınız.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Yazarın mektubunu yazdığı tarih hangi önemli olayların yıl dönümüdür?
2. Yazar, tozlandığını ve ışığını yitirdiğini düşündüğü millî duygularını hangi etkinliklerle canlandırır?
3. Yazar Anıtkabir ziyaretinde neler hissetmiştir?
4. Siz daha önce müze ziyaretinde bulundunuz mu? Bulunduysanız ziyaret esnasında neler hissettiniz?
5. Millî kültürün korunmasında müzelerin katkısı nedir? Açıklayınız.

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu

Ana Fikir

4. ETKİNLİK Aşağıdaki paragrafları okuyunuz ve soruyu yanıtlayınız.

TORUNUMA MEKTUPLAR

Müzeden çıktıktan sonra bir kez daha mozoleye yürüdüm. Mozolenin önünde bütün kalbimle minnetimi anlattım Ata'ya. Emanetinin emin ellerde olduğunu söyledim. Onun beni bir şekilde duymuş olduğuna inanıyorum ve diğer bütün şehitlerin, gazilerin...

Ailemi geçindirecek kadar para kazanıyordum. Gerisi... Bana bütün bunları sağlayan, bugünkü özgürlüğümü armağan edenleri pek düşünmez olmuştum.

İşte orada bunu fark ettim.

Hatice TANRIÖĞEN

BOŞ SAKSI

Üç hafta kadar sonra, gencin mahallesindeki bazı gençler tohumlarının nasıl açtığını, bitkilerin nasıl büyümeye başladığını, anlatmaya başlamış. Delikanlı bunları duydukça kendi tohumunu kontrol ediyormuş. Ediyormuş etmesine ama saksıda değişen hiçbir şey göremiyormuş. Aradan haftalar, aylar geçmiş fakat yine de değişen bir şey olmamış. Arkadaşları büyüyen bitkilerini zevkle anlatırken genç sus pus oluyormuş. Elindeki toprak dolu saksıdan bahsedecek değil ya! Artık ümitleri suya düşmüş.

Ebru ALEMDAĞ

Yukarıdaki paragraflarda olaylar kimin ağzından anlatılmaktadır? Yazınız.

TORUNUMA MEKTUPLAR

BOŞ SAKSI

5. ETKİNLİK Mektup türüne ait aşağıdaki özelliklerden hangileri "Torunuma Mektuplar" adlı metinde bulunmaktadır? İşaretleyiniz.

- ☐ Mektup, yazılan kişiye uygun hitapla başlamıştır.
- ☐ Mektup, uzaktaki kişiye duygu ve düşünceleri iletme için yazılır.
- ☐ Mektubun yazıldığı tarih bellidir.
- ☐ Yazar duygu ve düşüncelerini paylaşmak için yazmıştır.
- ☐ Mektubun sonu sağlık, esenlik ve iyi dileklerle bitirilmiştir.
- ☐ Mektubun sağ alt köşesinde ad soyad ve imza vardır.

6. ETKİNLİK Kendinizi, yaşadığınız yeri tanıtan bir rehber olarak hayal ediniz. Yörenizin kültürel özelliklerini hazırladığınız görselleri kullanarak anlatınız.

7. ETKİNLİK Millî bayramların sizde uyandırdığı duyguları anlatan mektubunuzu, bu bayramları borçlu olduğumuz tarihî kahramanlardan birine yazınız.

_____ (İmza)

8. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sıfatları cümleye kattıkları anlam açısından inceleyiniz.

İçimde bazı duyguların tozlandığını, ışığını yitirdiğini ilk orada hissettim.

Önemsemem gereken birçok şeyin üzerinde düşünmediğimi anladım orada.

Afyonkarahisar'daki Ulu Cami kaç direk üstüne kurulmuş?

Her adımda destanlar yaratan ordumuz, ulusuyla kenetlenip düşmanın üstüne yürümüştü.

Topkapı Sarayı'na gitmek için hangi yolu takip etmeliyim?

a) Altı çizili sıfatlardan hangileri isimleri soru yönünden belirtmiştir?

b) Altı çizili sıfatlardan hangileri isimlerin miktarlarını belli belirsiz belirtmiştir?

c) "bazı, hangi, birkaç, birçok, kaç, her, kimi" kelimelerini isimleri belirtecek şekilde cümlelerde kullanınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

UNESCO (Yunesko) tarafından belirlenen ve koruma altına alınan kültürel miraslarımız ile ilgili bilgi toplayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Kültürel miraslarımızla ilgili yaptığınız araştırmayı arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Öğretmeninizin yönlendirmesi ile metni not alarak dinleyiniz.

TOPKAPI SARAYI'NIN KARDEŞLERİ (Dinleme / İzleme Metni)

1. ETKİNLİK Metni dinlerken Barış'ın gezdiği yerlerin özelliklerini verilen bölümlere not alınız.

Topkapı Sarayı

Dolmabahçe Sarayı

Yıldız Sarayı

Beylerbeyi Sarayı

Çırağan Sarayı

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Barış'ın kardeşini kıskanma sebebi nedir? Açıklayınız.
2. Çocuklar Topkapı Sarayı'nda en çok neyi beğeniyorlar?
3. Topkapı Sarayı'nın Dolmabahçe'yi kıskanma sebebi nedir?
4. Siz tarihî mekânları gezmeyi sever misiniz? Niçin?
5. Tarihî mekânları niçin korumalıyız?
6. Bir ülkede tarihî mekânların çok olması o ülkenin hangi zenginliğini ön plana çıkarır? Arkadaşlarınızla tartışınız.

3. ETKİNLİK

- a) Dinlediğiniz metnin konusunu belirtiniz.

b) Siz olsaydınız metne nasıl bir başlık koyardınız? Önerilerinizi yazınız.

Topkapı Hançeri

Kaşıkçı Elması

4. ETKİNLİK Metnin Dolmabahçe Sarayı'nda geçen kısmını tekrar dinleyiniz. Aşağıdaki kişi ve varlık kadrosunu dikkate alarak dinlediğiniz bölümü canlandırınız.

Kişiler: Barış, Emre, Baba, Askerler.

Varlık: Dolmabahçe Sarayı.

5. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları bir kez okuyunuz. "Şiir Şiir Türkiye" adlı kısa filmi izleyiniz. Filmi izlerken soruların yanıtlarını bularak not alınız.

- Türk mutfak kültürüne ait hangi yiyecek ve içecekler vurgulanmıştır?

- Türkiye'nin hangi doğal güzellikleri seçilmiştir?

- Geleneksel sporlarımızdan hangisi verilmiştir?

- Gelenek ve göreneklerimizden hangilerini tespit ettiniz?

- Bu filmi hazırlayan siz olsaydınız kültürümüze ait hangi unsurları eklemek isterdiniz?

- Film, milletimizin hangi karakteristik özelliklerine vurgu yapmıştır? Filmin sözlü olmayan mesajlarından yola çıkarak yorumlayınız.

6. ETKİNLİK

a) Metinde geçen Atatürk'e ait "Geçmişini bilmeyen geleceğine de sahip olamaz." cümlesini açıklayınız. Açıklamanızda **ama, fakat, ancak, lakin** gibi geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanarak konuşma yapınız.

b) Ailenizle beraber misafirinize yöresel yemekleri tattırmak için yemeğe gittiğinizi düşününüz. Misafiriniz ile aranızda geçen konuşmayı yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanarak hazırlayınız.

adisyon

ambiyans

catering

menü

ordövr

7. ETKİNLİK Müzekart çıkarabilmek için kayıt formunu yönergelere uygun olarak doldurunuz.

MÜZEKART ÜYE KAYIT FORMU

T.C. Kimlik No: _____

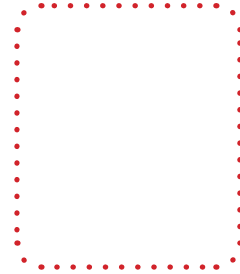
Ad: _____

Soyad: _____

Doğum Tarihi: _____

Telefon: _____

e-posta: _____

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Çocuklar için çıkarılan süreli yayınlardan hangilerini biliyor ya da takip ediyorsunuz?
2. Bir çocuk dergisini inceleyerek beğendiğiniz bölüm başlıklarını not alınız.
3. Bir dergi çıkarmak için nelere ihtiyaç vardır? Araştırınız.

YÜKSEK YÜKSEK TEPELERE EV KURMASINLAR (Serbest Okuma Metni)

Bu öykü Malkara köylerinden alınmış olup belli bir kişinin dilinden yazıya geçirilmiş değildir. Çevrede herkes tarafından bilinen bir öyküdür. Söylentiye göre çok eskiden köyün birinde Zeynep isimli çok güzel bir kız yaşar. Zeynep'i köylerindeki bir düğünde aşırı (yabancı) köylerden gelen Ali isimli bir genç görür. Ali, Zeynep'i çok beğenir ve köyüne döndüğünde kızın babasına hemen görücü gönderir. Zeynep'i Ali'ye verirler. Kısa bir zaman sonra düğünleri olur. Ali, Zeynep'i alıp köyüne götürür.

Zeynep'in gelin gittiği köy ile kendi köyü arası üç gün üç gece çeker. Bu kadar uzak olduğundan dolayı Zeynep, anasını, babasını ve kardeşlerini tam yedi yıl göremez. Bu özlem, Zeynep'in yüreğinde her gün biraz daha büyüyerek dayanılmaz bir hâl alır. Köyün yüksek bir tepesinde bulunan evinin bahçesine çıkarak kendi köyüne doğru dönüp için için kendi yaktığı türküyü mırıldanır ve gözleri uzaklarda sıra özlemini gidermeye çalışır.

Oysa kocası, Zeynep'in bu özlemine pek aldırmaz. Kaldı ki eski sevgisi de pek kalmadığından Zeynep'i fazlaca horlamaya, ona eziyet etmeye başlar. Sonunda bu özlem ve kocasının horlaması Zeynep'i yataklara düşürür.

Gün geçtikçe hastalığı artan Zeynep'in iyileşmesi için, köyden gelip gidenler anasının babasının çağrılmasını salık verirler. Başka çare kalmadığını anlayan Zeynep'in kocası da anasına babasına haber vermeye gider. Altı gün altı gecelik bir yolculuktan sonra

bir akşam üzeri Zeynep'in anası babası köye gelirler, Zeynep'i yatakta bulurlar. Perişan bir hâlde Zeynep, hâlâ türküsünü mırıldanmaktadır. Aynı türküyü annesine babasına da söylemeye başlar. Çevresindeki bütün köy kadınları duygulanıp gözyaşı dökerler. Annesi fenalıklar geçirir ve bayılır.

Zeynep hasretini giderir, giderir ama artık çok geç kalınmıştır. Bir daha onmaz, sonu ölümle biter. Herkes Zeynep için gözyaşı döker. İşte o gün bu gündür bu türkü ayrılığın türküsü olarak söylenip durur.

Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar.

Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler.

Annesinin bir tanesini hor görmesinler.

Uçan da kuşlara malum olsun, ben annemi özledim.

Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim.

Babamın bir atı olsa binse de gelse.

Annemin yelkeni olsa açsa da gelse.

Kardeşlerim yollarımı bilse de gelse.

Uçan da kuşlara malum olsun, ben annemi özledim.

Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim.

Derleyen: Salih TURHAN

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

ANADOLU

Güneşin yeri göğü kavurduğu, beyinleri kaynattığı, kuraklıktan dudakları çatlattığı bir ağustos sıcaklığında bir Türk Sultanı askerlerine buyruk vermiş. Atlılarla, yayalarla sefere çıkmış. Sultan başa geçmiş, at üstünde ilerlemiş. Erleri geriden onu izlemişler. Dağ bayıra yüksek demeden, ovaya iniş alçak demeden aşağıya ilerlemişler, yorulmuşlar. Neden sonra yolları bir çöle rastlamış. Çevrede ne bir ağaç, ne bir kuş, ne de bir tutam ot varmış. Su yerine ise sadece serap görünüyormuş uzaklardan.

Türk Sultanı, uzayan yolda kan ter içinde kalmış, yorgun düşmüş. Askerleri de öyle. Tam bu sırada yanlarına ak saçlı, eli bakraçlı bir nine gelmiş. Askerlere mataralarını doldurmaları için koyun yoğurdundan yapılmış ayran getirmiş. Yaşlı nine ayran dolu bakracını taş oluğa boşaltıvermiş. Ayran öyle bir ayranmış ki, azalacağı yerde içtikçe, mataralar dolduruldukça durmadan çoğalıyormuş. Her bir askere yeniden yeniden matarasını doldurmasını söylemiş. Onlar da her seferinde:

"Dolu ana" derlermiş. Nine ise durmadan üstelermiş:

"Doldur yavrum, doldur" dermiş. Askerlerse dolmuş mataralarını göstererek:

"Dolu ana, ana dolu" karşılığını verirlermiş.

İşte böyle o zamandan bu yana üzerinde yaşadığımız, yurt edindiğimiz kutsal topraklarımızın adı Anadolu olmuş.

Derleyen: Mevlüt KAPLAN

(1, 2, 3 ve 4. soruyu metne göre yanıtlayınız.)

1. Türk Sultanı ve askerleri nasıl bir günde sefere çıkmışlardır?

2. Türk Sultanı ve askerleri yorulduklarında nasıl bir yerde durmuşlardır?

3. Mola verdikleri yerde askerlerin susuzluğunu kim, nasıl gidermiştir?

4. Anadolu adı, ninenin hangi sözlerine karşılık ortaya çıkmıştır?

5. Aşağıdaki cümlelerde geçen sıfatları bularak altını çiziniz.

- Köyün yüksek tepesine çıkarak annesinin yolunu gözledi.
- Zeynep; anasını, babasını ve kardeşlerini yedi yıl göremez.
- Bütün köy kadınları duygulanıp gözyaşı dökerler.
- Köyün birinde Zeynep isimli güzel bir kız yaşar.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat, ismin niteliğini göstermiştir?

- A) Beriki kadın bana yaşımı sordu.
- B) Eski evlerinden taşınmışlar.
- C) Çocuk açlıktan yarım ekmek yedi.
- D) Hangi soruyu çözemedin?

7. Aşağıdaki cümleleri uygun sıfatlarla tamamlayınız.

- gömleğimi daha çok seviyorum.
- Sınava öğrenci katıldı.
- Hafta sonu para harcadın?
- insanlar bencildir.
- Dost günde belli olur.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "açık" sözcüğü sıfat göreviyle kullanılmamıştır?

- A) Açık görüşlü insanlarla anlaşmak kolaydır.
- B) Açık pencereden içeri giren kuşu gördün mü?
- C) Kapı açık, çekinmeden içeri girebilirsin.
- D) Açık havada yürüyüş yapmayı severim.

9. Aşağıdaki tamlamalardan hangisinde sıfat, isme belirsizlik anlamı katmıştır?

- A) Sevimli çocuk
- B) Şu ayakkabılar
- C) Yüksek tepeler
- D) Kimi insanlar

Dinleme/izleme

Konuşma

Okuma

Yazma

A hand holding a red book against a sky background with a purple geometric overlay.

6.

TEMA

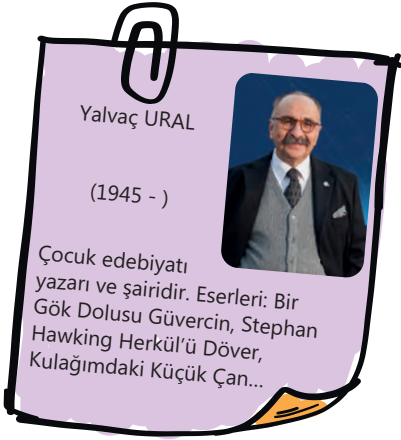
OKUMA KÜLTÜRÜ

- Terumi: Parmaklarla Okunan Çocuk Dergisi
- Canım Kitaplığım
- Okumak
- Oğuz Kitaplarla Tanışıyor (Dinleme / İzleme Metni)
- Ya Kebikeç (Serbest Okuma Metni)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İyi bir okur olmak için sadece roman okumak yeterli midir? Niçin?
2. İncelemiş olduğunuz çocuk dergisinin hangi bölümlerini beğendiniz?
3. Bir çocuk dergisi hazırlayacak olsaydınız dergide hangi bölümlere yer verirdiniz?

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

TERUMİ: PARMAKLARLA OKUNAN ÇOCUK DERGİSİ

Japonya'da çocuklar için yayımlanan Terumi adında bir dergi var. Ama Terumi öteki çocuk dergilerinden çok farklı çünkü o, görme engelli çocuklar için hazırlanıyor. İki aylık

periyotlar içinde, altı sayı çıkan dergi, 21 yıldır kesintisiz yayın yaşamını sürdürüyor. Derginin yayın yönetmeni Hatta Hisaya. Terumi'nin 500 abonesi var. Öteki okurlar ise dergilerini gazete bayilerinden alıyorlar.

Terumi öylesine çağdaş bir dergi ki öteki çocuk dergilerinden hiçbir farkı yok. Üstelik fazlası var, denilebilir. Yayıncı dergiyi özel bir mürekkeple basıyor. Öyle ki okur sayfaları elini sürdüğünde, elinin ısıyla dokunduğu yerdeki mürekkep kabarıyor ve "Braille (Bireyil)" alfabesiyle basılmış kabarık harfler kâğıdın üstünde tepcikler oluşturuyor. Böylece okurun dergiyi kolaylıkla bir oyun biçiminde okuması sağlanıyor. Ayrıca yine dergide gofre tekniğiyle basılmış, kabartma resimler de var. Bunun dışında az da olsa görebilen çocuklar için mavi mürekkeple basılmış resimler de yer alıyor. Çünkü uzmanlar, görme yetisi sıfıra inmemiş çocuk-

ların, mavi renkle basılmış resimleri kolayca al-
gılayıp görebildiklerini söylüyorlar.

Terumi dergisi, 1992 yılında özel bir sayı
yayımlamış. Amacı, anne babaların çocuklarıyla
birlikte dergiyi okumalarını sağlamak. İlk kez
bu sayıda, derginin sol sayfaları normal yazılı ve
resimli, öteki, yani sağ sayfaları ise kabartmalı
"Braille" alfabesiyle basılmış. Yani bir sayfa ofset
matbaasında, öteki sayfa "Braille" matbaasında
basılıp birleştirilmiş. Tabii promosyon olarak,

içine kabartmalı bir Dünya haritası koymayı da unutmamışlar. Terumi'nin dünyadaki bütün görme
engelli çocuklar için hazırladığı bir de İngilizce kitabı var.

Ülkemizde ne yazık ki görme engelli çocuklarımızla ilgili bugüne kadar yayımlanmış tek bir
çocuk dergisi yoktu. Bunu öğrendiğim gün, duyduğum yoksunluğu size anlatamam. Otuz beş yıla

yakındır çocuklarla ilgili çalışmalar yapan biri olarak, bu konuya
bu denli duyarsız kaldığıma, kalındığına ve aslında toplumdaki
gerçek körlerin biz aydınlar olduğumuza bir kez daha inandım.
Görme engelli çocuklarımızla ilgili bir kütüphanenin bugüne ka-
dar üretilmemiş, yaratılmamış olması "sesli kitaplar" adı altında
hazırlanmış ürünlerle geçiştiriyor olmamız beni kahretti. Oysa
bugüne kadar özenle hazırlanmış, dokunsallığı, derinliği, oylumu
olan pek çok kitabımız olmalıydı. Hani bir söz var ya "Zararın ne-
resinden dönülürse kârdır." diye, bize çok yakışan, işte ben de
öyle yaptım. Altınokta Körler Derneği yöneticisi Turan İçli'nin da-
vetiyle kalktım Ankara'ya gittim. Konuştum, görüştüm; ülkemiz

çocukları için bana düşen ilk adımı attım. Ama benim kadar onların da arayıp beni bulduklarını
itiraf etmem doğru olur.

Adını görme engelli çocuklarımızın koyduğu Körebe adlı aylık çocuk dergi-
sini sonunda 11 Şubat 2005 tarihinde okurlarımıza ulaştırdık. Japonya'dan 21
yıl sonra da olsa ülkemizde "Braille" alfabesiyle basılan bu ilk çocuk dergisi Kö-
rebe'nin yayıncısı olmak bana ve arkadaşlarıma çok büyük mutluluk verse de ne

yazık ki derginin bir buçuk yıl gibi kısa bir yaşamı olması da beni o denli üzmüştür.

Yalvaç URAL

1. ETKİNLİK Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metinden hareketle tahmin ederek karşlarına yazınız. Tahminlerinizi kelimelerin sözlük anlamlarıyla karşılaştırınız.

abone:

gofre:

oylum:

periyot:

promosyon:

yayım:

yayın:

Braille Alfabeti: Louis Braille 4 Ocak 1809'da Fransa'da doğar. Geçirdiği bir kaza ve ardından uygulanan yanlış tedavi yüzünden görme yetisini tamamen kaybeden Louis, Paris'te körler okuluna verilir. Öğretmeni Valentin Hauy'un başlattığı ama başarılı olamadığı kabartmalı noktalarla okunan "Braille" alfabetini bulur.

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Terumi adlı dergi kimler için nerede çıkarılmaktadır?
2. Terumi dergisinin 1992 yılında çıkan özel sayısında yayıncı neyi hedeflemiştir?
3. Yazar "Aslında toplumdaki gerçek körlerin biz aydınlar olduğuna bir kez daha inandım." cümlesini niçin söylemiştir?
4. Görme engelliler için yapılanları yetersiz bulan yazarımız ne yapmak istemektedir?
5. Terumi ile Körebe dergisinin benzer ve farklı özelliklerini belirtiniz.
6. Körebe dergisinin yayın hayatının kısa sürme sebebi sizce ne olabilir?
7. Siz, özel gereksinimli bireylerin hayatlarını kolaylaştırmak için neler yapardınız?

3. ETKİNLİK Metindeki öznel ve nesnel ifadelerden birer örnek yazınız.

Nesnel

Öznel

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde kelime grubu oluşturmuş sıfatları bulunuz. Kelime grubunun altını çiziniz.

- Öteki çocuk dergilerinden farkı yok.
- Mavi mürekkeple basılmış resimler de yer alıyor.
- Otuz beş yıla yakındır çocuklarla ilgili çalışmalar yapıyorum.
- Ülkemiz çocukları için bana düşen ilk adımı attım.
- Sesli kitaplarla geçiştiriyor olmamız beni kahretti.

b) Altını çizdiğiniz sıfat tamlamalarının cümleye kattığı anlamı belirtiniz.

5. ETKİNLİK Okulunuzda bir dergi çıkarttığınızı düşününüz. Bu dergiye tanıtıcı bir konuşma yapınız. Konuşmanızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanınız.

editör

tiraj

asparagas

promosyon

6. ETKİNLİK Yapmış olduğunuz araştırmanızdan hareketle bir dergi çıkarmak için gereken işlem basamaklarını yazınız.

[illegible]

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki blog metnini okuyunuz.

İÇİNDEKİ ENGELİ OKUYARAK AŞ!

Ayla Okur

6 Aralık 2017 Çarşamba

Bloguma hoş geldiniz. Bu benim ilk blog yazım. Öncelikle kendimi tanıtayım: Adım Ayla Okur. Ben ortaokul öğrencisiyim. Blogumun adından anlayacağınız gibi kitap okumayı seviyorum çünkü okuyarak pek çok sorunlarımızı aşacağımıza inanıyorum. Bu yüzden gerçek yaşam öykülerinin anlatıldığı kitaplar öncelikli tercihim. Okuduğum umut ve güç verici hikâyeleri de sizlerle paylaşmak istiyorum. Blog açmamın en önemli nedeni de bu. Sözü fazla uzatmadan okuruna ilham veren "Sol Ayağım" adlı romanı tanıtmak istiyorum.

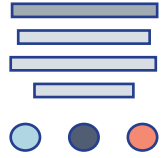

Sol Ayağım yazarın, Christy Brown'un, sol ayağı ile yazdığı gerçek yaşam öyküsüdür. İrlandalı yazar beyin felçli olarak doğar. Sol ayağından başka hiçbir uzvunu kullanamaz. Kullanabildiği sol ayağı onu hayata bağlar. Hayata tutunmasını sağlayan tek şey sol ayağı değildir elbette. Yazara ayağını kullanabilecek azmi veren, ona olan umudunu ve ilgisini hiç kesmeyen annesi de onun en büyük destekçisidir. Bu yüzden yazarın sol ayağı ile yazdığı ilk kelime annedir. Daha sonra doktorunun yönlendirmesi ve katkıları ile hayat hikâyesini yazar.

Bu kitap ile insan, her şeye rağmen hayatın yaşamaya değer olduğunu bir kez daha anlıyor. Umudun ve azmin öyküsü olan bu kitabı okumanızı öneriyorum.

Bir sonraki yazımda geçirdiği çiçek hastalığı nedeni ile küçük yaşta görme yetisini kaybeden fakat gören gözlerden çok daha güzel çiğdemi, laleyi, nergisi, sümbülü anlatan, doğayı konuşturan saz ve söz ustamız Âşık Veysel Şatıroğlu'nun hayat hikâyesini sizlerle paylaşmayı planlıyorum.

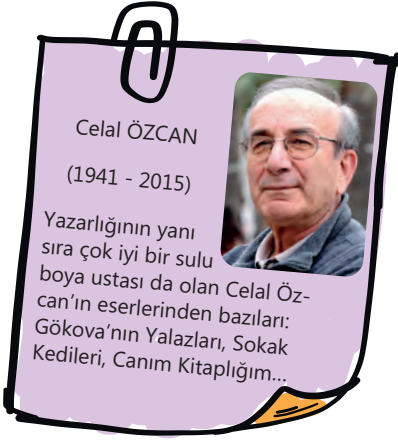
İlk blog yazıma burada son vermeden önce sizin de etkilendiğiniz kitapları ve blogumla ilgili yorumlarınızı bilmek istediğimi belirtiyim. Şimdilik hoşça kalın...

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Kitap seçiminde dikkat etmemiz gerekenleri nedenleriyle birlikte açıklayınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

CANIM KİTAPLIĞIM

Bir sürü kitabım oldu. Küçük kitaplığımın raflarını doldurdular. Hepsini seviyorum. Sevilmez mi? Kitap bu! Hele en güzeliyse...

Önce öğretmenimin önerdiklerini aldım. Okudum da. Bende okuma merakı geliştiğini gören annem, babam, ağabeyim, akrabalarından kimileri fırsat buldukça kitap armağan ettiler. Bunlara birkaç yaş günümde arkadaşlarımdan verdiklerini de eklersek varın siz hesap edin ne kadar çoğalmış...

Hepsini okuyamadım. Birden yığıldılar. Ama büyük bir hızla okumayı sürdürüyorum. Yakında bitireceğim.

(...)

Benim kitaplarım hep çiçek kokar. Renk renk, güzellik kokar. Barış ve sevgi yayılır onların ortamından. Belki bu yüzden, kitaplarımla birlikte evimizde daha güzel bir dünya oluştu. En güzeli, ben daha anlayışlı, daha bir içten, daha bir seven ve sevilen biri oluverdim. Kuşlarla,

kelebeklerle, ağaçlarla, bulutlarla dost olmak, onları bizim "insan" yaşamımızla bütünleyerek değerlendirmek ne zevkli, ne yararlı bir oyunmuş meğer!.. Ben, dostluğun ve arkadaşlığın bu denli kıvanç verici olduğunu daha önceleri bilmezdim. Oysa kitaplarımla, onlardaki kahramanlarla birlikte yaşayarak öğrendim hepsini. Kötülerle uyarınca savaşmayı, iyilerle bütünleşmeyi onlarla birlikte öğrendim.

Kitapsız bir evren düşünemiyorsam, henüz kitap okumamış kardeşlerim beni bağışlasınlar; çok doğru söylüyorum. Azıcık zorlayın kendinizi, başlangıçta güç gelse de bir alıştınız mı, o güzelim sayfalarından kendinizi alamazsınız. Bunda payım olursa büyük kıvanç duyarım. Hemen başlayın okumaya!

Yalnız bir dakika, şu başımdan geçeni dinlemeden acele edip kitapçıya koşmayın. Azıcık bekleyin. Birkaç dakikacık kulak verin bana!

İki, üç gündür kitaplığımda bir gariplik var. Ne zaman önünden geçsem sanki gerçekten kuşlar öter, kanat çırpardı kitaplığımda. Orada çiçeklerden renk ve koku yayıldığını bilmem söylemiş miydim? Arılar en güzel balı gene orada üretti. Kırılarda, yeşilin cümbüşünde tatlı tatlı esen rüzgârların kokusu, kitaplığımın aracılığıyla yüzüme, kulağıma, saçlarıma dolanırdı.

O kadar zamandan sonra şu iki, üç gündür hiç de öyle değil yansıyanlar. Şimdi, sanki "cennet" ülke değil de, bir "cehennem" yeri oluvermiş benim canım kitaplığım. Yaklaşmaktan korkuyorum. Ellerimi uzatamıyorum.

(...)

– Anneciğim, bana ne oldu? Kitaplığım, kitaplarım ne oldu?

Üçü, birbirlerine bakıp hafif hafif gülümsediler. Yoksa beni ciddiye almıyorlar mıydı? Kızmaya başlıyorum.

– Oğlum, dedi annem, bütün gece sayıkladın. “Anne, baba, ağabey, kitap...” diye sayıkladın, ağladın. Söyle bakalım, neler gördün düşünde? Hadi anlat, rahatlarsın. İyi gelir.

Birden kalktım. Ağabeyime baktım şöyle. Kaşlarımı çatarak seslendim ona:

– Gel, gel de marifetini gör!..

Hepsi peşime takıldı. Doğru kitaplığa koştum. Onlar da geldiler. Rafın birinde yabancı bir kitap vardı. İki gün önce ağabeyim Ankara’dan getirmişti. “Armağan” diye. Onu, yerinden çektim, ağabeyime uzattım:

– Al, al bu kitabı! Beni düşündüğün için teşekkür ederim. Ama istemiyorum.

– Neden ama sevgili kardeşim? Beğenmiyorsan okuma. Böyle kızıp öfkelenmene gerek yok, can kardeşim.

– Canım ağabeyciğim, sen nasıl olur da böyle bir kitabı bana armağan diye getirirsin? Kitap seçmesini bilmiyor musun? Gücendim sana!

Ağabeyim, babam, annem kitabın kapağına baktılar. Annem eğildi, beni kollarına aldı, sıktı. Bir de alnımdan öptü. Babam, ağabeyime dik dik baktı:

– Yalnız kapağı değil, içindekiler de öyle. Nasıl getirdin bunu, dedi.

Ağabeyim, belli ki üzülmüştü. Yüzü kızardı.

– Şimdi anladım, dedi. Beni iyice utandırdın kardeşim. Senden özür dilerim. Bak, anlatayım: Trende bir arkadaşım ile beraberdik. Birlikte geldik. Onun da senin kadar bir kardeşi varmış. Burada indiğimizde, ayrılırken birden durdu, “Az daha unutuluyordum.” dedi. “Bak, şunu da kardeşine ver. Bizimki çok sever, belki seninki de hoşlanır.” Hemen almıştım. Sarılıydı. Açıp bakamamıştım bile. Sonra getirdim, gene açmadan sana verdim. Ne bileyim böyle olacağını. Kusura bakma.

Babam söze karıştı:

– Oğlumun öğretmeni hangi kitapların yararlı, hangilerinin yararsız olduğunu öğrencilerine çok iyi öğretmiş. Benim oğlum işte böyledir, dedi.

(...)

Sonra ağabeyim heyecanla yanıma geldi.

– Gel seni bir güzel öpeyim, dedi, benim biricik kardeşim, kitap seçmedeki yetkinliğini görmekten nasıl kıvanç duydum, anlatamam. Bak bundan sonra sana ne kitaplar alacağım. Hemen şimdi, haydi, çabuk giyin. Doğru kitapçıya gidiyoruz. Annem kahvaltıyı hazırlayınca kadar gider geliriz.

Ağabeyimle dışarı çıkarken dönüp kitaplığımıza şöyle bir kulak verdim. Sanki tüm dünya güzellikleri benim kitap evrenimde toplanmış. Çalışkan ve iyi yürekli Arı Maya’nın tatlı vızıltısı, Heidi’nin dağları saran neşesi, Gülibik’in “Üürü üüü!..” ötüşleri, hep orda, hep orda. Belki inanmazsınız. Küçük İzo Mizo’nun bıyıkları kitaptan sarkmış, bana el sallıyor gibiydi. Ben de el ettim.

Merdivenlerden inerken kendimi şöyle bir toparladım. Kitap seçiminde aldanmamak için öylesine tetikteyim ki...

Darısı başınıza...

Celal ÖZCAN

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ederek tahminlerinizi sözlükten kontrol ediniz.

Kelimeler	Tahminim
evren	
kıvanç	
gücenmek	
yetkinlik	
aldanmak	

2. ETKİNLİK Okuduğunuz metni boş bırakılan yere özetleyiniz.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slightly irregular, hand-drawn border around its edges, suggesting it might be a template or a piece of stationery. The background behind the paper is dark blue.

3. ETKİNLİK

1. Çocuğün kitap sayısının artmasında kimlerin katkısı olmuştur?
2. Çocuk, kitapların kendisinde yarattığı değişimi nasıl anlatıyor?
3. Çocuk, kitaplığındaki değişimden bahsederken nasıl bir benzetme yapıyor?
4. Çocuğün ağabeyine tepki gösterme nedeni nedir? Siz olsaydınız nasıl bir tepki verirdiniz?
5. Metinde adı geçen kitaplardan herhangi birini okudunuz mu? Okuduysanız arkadaşlarınıza konusu hakkında bilgi veriniz.
6. Sizce her kitabı okumak doğru mudur? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

8. ETKİNLİK

Aşağıda “Canım Kitaplığım” adlı metinden bazı bölümler verilmiştir. Bölümlerin gerçek mi yoksa kurgusal mı olduğunu nedenleriyle yazınız.

“Önce öğretmenimin önerdiklerini aldım. Okudum da. Bende okuma merakı geliştiğini gören annem, babam, ağabeyim, akrabalarından kimileri fırsat buldukça kitap armağan ettiler. Bunlara birkaç yaş günümde arkadaşlarımdan verdiklerini de eklersek varın siz hesap edin ne kadar çoğalmış...”

“İki, üç gündür kitaplığımda bir gariplik var. Ne zaman önünden geçsem sanki gerçekten kuşlar öter, kanat çırpardı kitaplığımda. Orada çiçeklerden renk ve koku yayıldığını bilmem söylemiş miydim? Arılar en güzel balı gene orada üretti. Kırılarda, yeşilin cümbüşünde tatlı tatlı esen rüzgârların kokusu, kitaplığımın aracılığıyla yüzüme, kulağıma, saçlarıma dolanırdı.”

9. ETKİNLİK

a) “Canım Kitaplığım” metni ile aşağıda verilen metni konu bakımından karşılaştırınız.

KİTAPLAR

“İki alışveriş, (dostluk ve aşk) rastlantılara ve başkalarına bağlıdır; biri aramakla bulunmaz kolay kolay, öteki yaşla solar gider. Onun için yaşamımı doldurup doyuramazdı onlar. Üçüncü alışveriş, kitaplarla kurduğumuz ilişkidir ki daha sağlam ve daha çok bizimdir. Ötekilerin başka üstünlükleri vardır ama bu üçüncüsü daha sürekli ve daha kolayca yararlıdır.

Ömür boyu yanı başımda, her yerde elimin altındadır. Kitaplar yaşlılığımda ve yalnızlığımda avuturlar beni. Sıkıntılı bir avareliğin baskısından kurtarır, hoşlanmadığım kişilerin havasından dilediğim zaman ayırıverirler beni.”

Montaigne (Monteyn)

b) “Canım Kitaplığım” metni ile “Kitaplar” adlı metnin yazarlarının kitaba bakış açılarını belirtiniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Arkadaşlarınıza tanıtmak üzere Hasan Âli Yücel hakkında bilgi edininiz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Hasan Âli Yücel ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınıza aktarınız.
2. Okumanın insan hayatına etkisi nedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

OKUMAK

Kültürü çok geniş değerli bir dostum geçen gün bana diyordu ki:

– Artık benim için yeryüzünde tek bir eğlence kaldı: okumak. Hiçbir şeyden tatlı bir duygu alamıyorum. İnsanlardan kaçan yabani bir mahluk oldum.

(...)

Öyle ise okumak nedir, nasıl bir iştir ki böyle sürekli ve kolay ölmeyen bir tadı var?

(...)

İyi bilmeliyiz ki okuduğumuz her satır, kafamızın içinde, yeni bir düşünce âlemi yaratır. Ya eski düşüncelerimizi yerinden oynatarak onları canlandırır ya yeni bir düşünce ile varımızı artırır. Kitap, en gerçek bir dosttur. Dalgınlığa vurmadan okunan güzel bir kitaptan sonra, tıpkı çok sevdiğimiz bir arkadaşla konuşmaktan aldığımız tadı duyarız. Ona her an davetli gibiyizdir. Çağırmasına gitmezsek bile o yine darılmaz, bıkmadan usanmadan bizi bekler. Biz yanına gidinceye kadar gözleri gözlerimize tatlı tatlı güler, açmaya ve çevirmeye başladığımız beyaz yaprakları sevinçten ellerimizi okşar.

Okunacak şeyin ne değerinde olduğunu kitapsız, gazetesiz kaldığımız zaman çok iyi anlarız. Hele yalnızlıkta... Mütareke içinde İngilizlerin Malta'ya sürdükleri yurttaşların pek çoğu gazetesizlik ve kitapsızlığı yiyecek ve içecek-siz kalmak kadar acı bulmuşlardır.

Bir an kendinizi tek başınıza bir odaya kapatılmış olarak düşünün. Biraz ekmek ve su bulduktan sonra ilk arayacağınız şey dilinizden anlayan, konuşacak bir insandır, değil mi? Bu his, içinde yaşadığınız cemiyetten uzak kalmayın verdiği manevi açlığınızın giderilmesini istemekten ve başka insanlarla olan bağınızın koparılması kaygısından başka ne ifade eder?

Yalnızlıkta, dost ve arkadaş yokluğunun yerini ancak kitap tutabilir. Bulabildiğiniz kitabı yazan, sizin bu tek başına kaldığınız anda konuşabileceğiniz tek arkadaş değil midir?

Yazık okumaya alışmamış, onun tadını almamış olanlara. Onlar, ıssız bir âlemde, yapayalnız yaşayan mahkûmlardır.

Hasan Âli YÜCEL

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK Okuduğunuz metinden yola çıkarak aşağıda verilen kelimelerin sözlük anlamlarını bulunuz ve kelimeleri birer cümlede kullanınız.

mahluk:

Cümlem:

âlem:

Cümlem:

mütareke:

Cümlem:

cemiyet:

Cümlem:

manevî:

Cümlem:

2. ETKİNLİK Metinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Sizce yazarın arkadaşı neden okumaktan başka bir şeyden zevk almıyor olabilir?
2. Yazarın, kitaptan bir dost gibi bahsettiğini hangi cümlelerinden anlıyorsunuz?
3. Sizce sürgün edilen insanlar kitapsızlığı neden yiyecek ve içecek kalmak kadar acı bulmuşlardır?
4. Yazar, okumanın tadını almamış insanları kimlere benzetiyor? Yazarın bu düşüncesine katılıp katılmadığınızı nedenleriyle açıklayınız.
5. Size göre kitap gerçekten bir dost mudur? Kitap okurken hissettiklerinizden yola çıkarak düşüncelerinizi açıklayınız.

3. ETKİNLİK Metnin konusunu boş bırakılan yere yazınız.

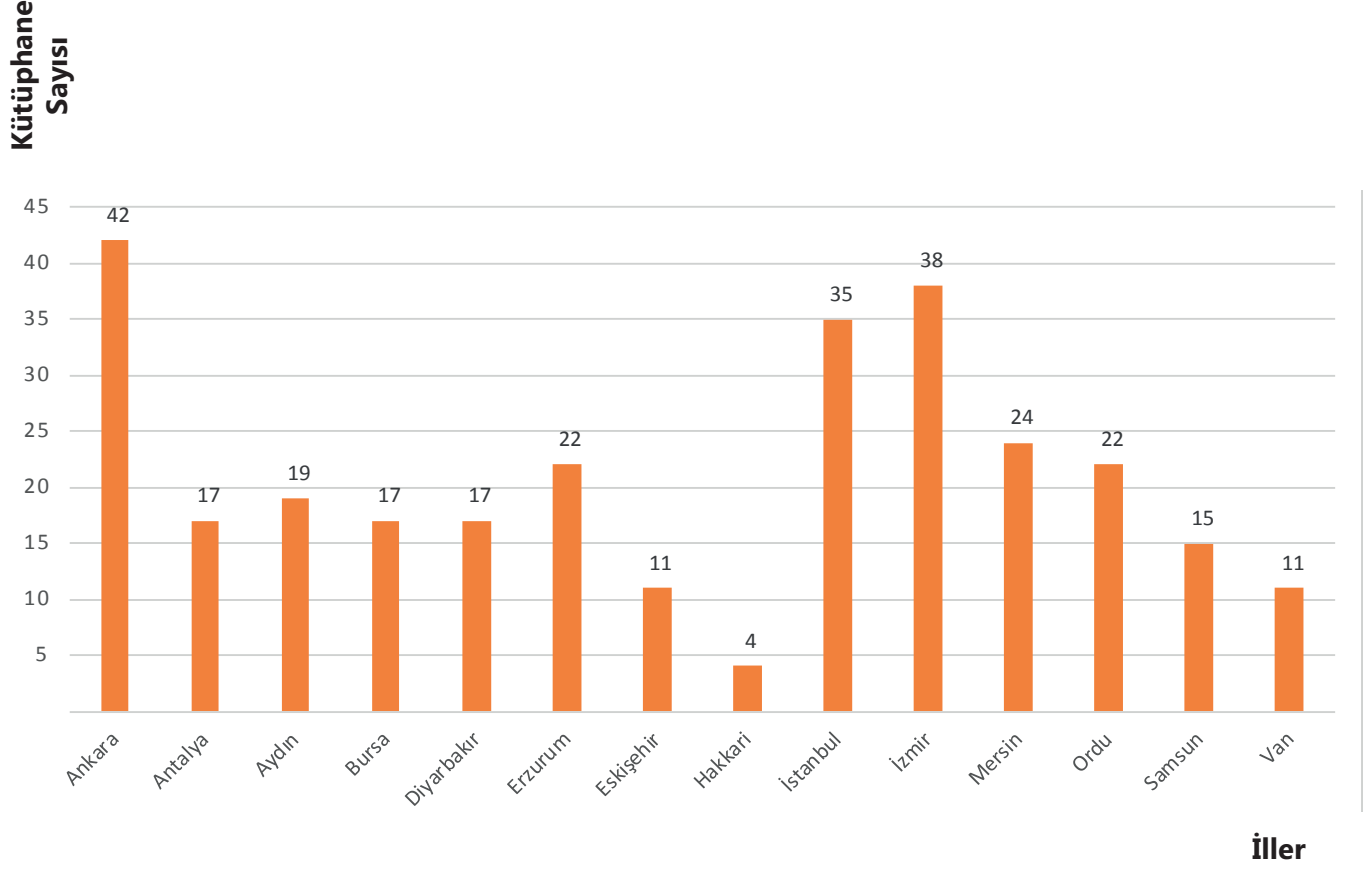
4. ETKİNLİK Metinde geçen öznel ve nesnel ifadeleri tespit ederek yazınız.

1.

2.

3.

5. ETKİNLİK Aşağıdaki grafikte bazı şehirlerdeki kütüphane sayıları verilmiştir. Verilen bilgilerden yola çıkarak soruları yanıtlayınız. (Veriler 2016 yılına aittir.)

- Grafiğe göre hangi şehirlerdeki kütüphane sayısı eşittir?

- Grafikten seçeceğiniz üç şehrin kütüphane sayılarını inceleyerek karşılaştırınız.

- Grafiği incelediğinizde kütüphane sayılarını yeterli buluyor musunuz? Nedenleriyle açıklayınız.

- Yaşadığınız yerde kütüphane var mı? Daha önce kütüphaneye gittiyseniz gözlemlerinizi yazınız.

6. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin türlerini bularak ait oldukları bölüme yerleştiriniz.

- Artık benim için yeryüzünde tek bir eğlence kaldı.
- İnsanlardan kaçan yabani bir mahluk oldum.
- Ya eski düşüncelerimizi yerinden oynatarak onları canlandırır ya yeni bir düşünce ile varımızı artırır.
- Ona her an davetli gibiyizdir.
- Biz yanına gidinceye kadar gözleri gözlerimize tatlı tatlı güler.
- Onlar, ıssız bir âlemde, yapayalnız yaşayan mahkûmlardır.
- Bu his, içinde yaşadığınız cemiyetten uzak kalmanın verdiği manevi açlığınızın giderilmesini istemekten ve başka insanlarla olan bağınızın koparılması kaygısından başka ne ifade eder?

Sifat:

Zamir:

7. ETKİNLİK Okuma oranının yüksek olduğu toplumların özellikleri nelerdir? Düşüncelerinizi yazınız.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Kendinize bir okuma planı oluşturunuz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Oluşturduğunuz okuma planını arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metnin önemli gördüğünüz bölümlerini not olarak dinleyiniz.

OĞUZ KİTAPLARLA TANIŞIYOR (Dinleme / İzleme Metni)

1. ETKİNLİK Dinlediğiniz metni aşağıda boş bırakılan yere özetleyiniz.

2. ETKİNLİK Dinlediğiniz metne uygun bir başlık belirleyerek yazınız.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle yanıtlayınız.

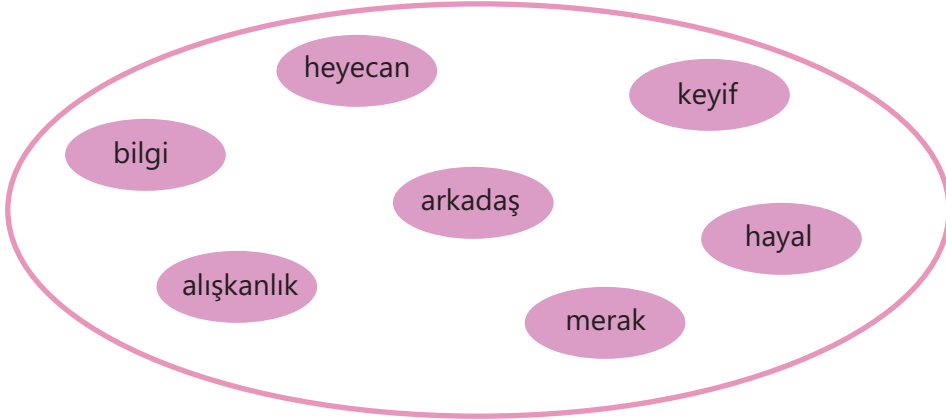
1. Oğuz'un arkadaşları nasıl bir kampanya düzenlemişlerdir?
2. Oğuz'un arkadaşları arasında suskun kalmasının sebebi nedir?
3. Annesi, Oğuz'un sorununa çözüm olarak ne sunmuştur?
4. Siz olsaydınız Oğuz'a çözüm önerisi olarak ne sunardınız?
5. Oğuz'un kitap okuma alışkanlığı kazanma yolunda uyguladığı programı nasıl buluyorsunuz? Sizce bu yöntem etkili midir?
6. Siz kitap okuma alışkanlığı kazanmak için nasıl bir yol izlediniz?

4. ETKİNLİK Dinlediğiniz metinde Oğuz'un kitap okumakta zorlanması ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Kendi hayatınızdan ve çevrenizdeki örneklerden yola çıkarak metinle ilgili görüşlerinizi aşağıdaki boşluğa yazınız.

5. ETKİNLİK

a) Aşağıda verilen kelime ve kavram havuzundaki kelimelerden en az üç tanesini kullanarak kitap okumak üzerine bir konuşma yapınız. Kelimeleri anlamlarına uygun olarak kullanmaya dikkat ediniz.

b) Konuşmanızı aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.

	EVET	KISMEN	HAYIR
İşitilebilir bir ses tonuyla konuştum.			
Kelimeleri doğru telaffuz ettim.			
Vurgu ve tonlamalara dikkat ettim.			
Konuşmamı jest ve mimiklerle destekledim.			
Düşüncelerimi açık ve anlaşılır bir şekilde ilettim.			

6. ETKİNLİK Aşağıda bir bölümü verilen metni tamamlayınız. Metninize uygun bir başlık belirleyiniz.

Evde, dersler dışındaki bütün zamanı kitap okuyarak geçiriyorum diye annemle babam benden şikâyet ediyorlar. Onlarla pek zaman geçiremiyorum diye söyleniyorlar bana bazen. Daha doğrusu, takılıyorlar bana. Çok kitap okuyorum diye ciddi ciddi kızacak hâlleri yok ya!

Aslında, bazı günler biraz fazla kaçırdığımı ben de fark ediyorum. Tatil günleri daha çok oluyor bu. Beni odamdan yemeğe bile zorla çıkarıyorlar. Bir yere gitsek de yine aynı şey. Uçakta, arabada, trende her yerde okurum ben.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Üç boyutlu yazıcı nedir? Ne işe yarar? Bilgi edininiz.
2. "NASA (Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi)" ile ilgili kütüphaneden, "gov" veya "edu" uzantılı sitelerden bilgi toplayınız.

YA KEBİKEÇ (Serbest Okuma Metni)

Kitaplar da insanlar gibi doğar, büyür, yaşlanır ve ölürler. Bazıları, kimi zaman tozların ve nemin etkisiyle ortaya çıkan kurtlar yüzünden yaşamlarını yitirirler. Ama eğer bir köşede unutulmaz da tedavi edilirlse tekrar yaşama dönebilirler. Onların da bizler gibi hastalıkları, doktorları, hastaneleri vardır.

Kitap doktorları, kitapların genellikle mantarlaşıma, mürekkep yanığı ve cetvel kırığı hastalığına yakalandığını söylüyorlar. Tabii buna, öldürücü olmamasına karşın cilt sırtlarının bozulmasını da ekleyebiliriz. Mürekkep yanığı hastalığı, mürekkebin içindeki demirin oksitlenmesi ve kitabın sayfalarında delikler açmasıyla oluşuyor. Cetvel kırığı da yine aynı şekilde, bakırın oksitlenmesiyle. Nem ve tozun nasıl oluştuğunu anlatmaya gerek yok.

Kitap doktorları, bugüne kadar pek çok el yazması kitabı tedavi ederek kurtardılar. Düşünebiliyor musunuz, Fatih Sultan Mehmet'in el yazması şiir kitabından bugün elimizde ancak iki tane var. Beş yüz yıldan fazla bir zamandır özenle korunduğundan günümüze kadar ulaşmış. Eğer bu kitaplar korunamayıp, Fatih'in şiirlerini ve şair yanını hiçbir zaman öğrenemeycektik. Aynı şey Evliyâ Çelebi, Kâtip Çelebi ve onların eserlerinden öğrendiğimiz pek çok insanımız için de geçerli.

Bugün el yazması kitaplar artık yok. Bir gün, belki bizim kitaplarımız için de geçerli olacak bunlar. Yanlış anımsamıyorsam bir zamanlar Süleymaniye Kütüphanesinde hastalanmış kitapların tedavi edildiği bir bölüm vardı. Hâlâ var mı, bilmiyorum. Ama birçok değerli eski, yeni kitabın, yine ilgisizlik ve sorumsuzluk nedeniyle hasta olduklarını biliyorum. Tabii günümüzün değişen teknolojisiyle birlikte kâğıt üretimi ve yapısı da yeni boyutlar kazandı. Şimdi pek çoğunuz, "Kitaplar artık eskisi gibi kolay kolay hastalanıp ölmez." diye düşünüyorsunuz.

Çok üzgünüm. Hepimiz yanılıyoruz. Bir kâğıt eksperî arkadaşımın söylediğine bakılırsa üçüncü hamur kâğıtların, yani gazete kâğıdına basılan kitapların yaşam süreleri yüz yıl. Yani üçüncü hamur kitaplarınız varsa bilin ki yüz yıl sonra ölüp gidecekler. Ancak birinci hamur, kuşe ya da daha kaliteli kâğıtlara basılan kitaplar yaşayacak. Yani ileride torunlarınıza, okul kitaplarınızı anı olarak bırakamayacaksınız. Belki de bu nedenle, bugün dünyanın hemen her yerinde özellikle çocuk kitapları, kuşe, birinci hamur gibi kaliteli kâğıtlara basılıyor. Ama ucuz kitap üretebilmek kaygısı, pek çok yayıncıyı bizde de olduğu gibi, kötü, sağlıksız kâğıt ve baskı malzemesi kullanmaya zorluyor.

Neyse, ne anlatacaktım nerelere geldim! Eskiden insanlar, el yazması kitapları koruyabilmek için kitapların başına, onları kitap kurtlarından korusun diye, bir tılsım, bir koruyucu, bir göz boncuğu gibi düşündükleri Osmanlıca "Ya Kebikeç" yazarlar ve bu yazının kitabı koruyacağına inanırlarmış. Bu söyleyeceğim bir fıkra olarak anlatılır. Ama inanın, benim başıma geldi. Bir kütüphane yöneticisi arkadaşımınla birlikte, eski, el yazması kitaplara bakarken kitap kurtlarının sanki özellikle gelip "Ya Kebikeç" yazısını yediklerini görmüştüm. Ben de bu kitabıma "Ya Kebikeç" yazısını koyacağım. "Bakalım benim kitabımı da tozdan, nemden korumayan çocuklara karşı koruyabilecek mi?" diye.

Meraklısına Not: "Ya Kebikeç" yazısı belki kitapları yıllarca koruyamadı ama kitaplar yaşamımıza girdiğinden beri, atalarımızın onların korunmasıyla ilgili belli kaygıları hep olmuş. Umarım bu kaygıyı zaman zaman sizler de duyarsınız. Okumanız bittiyse lütfen hemen elinize bir kuru bez alın ve kitaplığınızda kitapların tozunu alın!

Yalvaç URAL

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

CEPHANE SANDIĞINDA KİTAP

Atatürk, 16 Mayıs 1919'da Samsun'a gitmek için ayrıldığı İstanbul'a, yıllar sonra 1927'de ilk kez dönecekti.

Kütüphanecisi Nuri Ulusu'ya gezide yanında götürmek istediği kitapların bir listesini verdi. Liste o kadar uzundu ki Nuri Ulusu, karton kutular bulup kitapları kutulara yerleştirmeye başladı.

O sırada kütüphaneye giren Atatürk, Ulusu'ya ne yaptığını sordu.

Nuri Ulusu,

"İstedğiniz kitapları kutulara koyup trene taşıyacağım." deyince Atatürk,

"Dur, biraz bekle." dedi, kütüphaneden çıktı.

Biraz sonra, kütüphaneye muhafız birliğinden iki er geldi. Elllerinde cephane sandıklarını bırakıp çıktılar. Nuri Ulusu, cephane sandıklarının kütüphaneye niye getirildiğini düşünürken Atatürk yeniden geldi:

"Ne o, Nuri oğlum şaşırdın değil mi?"

Nuri Ulusu'nun bir şey söylemesini beklemeden konuşmasına devam etti.

"Şaşıрма, şaşıрма, savaşta bunlarla cephane taşıdık, sen o zamanlar çocuktun, bilemezsin, bu sandıklar benim için çok önemlidir. Şimdi o savaş bitti, yeni bir savaşımız başlıyor. O da kültür ve sanat savaşımızdır ve okumakla, kitapla olur; işte şimdi, cephane taşıdığımız o sandıklara kitaplarını koy, bu sandıklarda taşınsın, cephanenin yerini artık kitaplar alsın."

Derleyen: M. Kemal ULUSU

(Atatürk'ün Yanı Başında)

(1, 2, 3 ve 4. soruyu metne göre yanıtlayınız.)

1. Okuduğunuz metinde olaylar kimler arasında ve ne zaman geçmektedir?

2. Atatürk'ün kitap taşımak için cephane sandığını tercih etmesinin sebebi nedir?

3. "Kültür ve sanat savaşı" ifadesinden ne anlıyorsunuz?

4. Yukarıdaki metnin türü nedir? Nedenleri ile açıklayınız.

5. "Ö da kültür ve sanat savaşımızdır ve okumakla, kitapla olur; işte şimdi, cephane taşıdığımız ö sandıklara kitaplarını koy, bu sandıklarda taşınsın, cephanenin yerini artık kitaplar alsın."

Yukarıdaki cümlede altı çizili kelimelerin türlerini belirleyip aşağıdaki boşluğa yazınız.

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde isim tamlaması vardır?

- A) Şimdi o savaş bitti, yeni bir savaşımız başlıyor.
- B) Muhafız birliğinden iki er geldi.
- C) Sen o zamanlar çocuktun.
- D) Bir şey söylemesini beklemedi.

7. "Atatürk, 16 Mayıs 1919'da Samsun'a gitmek için İstanbul'dan ayrılmıştır." cümlesi için aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Neden-sonuç cümlesidir.
- B) Koşul cümlesidir.
- C) Amaç-sonuç cümlesidir.
- D) Karşılaştırma cümlesidir.

8. Aşağıdaki cümlelerden nesnel olanların başına (N), öznel olanların başına (Ö) yazınız.

- () Atatürk, yıllar sonra 1927'de İstanbul'a dönecekti.
- () Kültür ve sanat savaşı okumakla kazanılır.
- () Kütüphaneye muhafız birliğinden iki er geldi.
- () Bu sandıklar benim için çok önemlidir.

9. Aşağıdaki paragrafta geçen sıfatları ve zamirleri bularak yazınız.

Atatürk, okuduğu kitaptan yavaşça başını kaldırdı, hafifçe gülümseyerek "Vasıf Bey, bizim çocukluğumuz fakirliklerle geçti, elime üç beş kuruş para geçince bunun mutlaka yarısını kitaba verirdim. O zaman da böyle okurdum. Eğer aksini yapsaydım ben Atatürk olamazdım, Türkiye'yi bu hâle getiremezdim." dedi.

Sıfat

Zamir

Dinleme/Izleme

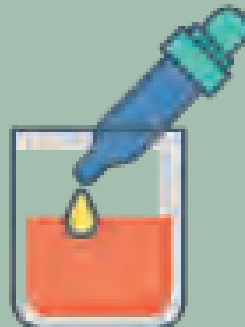
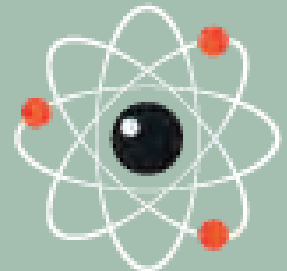
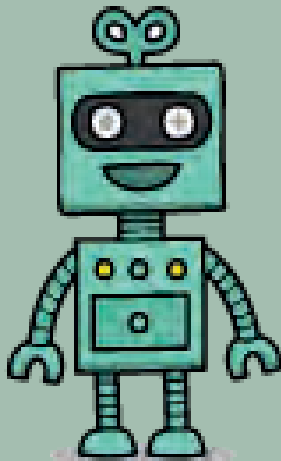
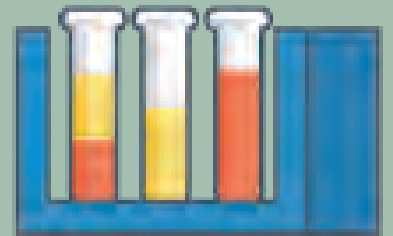
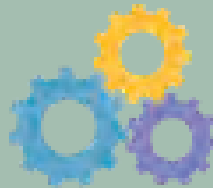
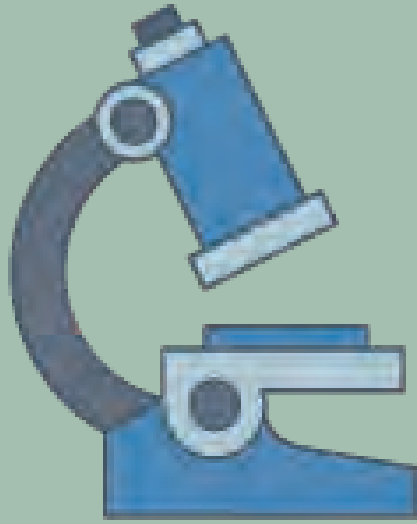
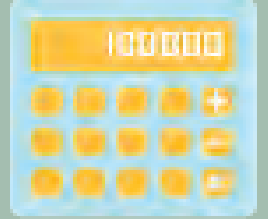
Konuşma

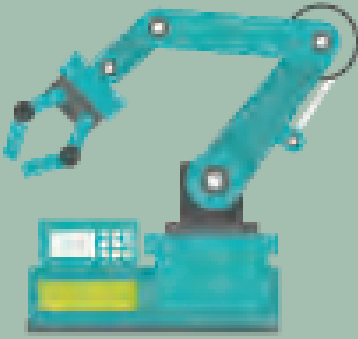
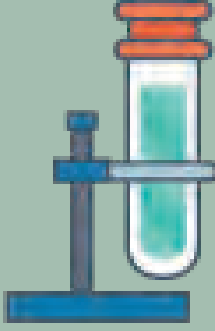
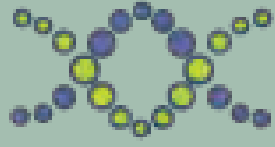

Okuma

Yazma

7.

TEMA

BİLİM VE TEKNOLOJİ

- Üç Boyutlu Yazıcılarla Çizimler Gerçeğe Dönüşüyor
- Piri Reis'in Eserleri
- İklim Değişikliği ve Toplum
- Dünya Daha Ne Kadar Dönecek? (Dinleme / İzleme Metni)
- Ev Yapımı Dondurma (Serbest Okuma Metni)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Üç boyutlu yazıcı ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

ÜÇ BOYUTLU YAZICILARLA ÇİZİMLER GERÇEĞE DÖNÜŞÜYOR

Yazıcı dendiğinde akla bilgisayardaki yazıları ve görselleri kâğıda aktarmayı sağlayan cihaz geliyor olabilir ama artık üç boyutlu yazıcılarla bu algı değişti. Üç boyutlu yazıcı teknolojisi sayesinde bilgisayarda çizdiğiniz birçok şeyi üç boyutlu gerçek nesnelere dönüştürebilirsiniz. Bu yazıcılarla metal, plastik, seramik ve çeşitli başka malzemeler kullanılarak neredeyse her şey üretilebilir.

Nedir?

Üç boyutlu yazıcılar, üç boyutlu tasarım yapmayı sağlayan programlarla bilgisayarda sanal olarak tasarlanan nesneleri, elle tutulabilir, kullanılabilir somut ürünlere dönüştüren cihazdır.

Kim İcat Etmiş?

1980'li yıllarda mühendis Chuck Hull (Çak Hul) tarafından icat edilmiş. Hull, tasarlanan bir ürünün prototipini yani ilk örneğini üretmede harcanan uzun zamanı kısaltmak için bu fikri geliştirmiş. Hull'un ürettiği üç boyutlu ilk nesne siyah bir göz yıkama bardağıdır.

Üç Boyutlu Yazıcı Teknolojileri

Üç boyutlu yazıcılarda ürünler farklı teknolojiler kullanılarak oluşturulur. Her teknoloji için ayrı yazıcılar vardır. En sık kullanılan teknolojiye, çubuk ya da tel biçimindeki plastik malzeme, sıcak baskı ucu sayesinde eriyik hâline getirilir. Eriyik malzeme bir zemin üzerine katman katman yerleştirilerek üç boyutlu ürünler ortaya çıkarılır. Diğer bir teknolojiye, toz hâlinde bulunan metal, seramik, cam gibi çeşitli malzemeler kullanılır. Yüksek güçte bir lazer yardımıyla toz tanecikleri ısıtılıp eritilir, böylece tanecikler birbirine yapışır. Bu sayede istenilen ürün üretilir.

Üç boyutlu yazdırma işlemi, ışık altında katılaştıran bir sıvı içerisinde de gerçekleştirilebilir. Bu teknolojiye, sıvı malzemeye gönderilen lazer, üretilen ürünün şekline göre sıvıyı katman katman katılaştırır. İşlem bittiğinde de ürün sıvının içinden çıkarılır. Hull'un keşfettiği bu ilk üç boyutlu yazıcı teknolojisi günümüzde de kullanılır.

Tasarla ve Yazdır

Yazıcıda üretilen nesne için öncelikle üç boyutlu çizim yapılması gerekir. Bunun için çeşitli bilgisayar programları kullanılır. Bir nesnenin kopyası yapılmak isteniyorsa o nesnenin üzerine üç boyutlu tarayıcılarla lazer göndererek nesnenin görüntüsünü bilgisayar ortamına aktarmak da mümkündür. Ayrıca internet aracılığıyla ulaşılabilen çeşitli hazır metinler de vardır.

Çizilen ürünün üç boyutlu tasarım dosyaları bir bilgisayar yazılımıyla yazdırmaya uygun dosya hâline getirilir. Sonra bu dosya üç boyutlu yazıcıya yönlendirilir ve yazdırma işlemi gerçekleştirilir.

Hangi Alanlarda Kullanılır?

Üç boyutlu yazıcılar aklınıza gelebilecek her alanda kullanılır. Mimari, sağlık, uzay teknolojileri, otomotiv, sanat... Üç boyutlu yazıcıların tasarlanan ürünü kısa sürede ortaya çıkarma, örnek modeller ya da parçalar üretmede kolaylık sağlama gibi önemli üstünlükleri vardır.

Yasemin ŞAHİN

1. ETKİNLİK Metinde geçen bazı sözcükler bulmacada soldan sağa, yukarıdan aşağıya ve çapraz olarak verilmiştir. Sözcükleri örnekteki gibi bularak anlamlarını sözlükten araştırınız.

model, yazılım, seramik, eriyik, sanal, prototip, lazer, yazıcı, program, somut

E	C	İ	O	Ş	K	P	U	M	Z	J	Ş	G	O	K
S	A	N	A	L	E	S	B	O	D	I	A	P	Z	N
T	G	M	N	E	A	İ	Ü	G	S	V	R	T	E	G
C	İ	K	Ş	S	F	Z	R	T	K	O	N	A	P	O
E	B	I	Y	L	E	U	E	V	G	E	M	N	R	B
R	H	L	A	G	R	R	Y	R	Ö	R	G	U	O	B
İ	P	Ö	Z	O	V	Ç	A	Ü	A	K	K	H	T	M
Y	A	Z	I	L	I	M	Ö	M	T	Ş	Ü	Y	O	H
İ	R	Ü	C	E	H	O	D	A	İ	C	S	D	T	E
K	N	D	I	Ö	A	D	G	J	P	K	E	C	İ	Ç
F	U	Ş	P	M	Y	E	P	L	V	L	B	A	P	I
L	A	B	S	Z	P	L	İ	R	Y	J	N	M	D	A

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Üç boyutlu yazıcılar ne işe yarar?
2. Üç boyutlu yazıcı ile klasik yazıcı arasındaki farklar nelerdir?
3. Üç boyutlu yazıcıda ürünleri tasarlamak için hangi yardımcı araçlar kullanılır?
4. Üç boyutlu yazıcılar hangi alanlarda kullanılmaktadır?
5. Siz de üç boyutlu yazıcılar ile üretilebilecek ürünlere örnekler veriniz.

3. ETKİNLİK Arkadaşlarınıza sormak üzere metinle ilgili üç soru hazırlayarak boş bırakılan yere yazınız.

1. _____
2. _____
3. _____

4. ETKİNLİK

- a) "NASA" hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
- b) Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları yanıtlayınız.

3D YAZICI ÇILGINLIĞINA NASA DA KAPILDI!

NASA, uzay teknolojisinde ve uzay yolculuklarında kullanmak üzere 3D yazıcılarla ilgili araştırmaları destekleyen önemli kuruluşlardan. ABD'de bir firma uzun süreli uzay seyahatleri için 3D yazıcıyla yiyecek üreten sistem projesiyle, "Gelişmiş Yiyecek Teknolojisi Programı" kapsamında NASA'dan karşılıksız destek almayı başardı. (...)

NASA'nın uzayın derinliklerine düzenlediği uzun yolculuklar, yaşam destek sistemlerinin geliştirilmesini zorunlu kılıyor. İşte bu nedenle NASA'nın "Gelişmiş Yiyecek Teknolojisi Programı" var. Program, uzay ekibini minimum zamanda güvenlik, ulaşılabilirlik, çeşitlilik ve besin istikrarı özellikleri taşıyan kumanyayla buluşturacak yöntemler geliştirmeyi hedefliyor. Çünkü mevcut yiyecek sistemi, hedeflenen besin özellikleriyle örtüşmüyor. Raf ömrü beş yılı geçmeyen yiyeceklerle Mars'a ya da başka uzak gezegenlere ulaşmak mümkün değil. Soğutma ve dondurmayı sağlamak uzay aracında önemli miktarda enerji kaynağı bulunmasını gerektirdiği için, eldeki NASA kumanyaları içlerindeki mikro besinler parçalanarak ayrı ayrı paketlenmiş, raf ömrü sınırlı yiyecekler. Üstelik daha astronotlar yerden havalanmadan seçilmiş oluyorlar. Yani ekip elemanlarının yiyeceklerini bireysel zevklerine göre seçme ya da gerçek yemekler hazırlama şansı yok. (...)

NASA, 3D yazıcıdan yiyecek basma projesinin altı aylık I. Aşama kısmına 125.000 dolar bağışlayarak, bu teknolojinin ekibin harcadığı zamanı ve atıkları azaltıp azaltmadığını, besin istikrarı sağlama kapasitesini ve raf ömrü uzun malzemelerden çeşitli yiyecekler üretilip üretilmeyeceğini sinamış olacak. (...)

Emine Sonnur ÖZCAN

(Kısaltılmıştır.)

1. NASA, 3D yazıcıları ile ilgili araştırmaları hangi amaçla destekliyor?
2. NASA'nın "Gelişmiş Yiyecek Teknolojisi Programı" neyi hedefliyor?
3. Siz uzay araştırmalarına 3D yazıcılarını kullanarak hangi alanda katkıda bulunmak isterdiniz?
4. "Üç Boyutlu Yazıcılarla Çizimler Gerçeğe Dönüşüyor" adlı metin ile yukarıdaki metni konu açısından karşılaştırınız.

5. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerin başına amaç-sonuç bildiriyorsa (A), neden-sonuç bildiriyorsa (N), koşul-sonuç bildiriyorsa (K) yazınız.

- Bir nesnenin kopyası yapılmak isteniyorsa o nesnenin görüntüsü üç boyutlu yazıcılarla bilgisayar ortamına aktarılır.
- Teknolojide yaşanan gelişmeler yazıcılar ile ilgili algıyı değiştirdi.
- Hull, tasarlanan bir ürünün ilk örneğini üretmede harcanan zamanı kısaltmak için bu fikri geliştirmiş.

6. ETKİNLİK Aşağıdaki karikatürü yorumlayarak görüşlerinizi yazınız.

7. ETKİNLİK Aşağıda verilen örnekteki gibi bulduğunuz edatların altını çiziniz.

- Hull, harcanan uzun zamanı kısaltmak için bu fikri geliştirmiş.
- Her teknoloji için ayrı yazıcılar vardır.
- Örnek modeller ya da parçalar üretmede kolaylık sağlama gibi önemli üstünlükleri var.
- Yazıcıda üretilen nesneye göre öncelikle üç boyutlu çizim yapılması gerekiyor.
- Bunun için çeşitli bilgisayar programları kullanılıyor.

8. ETKİNLİK Sizce, gelişen teknolojiyle birlikte, yakın gelecekte hangi alanlarda gelişmeler yaşanacak ve bunların insanlığa katkısı nasıl olacak? Düşüncelerinizi anlatan kısa bir konuşma yapınız.

9. ETKİNLİK Siz üç boyutlu yazıcı kullanarak hangi ürünü oluşturmak istersiniz? Bu ürünün tasarlanış amacına ve günlük hayatta insanlara ne gibi kolaylık sağladığına değinerek ürününüzü arkadaşlarınıza tanıtmak amacıyla bir yazı yazınız.

[illegible]

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Piri Reis hakkında araştırma yapınız.
2. Denizciler yönlerini nasıl bulurlar? Bilgi toplayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Piri Reis hakkında yaptığınız araştırmalarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Denizcilerin nasıl yön bulduğunu anlatınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Piri Reis, yaşamının büyük bölümünü denizlerde geçirmiş ve önemli eserler ortaya koymuş bir denizci ve haritacıydı. Piri Reis'in en önemli eserleri arasında "Kitab-ı Bahriye" adlı denizcilik kitabı ve Dünya haritaları yer alır. Piri Reis, birer deniz haritası niteliğindeki Dünya haritalarında kıyıları ve limanları ayrıntılı olarak göstermişti. Portolan haritası adı da verilen bu çeşit deniz haritaları coğrafi keşiflerin yapılmasında önemli rol oynadı.

Eski çağlarda Avrupalılar ticaret yapmak için belirli yolları izleyerek Hindistan'a ve Uzak Doğu'ya giderlerdi. Gittikleri yerlerde kendi mallarını satar, oralandan da ipek, inci, porselen ve baharat gibi şeyler alırlardı. Daha sonra da geri dönüp bunları Avrupa'da satarlardı. Ancak bu yollar hem çok uzun hem de zorluklarla doluydu. Avrupalılar uzak ülkelere daha kısa sürede gidebilmek ve bu zorlukları yaşamamak için yeni yollar aramaya başladılar.

Avrupa'dan Hindistan'a ve Uzak Doğu'ya ulaşan yollar İpek Yolu ve Baharat Yolu'ydu.

Asya'ya ulaşacağını düşünerek İspanya'dan gemiyle yola çıkmış olan İtalyan denizci Kristof Kolomb 1492'de Atlas Okyanusu'nu geçerek Orta Amerika'ya ulaştı.

Vasco da Gama (Vasko dö Gama) adlı Portekizli bir denizci, gemiyle Portekiz'den yola çıkıp Afrika'nın güneyinden geçerek 1498'de Hindistan'a ulaştı. Böylece ilk kez Hindistan'a farklı bir rota izlenerek ulaşılmış oldu.

Kolomb ve Vasco da Gama'nın keşifleri denizlerde yeni rotaların belirlenmesini ve yeni ticaret yollarının oluşmasını sağladı.

Piri Reis çok küçük yaştan beri denizcilikle uğraştığından bu alanda çok deneyim sahibiydi. Tüm yolculuklarında bol bol gözlem yapar ve bilgi toplardı. Öğrendiklerini ve yaptığı yolculuklarla ilgili her ayrıntıyı not alırdı.

Piri Reis yaptığı gözlemler ve aldığı notlar ışığında çok sayıda deniz haritası hazırladı. Bu haritaların en önemlisi 1513'te çizdiği Dünya haritasıydı. Piri Reis bu haritanın üzerine çeşitli bilgiler de kaydetmişti. Haritadaki yerlerin özellikleri ve bu yerlerin ne zaman, kimler tarafından keşfedildiği gibi. Piri Reis bu haritayı hazırlarken 33 farklı haritadan da yararlanmıştı. Bunlardan biri de Kolomb'un çizdiği ilk Amerika haritasıydı.

Piri Reis 1528'de bir Dünya haritası daha çizdi. Bu haritada ilk haritasındaki bazı yanlışları düzeltti, boş yerleri tamamladı. Ayrıca bazı eklemeler yaptı.

Piri Reis'in en önemli eserlerinden bir diğeri de Akdeniz ve Ege kıyılarını ve buralardaki yerleşim yerlerini anlattığı "Kitab-ı Bahriye" adlı denizcilik kitabıydı. Piri Reis denizciler için bir rehber olarak hazırladığı bu kitapta, yüzlerce deniz haritasına yer verdi. Haritaların üzerine adaları, körfezleri ve limanları tanıtan notlar koydu. Bunların dışında, kitabında gemi bakımı yapılabilecek ve içme suyu bulunabilecek yerleri belirtti. Ayrıca insan toplulukları, bitki örtüsü ve önemli yapılarla ilgili bilgilere de yer verdi.

"Kitab-ı Bahriye" hem bir coğrafya hem de bir harita kitabıydı. Ayrıca limanların ayrıntılı olarak tanıtıldığı yayınların da ilk örneğiydi.

Yaşamı süresince araştırmalara ve gözlemlere dayanan birçok eser ortaya koyan Piri Reis, aktardığı bilgilerin doğru olmasına çok özen gösterdi. Yaşadığı dönemde denizcilik alanına önemli katkılarda bulundu. Eserleri birer başvuru kaynağı olarak günümüzde de değerini koruyor.

Pınar Dündar
Çizim: Barış Hacıoğlu

1. ETKİNLİK Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metinden hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz. Daha sonra kelimeleri cümle içinde kullanınız.

Kelimeler

bahriye	Tahminim:	
	Cümlem:	
rota	Tahminim:	
	Cümlem:	
deneyim	Tahminim:	
	Cümlem:	

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Piri Reis kimdir?
2. Avrupalıların Uzak Doğu'ya gitme sebepleri nelerdir?
3. Kitab-ı Bahriye kitabında hangi konulara değinilmiştir?
4. Piri Reis'in çizdiği haritalar yaşadığı dönemde bilim dünyasına nasıl katkıda bulunmuştur?
5. Avrupalıları yeni yollar aramaya yönelten eski ticaret yollarında insanlar ne gibi sıkıntılarla karşılaşmış olabilir?
6. Piri Reis'in denizciliği seçmesindeki en büyük etken ne olabilir?
7. Piri Reis'in Dünya haritasını sadece deniz yolu ile gezerek çizmesi mümkün müdür? O zamanın şartlarını düşünerek değerlendiriniz.

3. ETKİNLİK Bilim insanının sahip olması gereken özelliklerden hangisi Piri Reis'te vardır? Örnekteki gibi var olan özellikleri işaretleyiniz, metinle ilişkilendirerek açıklayınız.

- ✓ Evreni ve onun işleyişine ilişkin konuları merak eder, gözlem yapar.
Tüm yolculuklarında bol bol gözlem yapar ve bilgi toplardı.
- Üzerinde çalıştığı konuyla ilgili olarak o güne kadar elde edilmiş tüm bilgileri bulmaya çalışır.

- Üzerinde çalıştığı konulara ilişkin önemli bilgileri bilim dünyası dışındaki kişilerle de paylaşır. Bu amaçla radyo ve televizyon programlarına katılabilir.

- Başarısızlıkları bilimsel araştırma sürecinin doğal bir parçası olarak kabul eder. Başarısızlık söz konusu olduğunda vazgeçmez, bunun da bir tür bilgi birikimi olduğunu düşünerek çalışmaya devam eder.

- Düşüncelerini ve elde ettiği bilgileri bilim dünyasıyla paylaşır. Bu amaçla bilimsel yazılar yazar.

4. ETKİNLİK

a) Tek başına anlamı olmayan ancak cümle içinde anlam kazanan kelimelerin (edatların) altını örnekteki gibi çizin. Kattığı anlamı bırakılan boşluğa yazınız.

- Portekizli bir denizci, gemi ile Portekiz'den yola çıkıp Hindistan'a ulaştı. (**Araç ilgisi**)
- Gittikleri yerlerde kendi mallarını satar, oralardan da ipek, inci, porselen ve baharat gibi şeyler alırlardı. (.....)
- Bu zorlukları yaşamamak için yeni yollar aramaya başladılar. (.....)
- Bilim insanları bu haritanın ancak kuş bakışı bakılarak çizilebileceğini söylerler. (.....)

b) Aşağıdaki şiirde geçen edatları bulunuz. Edatların şiirin anlamına olan katkısını açıklayınız.

Piri Reis'in Haritası

Piri Reis düşlerimizi çizmiş haritasına,
Boyamış serin deniz sabahlarının renkleriyle.
Piri Reis düşlerimizi çizmiş haritasına,
Göz görmemiş, el değmemiş yıldız hevenkleriyle.
Piri Reis düşlerimizi çizmiş haritasına,
Varılan kıyılardan ayak basmamış kumsallara doğru
Hayırsız adalarla yeşil papağanların arasından
Billur köşklere giden yolu.
(...)

Nazım Hikmet RAN

c) "başka" kelimesini edat, sıfat ve zamir olarak birer cümlede kullanınız.

5. ETKİNLİK "Piri Reis" metninden alınmış aşağıdaki cümleyi okuyunuz. Verilen Dünya haritasına göre soruları yanıtlayınız.

"Asya'ya ulaşacağını düşünerek İspanya'dan gemiyle yola çıkmış olan İtalyan denizci Kristof Kolomb 1492'de Atlas Okyanusu'nu geçerek Orta Amerika'ya ulaştı."

1. İspanya'dan yola çıkan ve yanlış rotada giden Kristof Kolomb hangi okyanusta ilerlemektedir?

2. Asya'ya varmak isteyen Kolomb, o günün şartlarında hangi okyanusları geçmek zorundadır?

3. Kolomb'un yanlış rotada gitmesinin nedenleri ne olabilir?

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Dünyadaki iklim farklılıkları ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınız ile paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE TOPLUM

Yavaşlatmayı başarsak bile, iklim değişikliğinin toplumlar üzerinde ciddi etkileri olacak. Bundan en çok zarar görecektir insanlar ise sorunun ortaya çıkmasında en az etkisi bulunan, yani gelişmekte olan ülkelerin halkları olacak. Birçoğu zaten tarım yapmanın ve hatta yeterli miktarda içme suyuna ulaşmanın zor olduğu iklim aşırılıkları ile başa çıkmaya çalışıyor. İklim değişikliği ve bunun etkileri hayatı daha fazla zorlaştıracak; kıtlık, kitlesel göç, kaynak ve toprak savaşları artacak. Deniz seviyesine yakın ülkeler sular altında kalacağı için bu ülke vatandaşlarının topraklarını terk etmesi gerekebilir. Sanayileşmiş ülkelerin toplumları da hem doğrudan hem de dünyanın diğer bölgelerindeki ciddi sorunlar nedeniyle zarar görebilirler.

Uçta Yaşamak

19. yüzyılda yaşayan avcı Eskimolar buza açılmış hava alma deliğinden fokun çıkmasını beklerdi. Bazı Eskimolar günümüzde hâlâ aynı avlanma tekniğini kullanıyor. Sert iklim koşullarının görüldüğü yerlerde yaşayan insanlar, tıpkı bu avcı Eskimolar gibi çevrelerine uyum sağlayan yaşam şekilleri geliştirmişlerdir. İklim değişikliği nedeniyle bu insanların becerileri anlamını kaybedebilir ve kültürleri yok olabilir.

Hastalık

Dünya ısındıkça, tropikal bölgelerde görülen hastalıkların yayıldığı görülüyor. Tropikal bölgelerdeki sivrisinekler ile taşınan sıtma hastalığı her yıl 500 milyon insanı etkiliyor. Bu sayı, 1990'a kıyasla dört kat daha fazla. Kan testleri sayesinde bu çocukların hasta olup olmadığı anlaşılacak.

Tarım Ürünleri

Küresel ısınma nedeniyle tropikal bölgelerdeki ülkelerde tarım yapmak zorlaşabilir çünkü birçok tarım ürünü zaten bitkilerin dayanabileceği en yüksek sıcaklıklara sahip bölgelerde yetiştiriliyor. Ilıman iklimlerde yetişen buğday gibi tahıllar için daha uzun süren yaz mevsimleri ve artan karbondioksit seviyeleri yararlı olabilir fakat bu durumda da artan ozon seviyesi bitki gelişimini yavaşlatabilir.

Göç Eden İnsanlar

Seller ya da çölleşme nedeniyle topraklar yaşanamaz hâle gelecek olursa, bu bölgelerde yaşayan insanlar, göç etmek zorunda kalacak. Bu da tarihteki en büyük kitle göçüyle sonuçlanabilir. Komşu ülkeler, bu kadar çok insanın topraklarına rahatça yerleşip kendi gıdalarını yetiştirmelerine büyük ihtimalle izin vermeyecekler. Mülteciler kamplara sığınacak ve çok kötü şartlar altında, sağlıklı ve hijyenik koşullardan uzak, çok az gıda ile ve yapacak hiçbir şeyleri olmadan, dışarıdan gelecek yardımlarla yaşamaya muhtaç kalacaklar. Toplumlar bütünüyle çökebilir ve toprak üzerinde hak sağlamak için yaşanacak kargaşa da kolayca vahşete, sivil savaşa ve kıtlığa yol açabilir.

Yükselen Sular

Dünyanın yoğun nüfuslu birçok bölgesi, deniz seviyesine yakın yerlerdedir. Hindistan ve Bangladeş'teki Ganj Deltası da bunlardan biridir. İklim değişikliği nedeniyle deniz seviyesi sadece 1 metre bile yükselecek olursa Bangladeş'in %17'si sular altında kalacak ve milyonlarca insan yerlerinden olacak. Bunun üzerine bir de kasırga felaketi yaşanırsa aynı 1970'te olduğu gibi milyonlarca insan can verebilir.

Su Kaynakları

Temiz, tatlı su hayat için vazgeçilmezdir fakat kuraklıklar, zaten yarı çöl olan bölgelerde suya ulaşmayı daha zor bir hâle getirecek. Orta Asya ve Çin'in geniş bölgeleri Himalaya buzullarında depolanmış suya ihtiyaç duyduğu için, buzulların küçülmesi de aynı etkiyi yapacak. Peru'daki Lima kenti gibi birçok Güney Amerika şehri de, aynı şekilde And Dağları'ndaki buzullara muhtaçtır. Eğer buzullar erirse ihtiva ettikleri su da akıp gidecek. Yükselen deniz seviyeleri nedeniyle meydana gelen su taşkınları da alçak kıyılarda bulunan birçok büyük şehrin ihtiyacını karşılayan temiz su kaynaklarını kirleterek kullanılamaz hâle getirebilir.

Besin Kaynakları

Tropikal bölgelerdeki tarım, küresel ısınma nedeniyle zarar görürse besin kaynakları da tükenmeye başlayabilir. Bu etkiyi en ciddi boyutta hissedecek olanlar, yine gelişmekte olan ülkelerde yaşayan ve zaten yeterli yiyecek bulmakta zorlanan insanlar olacaktır. Ancak, bu durum sadece onları değil tüm dünyadaki insanları etkileyecektir. Günümüzde Amerika ve Avrupa'daki marketlerde satılan yiyeceklerin büyük bir kısmı tropikal bölgelerdeki ülkelere geliyor. Eğer yerel çiftçiler azalan kaynakların yerini doldurmaya yetecek kadar üretim yapamazlarsa süpermarketlerdeki raflar çok daha hızlı boşalmaya başlayacak.

Çöküş

Gelişmiş ülkelerdeki insanlar gıda, su ve ısınma dâhil birçok ihtiyaçlarını karşılamak için enerji, iletişim ve ulaşım gibi hizmetlere ihtiyaç duyarlar. Bu, onları yıkıcı olaylar karşısında daha az gelişmiş toplumlar kadar savunmasız bırakır. 2005 yılında New Orleans (Niv Orliyns)'ı vuran Katrina Kasırgası'nın neden olduğu sel felaketiyle yaşanan kargaşa bunu kanıtıyor. Hizmetlerin çökmesi ve birçok insanın hayatını kaybetmesinin yanı sıra, hasar görmüş binaları yağmalayanlar ve sokakları altüst eden çeteler nedeniyle şehir tam bir kanunsuzluğa gömülmüştü.

John WOODWARD
(Jon Vodvord)

Çev: Deniz Candaş

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ederek karşılıklarına yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz.

Eskimo: _____

hijyenik: _____

ihtiva: _____

kasırğa: _____

mülteci: _____

ozon: _____

tropikal: _____

b) Anlamlarını öğrendiğiniz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Yazara göre iklim değişikliğine en fazla kimler sebep olmaktadır?
2. Buzulların erimesi o bölgede yaşayan Eskimolara nasıl zarar verebilir?
3. İklim değişikliği su kaynaklarını nasıl etkiler? Açıklayınız.
4. İklim değişikliği sonucunda gelişmiş ülkeler mi, az gelişmiş ülkeler mi daha fazla zarar görür? Karşılaştırma yapınız.
5. İklim değişikliği sizin yaşadığınız çevrede nasıl sorunlar oluşturmaktadır?
6. Yazar, iklim değişikliğinin toplumda kargaşa yaratacağını hangi örneğe dayanarak belirtmiştir?

3. ETKİNLİK Okuduğunuz metinde düşüncüyü geliştirme yollarından örneklendirme ve karşılaştırma içeren cümleleri bulunuz. Aşağıdaki boşluğa yazınız.

örneklendirme _____

karşılaştırma _____

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları yanıtlayınız.

Karbon Ayak İziniz

Karbon ayak izinizi azaltarak, iklim değişikliği ile mücadeleye katkıda bulunabilirsiniz. Karbon ayak izi, yaptığınız şeyler sonucu açığa çıkan karbondioksit ya da sera gazlarının miktarıdır. Karbon ayak iziniz sizin gezegen üzerinde bıraktığınız izdir ve bu iz ne kadar küçükse o kadar iyidir. Eğer hepimiz yaparsak küçük değişiklikler dahi fark yaratabilir. Bir odadan çıkarken ışığı kapatmak gibi küçük eylemlerin, hayatımız üzerinde para tasarruf etmekten başka etkisi yoktur. Uçmaktan kaçınmak ya da araba yerine toplu taşıma hizmetlerini kullanmak gibi tercihler ise daha zordur. Günün birinde, insanlığın toplam karbon ayak izinden herkesin adil bir paya sahip olacağı “karbon payı” uygulamasına başlanabilir. Eğer bu olursa, payımızı nasıl kullanacağımıza kendimiz karar verebiliriz. O zamana kadar, müsrif komşularımız yüzünden emeklerimiz boşa gidiyormuş gibi hissedebiliriz. Bunun umudunuzu kırmasına izin vermeyin. Gezegenimizin size ihtiyacı var.

John WOODWARD

1. Metinde ilk cümledeki kelime grubunun koyu yazılma sebebi nedir?
2. Metinde geçen “karbon payı” ifadesinden ne anlıyorsunuz?
3. Karbon ayak izimizi azaltmak ve iklim değişikliğini yavaşlatmak için çözüm önerilerinizi aşağıdaki boşluğa yazınız.

b) Aşağıda bazı ülkelerin 2014 yılına ait karbondioksit (CO₂) emisyonu miktarları ton olarak verilmiştir. Verileri inceleyiniz.

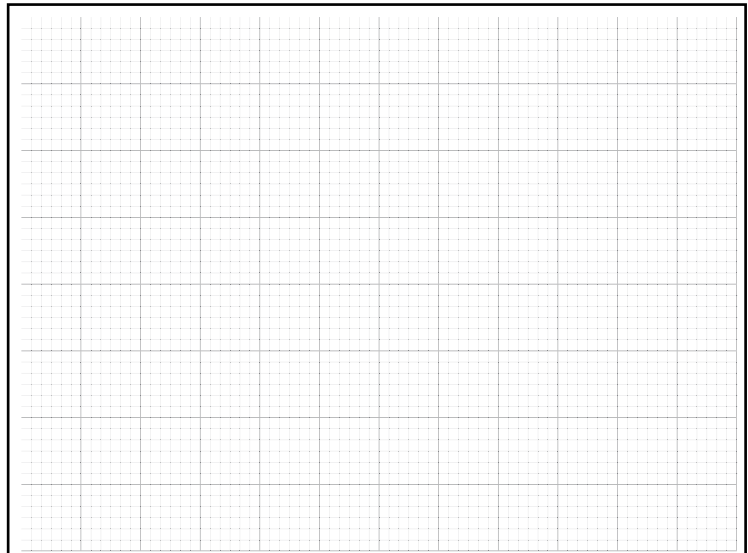
Türkiye	4,5
ABD	16,5
İngiltere	6,5
Avustralya	15,4
Güney Afrika	8,9
Çin	4,5
Hindistan	1,7

c) Karbonun atmosfere salınımını azaltmak için verdiğiniz çözüm önerilerinizi düzenleyip “Geze­genimin Bana İhtiyacı Var” başlıklı bilgilendirici bir metin yazınız. Yukarıdaki verilerden hareketle grafik çizerek metninizi destekleyiniz.

GEZEĞENİMİN BANA İHTİYACI VAR

Grafik Alanı

5. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde bazı kelimelerin altı çizilmiştir. İnceleyiniz.

- İklim değişikliği ve bunun etkileri hayatı daha fazla zorlaştıracak.
- Eğer buzullar erirse ihtiva ettikleri su da akıp gidecek.
- Tropikal bölgelerdeki ülkelerde tarım yapmak zorlaşabilir çünkü birçok tarım ürünü zaten bitkilerin dayanabileceği en yüksek sıcaklıklara sahip bölgelerde yetiştiriliyor.
- Uçmaktan kaçınmak ya da araba yerine toplu taşıma hizmetlerini kullanmak gibi tercihler ise daha zordur.

a) Yukarıdaki altı çizili kelimeler cümleye anlam katmış mıdır? Açıklayınız.

b) Yukarıdaki altı çizili kelimelerin kullanılma amacı nedir?

c) Siz de yukarıdaki altı çizili kelimeleri kullanarak cümleler kurunuz. Cümlelerinizi aşağıdaki boşluklara yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Gezegenimizle ilgili merak ettiğiniz bir konuyu araştırınız.
2. Astronomi üzerine çalışmış bir Türk bilim insanıyla ilgili bilgi edininiz. Edindiğiniz bilgileri destekleyecek görseller bulunuz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Dünya'nın kendi eksenini etrafında döndüğüne kanıt olarak neleri gösterebilirsiniz?
2. Sizce Dünya dönmeseydi yaşam şeklimizde ne gibi değişiklikler olurdu?

DÜNYA DAHA NE KADAR DÖNECEK?

► Metnin önemli gördüğünüz bölümlerini not olarak dinleyiniz.

- 1. ETKİNLİK** Metni dinlerken Dünya, Ay ve Güneş hakkında verilen bilgileri ilgili görsellerin yanına not alınız.

2. ETKİNLİK Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını metinden hareketle tahmin ederek tahminlerinizi sözlükten kontrol ediniz.

Kelimeler	Tahminim
fizik	
eksen	
hayali	
küre	
uzay	
yer kabuğu	
gelgit	
devasa	

3. ETKİNLİK

[illegible]

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle yanıtlayınız.

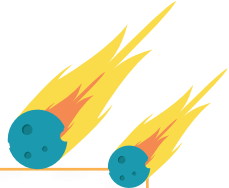
1. Bilim insanının fizikçi olmasında etkili olan olay nedir?
2. Dünya'nın dönüşünü neden hissedemiyoruz? Açıklayınız.
3. Dünya, Güneş ve Ay niçin uzayda sürekli hareket hâlinindedir? Yazar bunu açıklamak için hangi örnekleri vermiştir?
4. Bilim insanına göre Dünya'mızın sonu nasıl gelecek?
5. Dünya'mız neden her geçen yıl kendi eksenini etrafında daha yavaş dönüyor?
6. Metinde adı geçen bilim insanına soru sorma imkânınız olsaydı ne sorardınız? Bu soruyu sorma sebebiniz nedir?
7. Fizik ve astronomiyle ilgilenen bir bilim insanı olsaydınız uzayla ilgili hangi gizemi çözmek isterdiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

5. ETKİNLİK

Astronomi üzerine çalışmış bir Türk bilim insanıyla ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşmak üzere bir sunum yapınız.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki elektronik postayı okuyunuz. Soruları cevaplayınız.

Kime: aliyilmaz@universite.edu.tr Bilgi Gizli

Konu ekle: Dünya'nın sonu ile ilgili halk inanışlarını işleyen edebî eser

Değerli Öğrencim Ali,

Benden Dünya'nın sonu ile ilgili halk inanışlarını işleyen edebî eser adı istemişsin. Bu konuyla ilgili sana "Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç" adlı romanı önerebilirim. Yazarı Hüseyin Rahmi Gürpınar. Bu eserdeki halk inançlarını inceleyen makalelere internetten ulaşabilirsin. İnternette araştırma yaparken "edu" ve "gov" uzantılı sitelerden yararlanman gerektiğini unutma.

Gönder At   ▼

- 1) Ali'ye "Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç" romanı niçin öneriliyor?
- 2) Gönderilen e-postada "edu" ve "gov" uzantılı sitelerin önerilme sebebi nedir?

7. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metne göre Dünya'nın dönme hızının gitgide yavaşladığı, uzun bir süre sonra tamamen duracağı ve Dünya'daki yaşamın son bulacağı ifade ediliyor. Bu durum karşısında kendinizi başka gezegenlerde yaşam alanı arayan bir bilim insanı olarak düşününüz. Yeni gezegen arayışınızı anlatan bir hikâye kurgulayınız.

Hikâyenizde yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş aşağıdaki kelimelerin Türkçelerini kullanınız.

planetaryum, galaksi, kozmos, asteroit, almanak

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Halkla sürekli iletişim hâlinde olan bir meslek sahibinin başarılı olması için hangi özelliklere sahip olması gerekir? Araştırınız.
2. Seyyar satıcıları gözlemleyiniz. Kullandıkları dilde ilginç bulduğunuz ifadeleri not alınız.

EV YAPIMI DONDURMA (Serbest Okuma Metni)

- Kakaolu süt
- Krema
- Buz parçaları
- Şeker
- Tuz
- Makas
- Küçük cam bir kap
- İki adet kilitli poşet (biri diğerinden daha büyük)
- Eldiven

1 Küçük poşete çikolatalı dondurma yapımında kullanılacak tüm malzemeleri ekleyeceğiz. Bunun için ilk olarak, önceden çırpılmış kakaolu sütü poşete doldurun. Daha sonra sıvı krema ve 3 çay kaşığı şeker ekleyin.

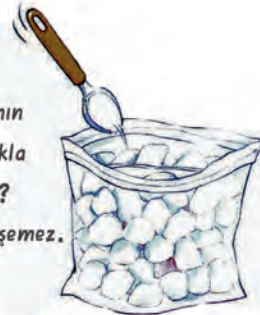

2 Kilitli poşeti kapatın ve üç malzemeyi iyice sallayın. Aşağı yukarı, aşağı yukarı... Bu, aynı zamanda kollarınız için de faydalı bir egzersiz!

3 Malzeme dolu küçük poşeti daha büyük bir kilitli poşetin içine yerleştirin. Daha sonra büyük poşetin içine küçük poşeti tamamen kaplayacak kadar buz parçası ekleyin. Epeyce buz parçasına ihtiyacınız var!

4 3 çay kaşığı tuzu buz parçalarının üzerine serpin. Tuz diye yanlışlıkla şeker atmayın sakın, tamam mı? Yoksa karışım dondurmaya dönüşemez.

Neler oldu?

Buz, dondurmayı oluşturan malzemeleri soğutur ama karışımın donması için daha fazla soğuk gerekir! Bunun için tuz ekleyerek suyun donma noktasını 0'ın altına düşürürsünüz. Erime sırasında tuz ile buz karışımı, küçük poşetteki ısıyı çeker ve böylece malzemeler donmuş olur. Bu nedenle, dondurmacıların arabalarında da tuz kullanılır. Donma noktası aşağı çekilir ve ilk önce dondurma değil buz erir!

- 5** Poşeti sıkıca kapatın ve en az 10 dakika boyunca sallayın. Poşeti uzun bir süre tutacağınızdan elinizin üşümemesi için eldiven giyin.

6 Deneyin!

Şimdi poşetleri açın ve küçük poşetteki karışımınızı kaseye boşaltın. Başlangıçta poşete koyduğunuz dondurmaya dönüştü... Yenmeye hazır! Mmm!

Paula NAVARRO
(Paula Navaro)

Çev: Elnara Ahmetzade

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

AERODİNAMİK

Aerodinamiğin ne olduğunu anlayabilmek için sürtünmenin ne olduğunu bilmek gerekir. İki cisim birbirine sürtündüğünde ortaya çıkan kuvvete sürtünme kuvveti denir. Bu kuvvetin etkilerini ellerinizi birbirine sürterek anlayabilirsiniz. Ellerinizi birbirine ne kadar sıkı bastırırsanız hareket ettirmek için o kadar büyük kuvvet uygulamanız gerekir. Kısa bir süre sonra ellerinizin ısındığını hissedersiniz. Eğer ellerinizi sürtmeye uzun bir süre devam ederseniz, sürtünme aşınmaya yol açar ve elleriniz su toplar.

Sürtünme, gücün boşa harcanmasına, ısı üretilmesine ve birbirine sürtünen yüzeylerin zamanla aşınmasına neden olur. Sürtünme azaltılırsa otomobiller daha az enerji harcayarak daha hızlı gidebilir.

Öte yandan bir otomobilin sürtünme olmaksızın hareket edebilmesi mümkün değildir. Tekerelek ile yol arasındaki sürtünme, lastiğin yolu tutmasını ve otomobilin hareket etmesini sağlar. Fren sistemi de sürtünmeyle çalışır.

Günümüzde otomobiller eski otomobillere oranla daha az hava sürtünmesi yaratacak şekilde tasarlanmaktadır. Özel gövde şekilleri ve bazı özellikleri aerodinamik kurallarına göre geliştirilmiştir.

Aerodinamik, hareketli bir cismin hava akımı içindeki davranışının incelenmesidir. İlk olarak uçakları incelemek için geliştirilmiştir ancak günümüzde motorlu araçların incelenmesinde de kullanılmaktadır.

Modern otomobillerin şekilleri yuvarlaklaştırılmıştır, böylece hava otomobilin çevresinden kolayca geçebilmektedir. Bu da havadan kaynaklanan sürtünmeyi azaltır.

Clive GIFFORD

(Kılayv Gifird)

(1, 2, 3, 4 ve 5. soruyu metinden hareketle yanıtlayınız.)

1. Aerodinamik nedir?

2. Modern otomobiller ile eski otomobiller arasındaki fark nedir?

3. Sürtünme kuvvetinin olmaması otomobillerin hareketini ne yönde etkiler?

4. Metnin türü ile ilgili bilgilerden hangisi doğrudur?
- A) Bilgilendirici bir metindir.
 B) Geziliş görülen yerler anlatılmıştır.
 C) Karşılıklı konuşmalardan oluşmuştur.
 D) Uzaktaki birine yazılmıştır.
5. Metnin dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
- A) Neden-sonuç cümlesi kullanılmıştır.
 B) Koşul cümlesi kullanılmıştır.
 C) Karşılaştırma yapılmıştır.
 D) Benzetme yapılmıştır.
6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç kullanılmıştır?
- A) Piri Reis'in haritası kıtanın sahil kesimlerini gösteriyordu.
 B) Tüm yolculuklarında bol bol gözlem yapar ve bilgi toplardı.
 C) Karbon ayak iziniz, sizin gezegen üzerinde bıraktığınız izdir.
 D) Üç boyutlu yazıcılarda ürünler farklı teknolojiler kullanılarak oluşturulur.
7. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde edat kullanılmamıştır?
- A) Bunun için çeşitli bilgisayar programları kullanılıyor.
 B) Üç boyutlu yazıcı mimari, sanat, sağlık gibi alanlarda kullanılıyor.
 C) İlk üç boyutlu yazıcı teknolojisi günümüzde de kullanılıyor.
 D) Toplum bilimleri içerisinde tarih, hukuk ve siyaset bilimi gibi disiplinler girmektedir.
8. Aşağıdaki cümlelerde nesnel olanların başına (N), öznel olanların başına (Ö) yazınız.
- () Bu buluş bütün gençleri heyecanlandıracak.
 () Doğa bilimlerinden biri de astronomidir.
 () Teknolojik gelişmeler insanları yalnızlaştırıyor.
 () İlk cep telefonu yaklaşık olarak bir tuğla boyutlarındaydı.
9. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili bağlaçların hangisi düşüncenin akışını değiştirmiştir?
- A) Batlamyus bir astronom ve coğrafyacıydı.
 B) Pasteur'ün en önemli buluşlarından biri de kuduz aşısıdır.
 C) Kopernik ile Galileo aynı evren kuramını benimsedi.
 D) Edison sayısız zorlukla karşılaşmış ama pes etmemiştir.

Dinleme/izleme

Konuşma

Okuma

Yazma

8.

TEMA

İLETİŞİM

- Bir Boyacı İle Konuştum
- Otobüs
- Oya
- Televizyoncu Ali
(Dinleme / İzleme Metni)
- Ana (Serbest Okuma Metni)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

İletişim konusunda yaptığınız araştırmalarınızı ve gözlemlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni okuma tiyatrosu yöntemiyle okuyunuz.

BİR BOYACI İLE KONUŞTUM

Kunduralarımı boyatmak istemiştim. Bu kadar zamandır kundura boyatırım, hâlâ alışamadım, (...) karşısına oturup ayaklarımı onun burnuna uzatmaya. Lâkin başka çare yok. Boyacılar da berberler gibidir. (...) Durmadan söyler. Amma berberler müşterisiyle konuşur, boyacılar birbirleriyle. Fakat bu sefer rastladığım benimle konuştu.

Bir müddet ayağımın tozunu aldıktan sonra:

– Beyim, siz yokuş bir yere çıkıyorsunuz galiba?

– Nerden bildin?

– Kunduralarınızın burnu fazla yenmiş de ondan.

Biraz daha fırçaladıktan sonra:

– Biz adamları ayaklarından tanırız.

– Amma yaptın ha!

– Vallahi tanırız.

– Ben neyim bil bakayım!

– O kadar da değil. Eğer siz bana haftada iki defa gelerseniz ikinci hafta şipşak kim olduğunuzu söylerim. Amma şimdi güç... İşte, bir yokuşa çıktığınızı anladım. Paçanızda da çok çamur yok. Demek ki sokağınız paket taşı... Ha! Kunduralarınızda ayak izleri var. Üstüne basmışlar. Demek tramvayla gidip geliyorsunuz. Hem de uzakça bir yerden. Çoğu da birinci arabada gidiyorsunuz. Çünkü ayak lekeleri siyah boya değil. Birinci arabada siyah boyalı kundura azdır. Sigara da içmiyorsunuz.

– Ne bildin?

– Ellerinizi sarı değil. Üstünüz de zifir kokmuyor. Üstelik kundura boyatırken de içmediniz.

Galiba işiniz yazı.

– Nereden anladın?

– Kör kör parmağım gözüne bayım! Ellerinizde mürekkep lekeleri var.

– Sen polis hafiyesi ol delikanlı. Boyacılığı bırak.

– Estağfurullah beyim. Ne yapalım, her gün karşımıza bir sürü insan geliyor. Seyrede ede alıştık. Kalabalık yerlere giriyorsunuz.

– Nerden bildin?

– Şapkanızın üstüne başka şapkalar geçirmişler. Kurdelede izi var. Tenha yerde şapkaları üst üste koymaya ne hacet!

Bir fırça daha vurduktan sonra:

– Yerli mi süreyim, Avrupa mı?

– Hangisi iyiye onu sür.

– Vallah beyim! İyi fırçalarsan ikisi de aynı. İş, kullanmakta. Tabi deri de iyi olmalı. Biz ne deriler görüyoruz. Boya değil, altın yıldız vursan manda gönü gibi donuk duruyor. Kunduraları kaçça aldınız?

Üç sene evvel otuz beş lira.

– Şimdi elli kâğıttan aşağı alamazsınız. O da kavaf işi. Bizim gözümüzü yıldırın bunlar değil, zenne kunduraları. Kardeş su yolu oynar gibi çizgileri var. Mübarekler de sinirli oluyorlar ha! Çoraba ilişmeyeceksin, boyanırsa çürürmüş. Fırça sert olsa ipliği kaçıyor. Yılan derisi mi istersin, balık derisi mi, sözüm ona domuz derisi bile var.

– Mantarlıları ne yapıyorsunuz?

– Hiç. Lekeleri zımparalıyoruz. Deriye boya vuruyoruz. Gerçek beyim. Sizin memuriyetiniz nedir?

– Gazeteciyim.

(...)

Burhan FELEK

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ederek karşılıklarına yazınız. Tahminlerinizi kelimelerin sözlük anlamlarıyla karşılaştırınız.

gön: _____

kavaf: _____

kundura: _____

paket taşı: _____

su yolu: _____

tramvay: _____

zenne: _____

zımpara: _____

zifir: _____

b) Aşağıdaki kelime ve kelime gruplarının anlamlarını araştırınız. Siz de bu kelime ve kelime grupları ile kurduğunuz cümleleri boş bırakılan yere yazınız.

- Estağfurullah beyim. Ne yapalım, her gün karşımıza bir sürü insan geliyor.

- Tenha yerde şapkaları üst üste koymaya ne hacet!

- Bizim gözümüzü yıldırان bunlar değil, zenne kunduraları.

- Kör kör parmağım gözüne bayım!

- Yılan derisi mi istersin, balık derisi mi, sözüm ona domuz derisi bile var.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Yazar, kundura boyatmaya niçin alışamamıştır? Açıklayınız.
2. Yazar, boyacılarla berberleri hangi yönden karşılaştırmaktadır?
3. Boyacı, yazarın mesleğini hangi nesneleri gözlemleyerek bulmaya çalışır?
4. Boyacı, insanlarla ilgili tahminlerinin doğruluğunu neye borçludur?
5. Boyacı, en çok hangi müşterilerinin ayakkabılarını boyarken sıkıntı yaşamaktadır?
6. Siz çevrenizdeki canlı ya da cansız varlıkları gözlemlemeyi sever misiniz? Niçin?
7. İnsanların beden dilini ya da eşyaların gizli dilini hangi insanlar daha doğru yorumlar?

3. ETKİNLİK

Siz de metinle ilgili üç soru hazırlayınız.

1. _____
2. _____
3. _____

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde düşüncüyü geliştirme yollarından (karşılaştırma, benzetme, örnekendirme) hangileri kullanılmıştır? İlgili boşluğa yazınız.

- Biz ne deriler görüyoruz. Boya değil, altın yıldız vursan manda gönü gibi donuk duruyor.

- Amma berberler müşterisiyle konuşur, boyacılar birbirleriyle.

- Biz ne zenne kunduraları boyadık: yılan derili, balık derili, sözüm ona domuz derili...

b) Siz de karşılaştırma, benzetme, örneklendirme içeren cümlelerinizi ilgili boşluğa yazınız.

karşılaştırma _____

benzetme _____

örneklendirme _____

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları yanıtlayınız.

Türkçenin Gül Bahçeleri

Bir gün, sokakta “kandil gülleri!..” diye bağırarak bir satıcı sesi duyar ve yollarda güller satılıyor zannedersiniz, aldanırsınız, satılan, gül değil, kandil simitleri, kandil çörekleridir.

İşte bu kandil çörekleri, belki de ince ve gül renkli kâğıtlara sarıldığı için, halk satıcıları, onları kandil çörekleri diye değil de tam bir mecaz veya benzetme ihtiyacıyla, kandil gülleri sesleriyle satarlar.

(...)

Bazen bakarsınız, sokakta bir satıcı “körpe badem” diye haykırır. Eğer siz taze badem çıkmış diye aldanır ve badem almak arzusuyla kapıya veya pencereye koşarsanız, göreceğiniz badem değil salatalıktır. Halk satıcısı ona badem demekten hoşlanır.

Satıcılıkta böyle mecazlar asırlarca yaşamış yerli bir reklam zekâsıdır.

(...)

Nihad Sâmi BANARLI

(Kısaltılmıştır.)

1. Sizce satıcıların bir ürünü satarken o ürüne daha güzel bir isim bulmasının sebebi nedir?

2. "Boyacı" ile "Türkçenin Gül Bahçeleri" adlı metinlerde geçen esnafların müşterileri ile kurduğu iletişim dilini karşılaştırınız.

b) Siz de daha önce seyyar satıcılar ile ilgili yaptığınız gözlemlerden yola çıkarak, satıcı-müşteri arasında geçen bir konuşma metni tasarlayıp ilgili boşluğa yazınız.

c) Hazırladığınız karşılıklı konuşma metnini beden dilinizi de kullanarak canlandırınız.

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerden hareketle soruları yanıtlayınız.

1. Hangi satıcıların sözleri uyumludur?
2. Hangi satıcı ürününü satarken tezat (karşıtlık) sanatını kullanmıştır?
3. Hangi satıcı ürününü satarken abartma (mübalağa) sanatını kullanmıştır?
4. Hangi satıcı ürününü satarken benzetme sanatına başvurmuştur?

b) Aşağıdaki cümlede tekrarlanan “gel” kelimesi cümleye nasıl bir anlam katmıştır?

Gel vatandaş, gel! Derya kuzusu bunlar...

c) Sevinç ve şaşma duygusu içeren cümlelerinizi aşağıdaki boşluklara yazınız.

d) “c” maddesinde kurduğunuz cümlelerin sonuna hangi noktalama işaretini koydunuz? Niçin?

GELECEK DERSE HAZIRLIK

İnsanların ön yargılı davranmalarının sebepleri neler olabilir? Araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

İlk görüşte hakkında yanlış düşüncelere kapıldığınız insanlar oldu mu? Olduysa düşüncelerinizdeki değişikliği arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

OTOBÜS

Acı acı güldü. Suratını ekşitip, etrafındakileri uzun uzun süzdü. Eski, kahverengi yeleğinin altında yakasız mintanı böğrüne kadar açtıktı.

Cemal ağabey, belki de ilk defa belediye otobüsüne biniyordu. Taşradan geldiğini her davranışından anlamak mümkündü. Acemi bakışlarla hem çevresindekileri süzüyor; hem de otobüslerin yazılarını okumaya çalışıyordu.

Beklediği otobüs gelmiş olacak ki titreyen parmaklarıyla bileti- ni şoföre gösterip bindi. Şoför, her bineni:

– Arkaya doğru ilerleyin! diye ikaz ediyordu.

Otobüs hareket eder etmez durdu. Kırmızı ışık.

Cemal ağabey etrafına bakındı. Durmasına bir anlam veremedi.

Tıklım tıklım dolu olan otobüste kimseye bir şey sormak da işine gelmedi.

Otobüs tekrar hareket etti. Birkaç teker döndürdü ki yine durdu.

Durakta inenler, binenler oldu.

Daha bu kadarcıkla canı sıkılmaya başlayan Cemal ağabey, ortaya doğru yani en sıkışık yere gelmişti. İnme istese bile inmesi zordu. Yakın vilayetlerin birinden gelmişti. Üniversitede okuyan çocuğunu görecekti.

– Yaş elli küsur, diyordu. Üstelik Ankara'yı da bilmiyorum. Taksi tutmak bana pahalıya mal olur. Sonra, olmadık yerleri dolaştırıp fazla para da istiyorlarmış. En iyisi otobüse bineyim, demişti. (...)

Cemal ağabey, kalabalığın arasından eğilip dışarıyı görmek istedi. Yanındaki delikanlıyı kendine yakın bulduğundan mı ne:

– Yavrum, dedi. İki adımda bir niye duruyor bu?

Delikanlı, gayet bilmiş bir tavırla:

– Burası Ankara dayı, diye cevap verdi.

Bu ifade, Cemal ağabeyin gücüne gitmişti. Belki bu delikanlı da oğlu gibi bir yüksek okulda okuyordu. Belki de buralarda böyle cevap verilir. Bu yaşına kadar başşehir ilk defa geliyorsa suç kendinindi.

İç geçirip:

– Buna müstahakım, diye düşündü. Ben ki başşehirimi bu yaşına kadar tanıyamadım! Müstahakım!

(...)

– Bizim oralar ne iyi, bizim oğlan buralarda sefil olmuştur, diye düşündü Cemal ağabey.

(...)

İçi burkuldu.

Burada kimse kimseyi tanımıyordu. Birbirlerine burun ucuyla bakıyorlardı.

– Acaba, diyordu Cemal ağabey, bana mı böyle geliyor? Bunların içinde hiç mi iyi yok? Hayır, hayır, kimseye haksızlık edemem ben. Bana öyle geliyor. Elbette bu yaşına kadar guguk kuşu gibi olduğun yerde sayıyorsan mıymıntı olur çıkarsın.

(...)

Arabalar korna çalmaya devam ediyorlardı. Gürültü, sıcak ve havasızlık Cemal ağabeyi iyice bunaltmıştı. Sıkıntının bu türüsüne alışık değildi. İyiden iyiye ter döküyordu. Fakat kimseye de bir şey diyemiyordu. Eliyle göğsünü ovuşturuyor, ara sıra oflayıp pufluyordu.

Kamyon, caddeyi öylesine kesmişti ki şaşkınlıktan herkes ne yapacağını bilemiyordu. Yükünü boşaltmak için girdiği yerde, arkasına ve önüne gelen arabalarla iyice kördüğüm olmuştu trafik. Ne ileri ne geri gitmek mümkündü.

Cemal ağabey dayanamayıp:

– Bunaldım, diye bağırdı.

Herkes bu sesin geldiği tarafa döndü. Umursamaz kalanlar oldu. Fakat Cemal ağabey:

– Açın kapıları, açın pencereleri, diye haykırdı yine.

Şoför:

– Burası durak değil ki indireyim, diye söylendi oturduğu yerden.

(...)

Cemal ağabeyi, koluna giren delikanlı indirdi. Kulağında, uğultu, gürültü, klakson sesleri ve bir sürü konuşmalar vardı...

Göğsünde ağrı hissetmiyordu amma, bitkin ve yorgundu. Delikanlı, onu hastaneye kadar götürmüştü.

Ancak, Cemal ağabey hastaneye geldiğini aradan geçen birkaç gün sonra ve ilaç kokusundan anlayabildi. Üzerinden elbiseleri çıkarılmış ve hastane kıyafetleri giydirilmişti.

– Allah’ım diye mırıldandı. Daha beteri de olabilirdi. Demek ki senin sevdiğin bir kulunum! Demek ki bu memlekette iyi insanlar da varmış! Beni buraya getirenler ne temiz yürekli insanlarmış!

(...)

Doktora bir şey söyleyeceği sırada, doktor, hâlâ ayakta duran delikanlıyı göstererek:

– Tanıyor musun bunu, dedi.

Cemal ağabey, ne diyeceğini bilmeyen bir hâlde, ağzının içinde bir şeyler mırıldandı. Durumun, kendi bildiği gibi olmadığını anladı ve bu kadar söz bile onu terletti.

Doktor, sözüne şöyle devam etti:

– Seni buraya getiren!..

Böyle der demez, Cemal ağabey, yattığı yerden kalkıp delikanlının boynuna sarıldı.

– Affet beni evladım, dedi. Affet beni! Biz, ne de olsa köyden geldik. Seni kötü sandım, iyi çıktın. İyi çıkmanla memleket kazanır. Hepimiz kazanırız.

Cemal ağabeyin göz pınarlarından çıkıp yanağından dökülen damlalar, büyük bir umudun müjdesini veriyorlardı.

Bir anda, gözyaşlarının yerini, yağmurlu havalarda doğan güneş gibi bir tebessüm aldı.

Sevgi, gökkuşağı gibi herkesi çepeçevre sardı.

M. Halistin KUKUL

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK Aşağıda metinde geçen bazı kelimeler verilmiştir. Kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak birer cümlede kullanınız.

mintan: _____

Cümlem: _____

taşra: _____

Cümlem: _____

vilayet: _____

Cümlem: _____

başşehir: _____

Cümlem: _____

müstahak: _____

Cümlem: _____

sefil: _____

Cümlem: _____

klakson: _____

Cümlem: _____

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Cemal ağabeyin Ankara'ya gitme sebebi nedir?
2. Cemal ağabey Ankara'da neden sıkıntı yaşıyor?
3. Cemal ağabeye Ankara'da garip gelen şeyler nelerdir? Metinden örnek cümleler vererek açıklayınız.
4. Cemal ağabey, hastanede karşısında delikanlıyı görünce hangi duyguyu yaşamış olabilir? Siz bunu hangi hareketinden anlıyorsunuz?
5. Siz Cemal ağabeyin yerinde olsaydınız onu hastaneye götüren delikanlıya neler söylemek isterdiniz?
6. Sizin de benzer duyguları yaşadığınız bir olay var ise arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. ETKİNLİK

Metinde geçen olayları boş bırakılan yere özetleyiniz.

4. ETKİNLİK

Metindeki hikâye unsurlarını belirleyerek aşağıya yazınız.

Olay 	Yer 	Zaman
	Şahıs ve Varlık Kadrosu 	Anlatıcı

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin cümleye kattığı anlamı parantez içine yazınız.

- Of! Buralara gelmez olaydım. (**Bikkınlık**)
- Hey, açın kapıları! İnmek istiyorum. (.....)
- Ah köyüm ah! Keşke orada olsaydım şimdi. (.....)
- Aaa! Demek beni hastaneye getiren sendin. (.....)
- Daha önce Ankara'ya gelmemek benim suçum. Vah bana! (.....)

6. ETKİNLİK

7. ETKİNLİK

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. El sanatlarının iletişimdeki rolünü araştırınız.
2. Evinizdeki el dokuması kilim, yazma ya da dantellerin üzerindeki şekilleri inceleyerek, bu şekillerin anlamlarını araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. El sanatları ve iletişim konulu araştırmanızın sonuçlarını arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. El dokuması ürünler ile ilgili edindiğiniz bilgileri paylaşınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

OYA

Oya, Anadolu’da süslemek ve en önemlisi de kişiler arası iletişim kurmak için yapılan bir örgü türüdür. Dantel, tığ işi gibi benzerlerinden onu ayıran en önemli özellik üç boyutlu olması ve bir dikiş iğnesi ile örülmesidir. Anadolu’da oya onu yapan kadının yaşam öyküsüdür. Kız çocukları 6-7 yaşlarında oya yapmaya başlarlar. İğne, iplik tutamayacak yaşa gelene dek bu örgüyü yapmayı sürdürürler. Tüm yaşam boyunca duygularını, gizlerini, inançlarını, mutluluklarını oya denilen bu yapma çiçekle dile getirirler.

(...)

Yapımında ipek iplikten tüle, boncuktan ufak kâğıt parçalarına kadar yüzlerce malzemenin kullanıldığı bir el sanatıdır oya.

Oyalar yüzyıllardır, Anadolu’da okuma yazma oranları düşük, haberleşme araçlarından yararlanamayan kadınların bir çeşit iletişim aracı olmuştur. (...) Çiçeklerden oluşan bir anlatım dili, sevgililik, nişanlılık ve evlilik aşamalarından geçerek aile ilişkilerini bile düzenleyebilecek boyutlardadır. Anadolu kadını, kaderini (sevdim alamadım), sevincini (şeker pembesi), özlemini (yarım ile), sevgisini (çayır-çimen), nefretini (biber) ve hemen hemen tüm düşüncelerini oyalarla çevresindekilere iletir. Bu gizli iletişimi genellikle kadınlar kullanır.

Oyaların dilini araştırırken, coğrafi bölge, bitki örtüsü, yörenin inançları, gelenekleri, göre-

nekleri, oyaı ören kadının yaşı, oyanın kullanım amacı gibi konularda önemli saptamalar yapmak gerekmektedir. Örneğin, Akdeniz Bölgesi’nde portakal oyası, İç Anadolu’da domates veya elma olur. Bunun nedeni kurak ve yüksek bölgelerde portakal yetişmediğinden, doğaldır ki orada portakala ait oyalar yoktur. Oyaların konusu genellikle çiçeklerdir. Bunun nedeni ise çiçeklerin özünde bulunan veya bulunduğu varsayılan doğal güçlerdir. Eski

çağlarda birçok boya, ilaç, zehir, çiçeklerden yapılmıştır. Kadın ile çiçek yüzyıllardır hep iç içe olmuştur.

(...) Anadolu'da yıllardır el sanatlarının her dalında eşim Güran Erbek ile araştırmalar yaptık. Şayet rastladığımız oya isimlerinden bir liste yapmış olsa idik ufak çapta bir kitap olurdu. En yaygın olan oyalar-
dan birkaçını inceleyelim. Örneğin gül oya: İslamiyet'ten sonra gül, Hz. Muhammet'in çiçeği sayılmıştır.

Günümüzde Kocaeli'nde evlenmek isteyen genç kız yakasına ya da saçına gül takar. Bu tavır "Evlilik çağındayım." demektir. Öte yandan bir genç kıza âşık olan delikanlı, aşkından sararıp solduğunu anlatmak için sarı gül taşır. Kız oğlanın önerisini kabul etmişse, kırmızı gül takarak "Ben de sana âşığıım." yanıtını verir. Bu örneklerde görüldüğü gibi gül, sevgiyi, iki insanın tanışması için gereken iletişimi sözsüz olarak sağlamıştır (...) Baharat olarak kullanılan karanfili yan yana dizerek oluşturulan oya türü "karanfil oya"dır; "çatal karanfil", "yediveren karanfil", "boz karanfil" gibi adlar alır. Anadolu'nun birçok yöresinde erkeğin nişanlılık talebi, kırmızı karanfil gönderilerek veya takılarak kabul edilir.

Nergis oya Anadolu'da üzüntü, yalnızlık ve ayrılığı simgelemek için kullanılır. "Dağ nergisi", "bayan nergis", "nergis oya" gibi oya isimleri vardır. Nergis mitolojide ve öykülerde olduğu gibi oyalarda da yalnızlığın ve ayrılığın simgesidir. (...)

Oya, hem arkeolojik hem mitolojik hem de etnolojik anlamda yıllar boyu bitmeden, tükenmeden devam edebilecek türde bir el sanatıdır. Çağdaş iletişim olanaklarına, günümüz teknolojisinin ürünlerine karşın bir iğne bir iplikle dünyalar yaratan bir sistemdir. Yeter ki hâlâ onu yapabilen bir Anadolu kızı olsun.

Mine ERBEK

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK Metnin bağlamından hareketle aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi kelimelerin sözlük anlamları ile karşılaştırınız.

arkeolojik: _____

etnolojik: _____

gelenek: _____

görenek: _____

kırsal: _____

mitolojik: _____

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Oya sanatını, benzerlerinden ayıran en önemli özellik nedir? Açıklayınız.
2. Oyanın Anadolu'da bir iletişim aracı olarak kullanılması'nın nedenlerini belirtiniz.
3. Oya motiflerindeki yöresel değişikliklerin nedenlerini açıklayınız.
4. Çiçek motifleri, oya sanatında niçin daha çok tercih edilmektedir?
5. Sizce, sözsüz bir iletişim örneği olan oya, duyguları anlatmada yeterli midir? Niçin?
6. Sözsüz iletişim, oya dışında başka hangi yollarla sağlanabilir?
7. Oya yapıyor olsaydınız hangi duyguyu, hangi motifle, kime anlatmak isterdiniz?

3. ETKİNLİK Metnin konusunu yazınız.

4. ETKİNLİK Çevrenizde gözlemlediğiniz sözsüz iletişim türlerinden örnekler veriniz.

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerden öznel olanları işaretleyiniz.

- ☐ Oya, iletişim kurmak için yapılan bir örgü türüdür.
- ☐ Oya, yıllar boyu tükenmeden devam edebilecek bir sanat türüdür.
- ☐ El sanatlarının her dalında eşim Güran Erbek ile araştırmalar yaptık.
- ☐ Akdeniz Bölgesi'nde portakal oyası, İç Anadolu'da domates veya elma olur.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki haber metnini okuyunuz. Metinden hareketle soruları yanıtlayınız.

Mim sanatı ya da pantomim gibi farklı isimlerle de anılan pandomim, gösteri sanatlarının önemli türlerinden biridir. Yunancada “pantomim” olarak kullanılan pandomim “sessiz dil” anlamına gelmektedir. Türkçede kullanılan pandomim sözcüğü; insan düşüncelerinin ve duygularının müzik ve eşya kullanımı ile gerek dans gerek beden dili vasıtasıyla anlatmaya yönelik sözsüz oyun manasına gelmektedir.

Kelime anlamı itibarıyla “her şeyi taklit eden” manasına gelen pandomim sanatında sanatçı, sözlü iletişim kullanmadan beden dili ile tüm duygu ve düşünceleri izleyiciye aktarmaktadır. Maskeler veya makyaj maskelerinin yaygın bir biçimde kullanıldığı pandomim sanatında sahne ve mekân algısı tamamen sanatçının hareketleri ile anlaşılmaktadır. Sanatçı beden dilini kullanarak izleyicilere mekân hakkında bilgi verir ve sahnenin gerçeklik kazanmasını sağlar.

Pantomim sanatçısı mimiklerini, el-kol ve vücut hareketlerini kullanarak temasını anlatır. İlk denemelerinin milattan önce yapıldığı bilinmektedir. Sözsüz olduğu için tiyatro dilinin en evrensel hâlidir.

(Basından)

1. Pantomim nedir? Pantomim sanatçısı, seyirci ile nasıl iletişim kurar?

2. Pantomim sanatı ile oya sanatının benzer yönleri nelerdir?

3. Sizce, seyirci ile iletişim kurma konusunda hangi sanat dalı daha etkilidir? Niçin?

7. ETKİNLİK Metinden hareketle aşağıdaki cümleleri uygun neden-sonuç ifadeleri ile örnekteki gibi tamamlayınız.

- Oyaların konusu genellikle çiçeklerdir **çünkü çiçeklerin özünde doğal güçler olduğuna inanılır.**
- İç Anadolu’da portakal oyası olmaz çünkü
- Genç kız, yakasına ya da saçına gül takar çünkü

8. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki haber metnini okuyunuz. Haber metni ile görseli uyumlu mudur? Niçin?

Van Kedileri

Dünyada en çok bilinen kedi cinslerinden biri olan Van kedileri iki farklı göz rengiyle tanınsa da başka özellikleri de istisnadır. Örneğin diğer kedilerden farklı olarak derileri ısı yalıtımı yapabilir. Suda yüzmeyi ve suyla oynamayı seven tek kedi türü olarak bilinir.

1950’li yıllardan sonra Avrupalılar tarafından dünyaya tanıtılmış bu kediler Van halkı tarafından “Pişik” olarak adlandırılır.

(Basından)

b) Haber metninin görselini siz hazırlasaydınız nasıl bir görsel kullanırdınız? Söyleyiniz.

9. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin türlerini bularak yazınız.

- Akdeniz Bölgesi’nde portakal oyası, İç Anadolu’da domates veya elma olur.
- Kadın ile çiçek yüzyıllardır hep iç içe olmuştur.
- Oh! Nihayet gül oyası yapmayı da öğrendim.
- Yeter ki hâlâ onu yapabilen bir Anadolu kızı olsun.
- Bu örneklerde görüldüğü gibi gül, iletişimi sözsüz olarak sağlamıştır.
- Nergis oya Anadolu’da üzüntüyü simgelemek için kullanılır.

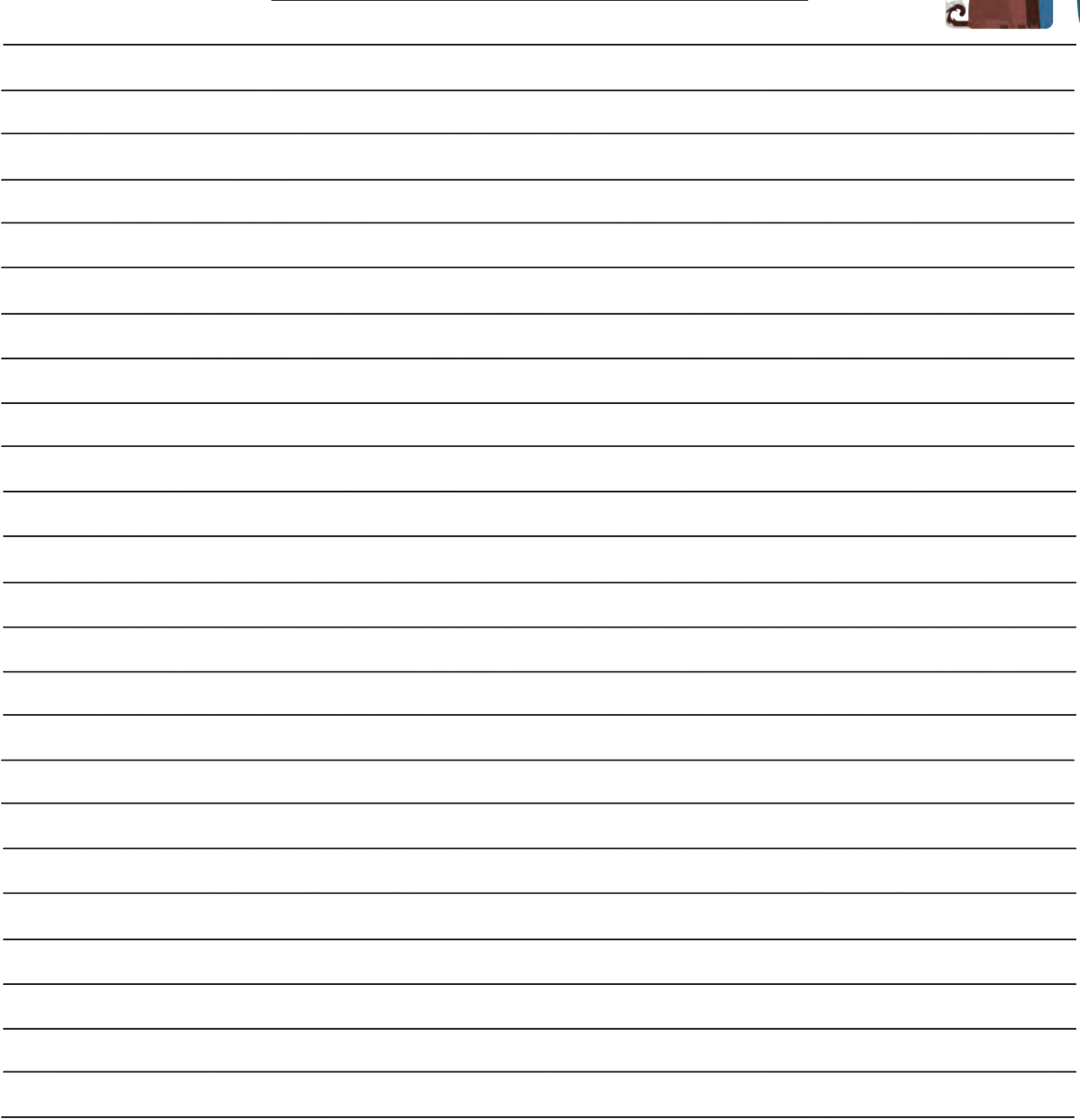
Edat

Bağlaç

Ünlem

10. ETKİNLİK

“Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşabilir.” sözünden hareketle insan-hayvan iletişimini konu alan bir hikâyeye yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Televizyonu fazla izlemenin; tablet, telefon ve bilgisayarda gereğinden fazla vakit geçirmenin zararlarını araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Teknolojik cihazlarla günde ortalama ne kadar süre geçiriyorsunuz? Bu sürenin hayatınıza etkileri nelerdir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

TELEVİZYONCU ALİ

▶ Metni dinlerken Ali'nin ebeveyni olduğunuzu varsayınız.

1. ETKİNLİK Metni televizyonun bozulduğu kısma kadar dinleyiniz. Olayların gelişimi ve sonucu hakkındaki tahminlerinizi boş bırakılan yere yazınız. Daha sonra metnin devamını dinleyiniz.

[illegible]

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Ali'nin televizyonu çok izlemesine annesi ve babası nasıl tepki göstermişlerdir? Metinden örnek cümleler veriniz.
2. Televizyonun bozulmasıyla birlikte Ali'nin hayatında ne gibi değişiklikler olmuştur?
3. Ali'nin televizyonun tamir edildiğini fark etmemesi onun açısından nasıl bir gelişmedir? Değerlendiriniz.
4. Sizin televizyon bağımlılığı konusunda Ali ile benzer ve farklı yönleriniz nelerdir? Hayatınızdan örnekler vererek açıklayınız.
5. Sizce Ali'nin televizyonla çok vakit geçirmesinde neler etkili olmuş olabilir? Değerlendiriniz.
6. Televizyon icat edilmeden önceki dönemlerde yaşıyor olsaydınız sizce hayat nasıl olurdu? Olumlu ve olumsuz yönlerini arkadaşlarınızla tartışınız.

3. ETKİNLİK Metnin konusunu belirleyerek yazınız.

4. ETKİNLİK Dinlediğiniz metnin ana fikrini belirleyerek yazınız.

5. ETKİNLİK Dinlediğiniz metne farklı bir başlık yazınız.

6. ETKİNLİK Dinlediğiniz metni arkadaşlarınızla birlikte canlandırınız.

7. ETKİNLİK Siz Ali'nin anne babası olsaydınız onu televizyon bağımlılığından kurtarmak için nasıl bir yol izlerdiniz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

8. ETKİNLİK Yeşilay tarafından hazırlanmış filmi izleyiniz. Bu filmde hareketle soruları yanıtlayınız.

1. Filmde iki arkadaş nasıl iletişim kurmaktadır?

2. Filmdeki gencin bulunduğu ortamı değerlendiriniz.

3. Filmin sonunda gencin fiziki durumuna bakarak hangi sonuçlara varabilirsiniz?

4. Teknoloji bağımlılığı konusunda kendinizi değerlendiriniz.

9. ETKİNLİK Yaptığınız araştırmalardan yola çıkarak teknolojik cihazların insanlar arasındaki iletişime olumsuz etkilerini anlatan metninizi yazınız. Yazdıklarınızın içeriğine uygun bir başlık belirleyiniz.

A vintage orange and black television set with two antennae. The screen is dark and reflective. The TV has a classic design with a speaker grille on the right side and control knobs. It is positioned on a white surface.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ANA (Serbest Okuma Metni)

(Okuyacağınız metin Balkan Türk Edebiyatı örneklerindendir.)

Gene açtı ağzını gelin. Aklına geleni okuyordu. Yan tarafta oturan saçlarına beyaz yürümüş kadıncağız da bir şeyler demek istiyor ama öteki aman vermiyordu. Yorgunluğuna yorgunluk, acısına acı katıyordu. Oysa yaya gelmişti köyden. Bir tebessüme, tatlı bir söze muhtaçtı. Dargındılar ya birbirlerine, kaç aydır görüşmemişlerdi. Kadıncağız dayanamamış çekip gelmişti işte...

Gelinin çenesi durmak bilmeyen bir makine gibi çalışıyor, yorulmaksızın hücum ediyor, söylüyor da söylüyor...

Mehmet birden ayağa fırladı. Kafasında şimşekler çakıyordu. İki adım ilerledi, sonra durdu. Kadın anası, diğeri ise karısıydı. Bağırarak, haykırmak geliyordu Mehmet'in içinden ama beceremiyordu. Ne yapacağını bilemiyor, bir karara varamıyordu. Odanın ortasında bir heykel gibi dimdik duruyordu. Bir müddet bakıştılar. Ortalığa acı bir sessizlik çöktü. Âdeta koşarcasına o tatlı ve çingirak sesiyle Vildan girdi odaya.

"Baba, öğretmen bize vazife olarak serbest bir yazı verdi, mevzu "Ana", nereden başlayacağım, neler yazacağım bir türlü bilemiyorum. Çok rica ederim, bana yardım et." dedi.

Baba, kızının altın renkli uzun saçlarını okşayarak kafasını sallayarak:

"Nasıl olur da bilemezsin bunları, diye başladı. Seni dokuz ay karnında taşıdı, bir parça etten büyütüp yetiştiren o ananın büyüklüğünü nasıl olur da bilemezsin? Gece uykusundan olmuş, beşiğini sallamış, başı ucunda yanık yanık ninniler söylemiş. Adım atmasını, ekmek ve su istemesini öğretmiş sana. Namus demiş, barış demiş ana. Geceleri gündüzlere katarak yağmur, çamur dememiş, çalışmış. Evlatlarını rezil zebil olmasın diye yememiş yedirmiş, giymemiş giydirmiş. Kendisi okuyamamış ama evlatlarını okusunlar demiş, okutmuş. Bu yüce anayı nasıl bilmezsin sen? Onun öyle büyük bir kalbi vardır ki dünyaya yeter. Yalnız sevgi ve iyiliklerle doludur. Ama biz evlatlar çok defa bu sevgiden kaçıyoruz, kızım. İtiyoruz onu. O anayı yalnız başına bırakıp uzaklara kaçıyoruz, arkamıza bakmadan, arkamıza dönmeden. O bizim için gözyaşları döküyor ama darılmıyor bize. Yolumuzu gözlüyor her gece, belki gelir de pencereyi tıklar diyerek. Biz de bir gün onu hatırlasak, gelip bir çift ayakkabı veya bir kat elbise alsak dünyalar onun olur, sevinçten ağlar o ana, kızım. Biz onu unuturuz, o bizi unutmaz. Apartman isteriz, araba isteriz. Sonra da darılırız, aylarca, bazen yıllarca da konuşmayız. (...)

Anadır o, bilir. Hiçbir şey istemez bizden, bir tatlı söz, azıcık şefkat arar. Biz bunun farkına bile varamayız, incitiriz onu. Aklımıza geleni, ağızımıza düşen her sözü söyleriz. Bazı acı sözler de söyleriz. Ama o yine evladına darılmaz, affeder onu. Tanıyamazsın, bilemezsin sen o anayı. Zaten nereden bileceksin? Biz de bilemiyoruz ya. Belki de öğreniriz kızım. Bir gün o ananın mezar taşına yazacağımız yazıyı okumazdan önce öğreniriz belki.”

Mehmet, konuşuyor da konuşuyor. Sanki yıllarca hiç konuşmamış, ağzında kilit bulunuyormuş ve kilit şimdi defedilmiş de konuştukça konuşacağı geliyordu. Bir an sustu. Etrafına baktı, başını kaldırmaya cesaret edemeyen karısı boynunu bükmüş yere bakıyor, yan tarafta oturan ana ise nasırlı avuçlarıyla ıslak şakaklarını siliyordu. Kızı Vildan ise sanki her şeyi unutmuştu. Sadece ananın yüceliğini düşünüyor, güzel ve parlak gözleriyle uzaklara, çok uzaklara bakıyordu.

Nihat ALTINOK

(Kısaltılmıştır.)

TATLI DİL

(...)

Mağaza vitrinlerindeki mankenleri bilirsiniz. Hepsi güler yüzlüdür, içlerinde pek de güzelleri vardır. Ama dilleri olmadığı için soğukturlar. Onlar her ne kadar insan taklidi iseler de sahici insanları da güzel yapan, sıcak yapan dildir. Ama her dil değil. Dilin de tatlısı olmalı. Allah bir adama her şeyin tatlısını, yalnız dilin acısını verdi mi ne yapsa kâr etmez. Öylesinin sevimli, cana yakın olmasına imkân yoktur. Çünkü o dil ağzın içinde her dönüşünde can yakar, kalp kırar, gönül devirir. "Dil yarası yaraların en derinidir." derler. Doğru sözdür. Bıçağın açtığı yara zamanla kapanır; dil yarası, ruhun en gizli taraflarına doğru boyuna işler, bir türlü kapanmak nedir bilmez...

Şevket RADO

(Kısaltılmıştır.)

(1, 2, 3 ve 4. soruyu metinden hareketle yanıtlayınız.)

1. Yazar, düşüncelerini somutlaştırmak için nasıl bir karşılaştırma yapmıştır?

2. "Dilin acısı" derken yazar neyi kastetmiştir?

3. Paragrafın ana fikri nedir?

4. Sizce tatlı dilli olmak iletişimde önemli midir? Neden?

5. Aşağıdaki cümlelerin hangi ikisi "dil"in iletişimdeki olumlu etkisine vurgu yapmaktadır?

- I. Söz ola kese savaşı.
 - II. Dilim seni dilim dilim dileyim, başıma geleni senden bileyim.
 - III. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
 - IV. Dilin kemiği yok.
- A) I - II B) I - III C) II - IV D) III - IV

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi nesneldir?

- A) Mutlu olmanın yolu kıymet bilmekten geçer.
- B) Sevgi, her kötülüğü yenen yüce bir duygudur.
- C) İletişimde en önemli unsur açık sözlü olmaktır.
- D) Bu eser, çocuk edebiyatının ilk örneğidir.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlamasına örnek vardır?

- A) O günlerde insanlardan çok vefasızlık görmüştüm.
- B) Serçe yavrusunu kedinin ağzından aldık.
- C) Sabahları omzuma gelmeye öyle alışmıştı ki...
- D) Kuş, balkonun camına vurup duruyordu.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zamir yoktur?

- A) Herkes bu sesin geldiği tarafa döndü.
- B) Kimse olanlara bir şey diyemiyordu.
- C) Cemal Ağabey, eğilip dışarıyı görmek istedi.
- D) Demek ki senin sevdiğin bir kulunum, dedi.

9. Aşağıdaki paragrafta geçen edat, bağlaç ve ünlemlerin altlarını çiziniz.

"O şimdi, bir deniz ambulansının adında yaşıyor.

Fırtınalı havalarda, teknesiyle dev dalgaların üstünde dövüşken bir horoz gibi yürüdüğü için mi ona bu adı verdiler?

Hayır!

'Horoz Reis' denilirdi Berç Bey'e çünkü babasıyla balığa çıktığı o gün, cebinden kayarak denize düşen, oyuncak horozuydu!"

Sunay AKIN

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

1. TEMA: 4-D, 6-B, 9-C
2. TEMA: 4-D, 5-B 6 - milletimizi - kurtuluşumuzun - öncüleri - öğretmenlerimiz - duygularım - silahıyla - kafasıyla - milletimizin - birincisinde - ikincisinde - şüphem 8-B, 9-C, 10-C
3. TEMA: 6 - Basit: araba - kuşlar - köyün - masa - ağaçta Türemiş: yorgun - gözlem - yolculuk - sucu - korkuluk Birleşik: Eskişehir - uyurgezer - açıkgoz - akbaba - ağaçkakan 7-B, 8-A, 9-A
4. TEMA: 5-B, 7-D 8 - Belirtili İsim Tamlaması: kedinin tüyleri - çiçeğin kokusu Belirtisiz İsim Tamlaması: kurul üyeleri - kaldırım taşı Zincirleme İsim Tamlaması: babamın arabasının lastiği - Çanakkale Savaşı'nın destanı 9-D
5. TEMA: 5 - yüksek - yedi - bütün - güzel - bir 6-B, 8-C, 9-D
6. TEMA: O: zamir, o: sıfat 6-B, 7-C, 8-(N-Ö-N-Ö) 9- Sıfat: üç beş - o - bu Zamir: bizim - bunun - ben
7. TEMA: 4-A, 5-D, 6-B, 7-C, 8-(Ö-N-Ö-N), 9-D
8. TEMA: 5-B, 6-D, 7-A, 8-C, 9- gibi - için - mi - hayır - çünkü - teknesiyle - babasıyla

METİN KAYNAKÇASI

- Adıvar, H. E. (2015). *Mor Salkımlı Ev*, İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Ağaoğlu, A. (2001). *Başka karşılaşmalar*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Alıcı, G. (2010). *Nasrettin hoca ile kıkır kıkır*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Alpöge, G. (1999). *Kalbimde okulun ışığı*, (R. Durbaş Haz:), İstanbul: Gendaş Çocuk Yayınları.
- Akın, S. (2003). *Kırdığımız oyuncaklar*, İstanbul: Çınar Yayınları.
- Alemdağ, E. (2016). *Ufuk açan öyküler*, İstanbul: Çalış Ofset.
- Altınok, N. (2011). *Labirent çığlıkları*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Amicis, E. D. (2015). *Çocuk kalbi*, (M. M. Çilingiroğlu Çev:), Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Arıburun, T. (2005). *Destanlaşan Çanakkale*, (M. Turan Haz:), İstanbul: Papatya Yayınları.
- Asya, A. N. (2015). *Bir bayrak rüzgâr bekliyor*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Banarlı, N. S. (1993). *Türkçe'nin sırları*, İstanbul: Kubbealtı Yayınları.
- Bilgin, İ. (2007). *Kurtuluşa koşanlar*, İstanbul: Erdem Yayınları.
- Buğra, T. (2006). *Osmancık*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bulut, S. (2009). *Büyük Atatürk'ten küçük öyküler 1*, İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Dayıoğlu, G. (2016). *Kaf Dağı'nın ardına yolculuk*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Demirkan, T. (2017). *Güz masalları*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dökmen, Ü. (2013). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dündar, P. (2013). Piri Reis'in eserleri, *Bilim Çocuk Dergisi*, S. 187, ss. 10-13.
- Engin, S. (1973). *Malazgirt tanınmayan yiğitler*, İstanbul: Yağmur Yayınevi.
- Erbek, M. (1992). *Oya*, Skylife Dergisi, S.116, ss. 28-30.
- Eren, Ö. ve Saraçoğlu, M. (Yönetmen). (2007). *120*. İstanbul: Posta Film.
- Felek, B. (2014). *Eski İstanbul hikâyeleri*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.

- Glashow, S. ve Wahler, G. (2011). *Çocuklar soruyor, Nobelliler cevaplıyor*, (Haz: Steikel, B. ve Çev: Günçe, E.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Gökyay, O. Ş. (1997). *Bu vatan kimin?*, İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.
- Gifford, C. (2008). *Her yönüyle otomobiller*, (E. Tönük Çev:), Ankara: Tübitak Yayınları.
- Hugo, V. (2004). *Sefiller*, (D. Akkoyun Çev:), İstanbul: Bahar Yayınları.
- Jobert Tankut, Ş. (2009). *Sihirli İstanbul*, İstanbul: Kelime Yayınları.
- Kaplan, M. (2011). *Güzel yazılar Oğuz'dan bugüne*, (Prf. Dr. İ. Parlatır, Prf. Dr. İ. Engünün, Prf. Dr. O. Okay, Prf. Dr. K. Yetiş, Doç. Dr. N. Birinci Haz:), Ankara: TDK Yayınları.
- Kaplan, M. (2003). *Yaşayan Anadolu efsaneleri*, İzmir: Özgür Eğitim Yayınları.
- Karakoç, A. (2015). *Yasaklı rüyalar*, Ankara: Kadim Yayınları.
- Karal, E. Z. (1991). *Atatürk'ten düşünceler*, İstanbul: Çağdaş Yayınları.
- Kaya, Z. (2010). *Bir nisan sabahı*, Ankara: Phonex Yayınları.
- Kemal, Y. (2011). *Türk yazarlarından çocukluk anıları*, (A. Köklügiller Der:), İstanbul: Can Yayınları.
- Kukul, M. H. (1991). *Sevgi çemberi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Lord C. (2005). *Destanlaşan Çanakkale* (M. Turan Haz:), İstanbul: Papatya Yayınları.
- MEB, (2018). Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı, Ankara: MEB Yayınları.
- Meyva, Y. (2014). *Kitap kurdu*, İstanbul: Mercek Yayınları.
- Montaigne, M. D. (2017). *Denemeler* (S. Eyüboğlu Çev:), İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Naci, M. (2016). *Ömer'in çocukluğu*, İstanbul: Sis Yayınları.
- Navarro, P. ve Jimenez, A. (2015). *Etkileyici kimya deneyleri* (E. Ahmetzade Çev:), Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- Oğuzcan, Ü. Y. (1985). *Hayvan deyip de geçme* (A. Nesin Haz:), İstanbul: Adam Yayınları.
- Özakman, T. (2005). *Şu çılgın Türkler*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özcan, C. (2010). *Canım kitaplığım*, İstanbul: Nesin Yayınları.
- Özcan, E. S. (2013). 3D yazıcı çılgınlığına NASA da kapıldı!, *Bilim ve Teknik Dergisi*, S. 551, ss. 60-62.
- Rado, Ş. (2015). *Eşref saat*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Ran, N. H. (2009). *Son şiirleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ran, N. H. (2017). *Nazım Hikmet bütün şiirleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sertbarut, M. (2006). *Saat canavarı*, Ankara: Paydos Yayınları.
- Sevim, N. (2017). İki çay, biri demli olsun, *Şehir ve Kültür Aylık Kültür, Edebiyat, Dil, Sanat ve Tanıtım Dergisi*, S. 35, ss. 54-56.
- Solok, C. K. Çocukluk, *Gündüz C. IV*, nr 20, İkinci Teşrin, ss. 43.
- Soysal, M. (2016). *Eyvah kitap*, İstanbul: Günışığı Yayınları.
- Su, M. K. (2016). *Vatan toprağı*, Ankara: Elips Yayınları.
- Şahin, Y. (2016). Üç boyutlu yazıcılarla çizimler gerçeğe dönüşüyor, *Bilim Çocuk Dergisi*, S. 228, ss. 10-13.
- Tanrıöğen, H. (2006). *Torunuma mektuplar*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Tarancı, C. S. (2017). *Otuz beş yaş bütün şiirleri*, İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Turan, M. (2005). *Destanlaşan Çanakkale*, İstanbul: Papatya Yayınları.
- Turgut, S. (2014). *Adam Olacak Çocuk Dizisi*, İstanbul: 2023 Yayıncılık.
- Turhan, S., Dökmetaş, K. ve Çelik L. (2006). *Notalarıyla türkülerimiz ve hikâyeleri*, Ankara: Cem Ofset.
- Ural, Y. (2013). *Stephan Hawking Herkül'ü döver*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ural, Y. (2013). *Tepemde eşekarısı gibi vızıldayıp durma*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Uzuner, B. (2003). *Ünlüler de çocuktu*, (H. Altınkaynak Haz:), İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Wilde, O. (2009). *Mutlu prens*, (R. Hakmen ve F. Özgüven Çev:), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Woodward, J. (2015). *Yakından tanıyın - iklim değişimi* (D. Candaş Çev:), Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- Yücel, H. Â. (2016). *Pazartesi konuşmaları*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Zorlutuna, H. N. (2016). *Benim küçük dostlarım*, İstanbul: Timaş Yayınları.

İNTERNET KAYNAKÇASI

"Aşhane", www.bik.gov.tr/bir-tas-corbayla-evsizlere-umut-oluyorlar/ Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Çay Üretim İstatistiği", www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1001 (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Dünyanın en mutlu çocukları neden Hollanda'da?", www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-38745939 (Erişim Tarihi: 04.07.2019).

"Halk Bilgeliğinin Çarşı-Pazardaki Türkçeye Yansıması", www.millifolklor.com/PdfViewer.aspx?Sayi=102&Sayfa=95 (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Joao Pereira de Souza ve Dindim: Brezilya", <http://edition.cnn.com/2016/03/12/world/migrating-penguin-south-america-irpt/index.html> (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Göç İdaresi Kamu Spotu", ordufen.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/52/01/341250/dosyalar/2018_12/07084845_goc.mp4 (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Kastamonulu Zekiye Hanım", www.atam.gov.tr/dergi/sayi-27/kastamonuda-yapilan-ilk-kadin-mitingi (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Kelebek", Hasan Âli Yücel, www.meb.gov.tr/meb/hasanali/siirlerdensecmeler/halikelebek.htm (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Kütüphane İstatistikleri, 2016", www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24675 (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Pandomim Nedir?", http://www3.istanbul.edu.tr/genel/idari/basinhalk/HABERLER/01_06_2015_internet_haberleri.pdf (Erişim Tarihi: 10.07.2019).

"Piri Reis'in Haritasının Sırrı", www.turkiyegazetesi.com.tr/kultursanat/443785.aspx (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Renklerin Festivaline Geri Sayım: Holi / Hindistan", <http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/renklerin-festivaline-geri-sayim-holi-hindistan-40383277> (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Şiir Şiir Türkiye", basin.kulturturizm.gov.tr/TR,177807/siir-siir-turkiye-filmi.html (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Ülkelere Göre Karbondioksit Emisyonu", <https://data.worldbank.org/indicator/EN.ATM.CO2E.PC> (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Van Kedileri", indigodergisi.com/2017/03/kediler-ve-insanlar-kim-kimin-sahibi (Erişim Tarihi: 07.12.2018).

"Yeşilay Kamu Spotu", ordufen.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/52/01/341250/dosyalar/2018_12/07084907_yesilay.mp4 (Erişim Tarihi: 07.12.2108).

GÖRSEL KAYNAKÇA

Sayfa No	Link	Erişim Tarihi
10-11	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/emotions-set-girl-hiding-face-behind-773569996	01.12.2017
12 - 13	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/colorful-powder-explosion-on-white-background-595099496	01.12.2017
14 - 15	https://www.shutterstock.com/image-illustration/art-color-wheel-brush-stroke-hand-633895031	01.12.2017
18.1	https://www.shutterstock.com/tr/download/confirm/540790687?src=4raKZH-KzYkMRnoEyKDy7qg-1-0&size=huge_jpg	01.12.2017
18.2	https://www.shutterstock.com/tr/download/confirm/525243190?src=4raKZH-KzYkMRnoEyKDy7qg-1-18&size=huge_jpg	01.12.2017
19.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/cute-fox-cartoon-323260727	01.12.2017
19.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/puss-boots-cartoon-character-isolated-object-96788809	01.12.2017
19.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/set-cute-cartoon-crow-438014830	01.12.2017
19.4	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/cartoon-tree-character-98751047	01.12.2017
19.5	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/illustration-red-rose-mascots-bud-full-130376633	01.12.2017
19.6	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-illustration-set-funny-exotic-animals-395510263	01.12.2017
19.7	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/cartoon-wolf-illustration-children-303728225	01.12.2017
20	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/watercolor-landscape-background-summer-field-trees-609592235	01.12.2017
22.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/illustrations-best-friends-friendlly-hugging-teenagers-768706630	01.12.2017
22.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/happy-family-jumping-on-mountain-landscape-558557185	01.12.2017
22.3	https://www.shutterstock.com/image-vector/homeless-man-character-sleeping-on-street-721615063	01.12.2017
23	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vintage-paper-notebook-feather-pen-hand-721782340	01.12.2017
36	http://edition.cnn.com/2016/03/12/world/migrating-penguin-south-america-irpt/index.html	01.12.2017
38 - 39	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/turkey-flag-soldiers-republic-holiday-happy-1212718939	01.12.2017
68.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/watercolor-sketch-kids-playground-216996499	01.12.2017
68.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/watercolor-fair-hand-drawn-vintage-carnival-251244151	01.12.2017
68.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/watercolor-colorful-holiday-sketch-balloons-set-287061728?src=library	01.12.2017
69.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/watercolor-hand-drawn-village-house-vector-263365565	01.12.2017

69.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/handdrawn-retro-style-bicycle-watercolor-painting-394622731	01.12.2017
69.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/watercolor-illustration-kite-vector-251038420?src=library	01.12.2017
77	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/watercolor-sleeping-girl-vector-illustration-272452967?src=library	01.12.2017
80	https://www.shutterstock.com/image-vector/nasreddin-hodja-donkey-353112785	01.12.2017
82	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/japanese-style-house-yugawara-near-hakone-1037961343	01.12.2017
83.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/child-playing-indoors-1336417487	01.12.2017
83.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/kobe-japan-nov-14-2018-group-1316698538	01.12.2017
84.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/asian-little-boy-sitting-on-stairs-1287200299	01.12.2017
84.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/tokyo-japan-march-30-2018-sony-1097501513	01.12.2017
86.1	www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-38745939	04.07.2019
86.2	https://www.shutterstock.com/image-vector/etruscan-honeysuckle-watercolor-style-57922336	01.12.2017
86.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/mustafa-kemal-ataturks-mausoleum-which-name-150001574	01.12.2017
86.4	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/fun-cartoon-pirate-beach-sign-illustration-250054462	01.12.2017
87	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/illustration-beautiful-girl-dressed-ball-gown-289686473	04.07.2019
96 - 97	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/optimism-concept-diplomacy-hope-symbol-dove-393436705	01.12.2017
114	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/boat-becomes-coin-pushed-by-workers-447327535	01.12.2017
119	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/large-diverse-group-people-seen-above-394199542	01.12.2017
130.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/whirling-dervish-dancing-one-famous-tourists-266611598	01.12.2017
130.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-watercolor-urban-illustration-galata-tower-278616806	01.12.2017
130.3	https://www.shutterstock.com/image-vector/traditional-turkish-black-tea-served-small-262726922	01.12.2017
131.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/beautiful-hand-drawn-illustration-traditional-turkish-329415026	01.12.2017
131.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/beautiful-hand-drawn-illustration-traditional-turkish-329145722	01.12.2017
132	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/preparation-turkish-tea-on-open-fire-549341755	01.12.2017
133	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/mardin-turkey-may-13-2015-turkish-544450363	01.12.2017

134	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkish-tea-cup-on-background-port-352487705	01.12.2017
135	https://www.shutterstock.com/image-photo/turkish-teaparty_3-684173	01.12.2017
140 - 141 - 142 - 143 - 144 - 145	"Barış Manço", Adam Olacak Çocuk Dizisi, 2023 Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 1-32.	01.12.2017
151	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/ataturks-anitkabir-illustration-first-president-republic-751432531	01.12.2017
156	ile:///Users/tegm/Desktop/Tu%CC%88rk%CC%A7e%206/Tu%CC%88rk%CC%A7e%206/5.Tema/go%CC%88rseller/shutterstock_115137538_topkapi.jpg	10.07.2019
164 - 165	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/children-flying-on-open-book-through-761261605	01.12.2017
167.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/teacher-assisting-blind-student-library-school-454727512	01.12.2017
172 - 173	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/owl-books-illustration-539283709	01.12.2017
178	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/hand-drawn-watercolor-illustration-books-reading-610340879	01.12.2017
187	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/old-books-stack-feather-quill-pen-671144476	01.12.2017
192.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/3d-printing-progress-549067045	01.12.2017
192.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/female-student-laboratory-assistant-automation-debugging-687429643	01.12.2017
193.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bright-colorful-object-printed-by-3d-675394579	01.12.2017
193.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/objects-printed-by-3d-printer-isolated-642722836	01.12.2017
193.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/3d-printer-prints-form-molten-plastic-637651075?src=library	01.12.2017
196	https://www.shutterstock.com/image-vector/astronauts-men-woman-outer-space-taking-382981087	01.12.2017
198 - 199 - 200 - 201	"Piri Reis'in Eserleri", <i>Bilim Çocuk Dergisi</i> , 187. Sayı, Temmuz 2013, s. 10-13.	01.12.2017
204	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-world-map-continent-different-color-293396330	01.12.2017
205	www.turkiyegazetesi.com.tr/kultursanat/443785.aspx	01.12.2017
206.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/smiling-eskimo-woman-wearing-traditional-clothing-145314475	01.12.2017
206.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/two-combine-harvesters-cutting-wheat-summer-563047783	01.12.2017
206.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/drc-democratic-republic-congo-unicf-mission-378318727	01.12.2017
206.4	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bakhtiarabad-pakistan-sept-02-flood-affected-people-60291025	01.12.2017
207.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/coxs-bazar-bangladesh-september-20-2017-718833448	01.12.2017

207.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/water-source-390671800	01.12.2017
207.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/greengrocery-fresh-fruits-vegetables-518615659	01.12.2017
207.4	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/mexico-beach-florida-united-states-october-1216795879?studio=1	10.07.2019
212	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/earth-moon-sun-stars-concept-vector-454018876	01.12.2017
216 - 217	Navarro, P. ve Jimenez, A. (2015). <i>Etkileyici kimya deneyleri</i> (E. Ahmetzade Çev.), Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.	01.12.2017
220-221	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/watercolor-envelope-inks-pen-illustration-771892867	10.07.2019
228.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/produce-shop-keeper-fruit-vegetables-retail-632323304	01.12.2017
228.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/male-street-vendor-selling-vegetables-his-604735217	01.12.2017
228.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/farm-shop-local-stall-market-selling-468277889	01.12.2017
229.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/set-sellers-counter-stall-collection-vector-498300676	01.12.2017
229.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/seller-vegetables-fruits-on-market-there-612420485	01.12.2017
236	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/needle-lace-106199681?studio=1	12.07.2019
237	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/crochet-lace-handmade-oya-has-important-1401098498	10.07.2019
240	https://www.shutterstock.com/image-photo/kids-play-sports-children-team-united-756795328	10.07.2019
241	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/happy-man-his-dog-cartoon-illustration-606110888	01.12.2017